

COMMERCIAL CORPORATION LAW
OLOMOUC LAWYERS DAYS 2015, INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCE
PALACKY UNIVERSITY IN OLOMOUC. 21.-22.05.2015

VÝZVY V PRÁVU OBCHODNÍCH KORPORACÍ

MICHAL ČERNÝ - KAMIL NEJEZCHLEB
JAN DOHNAL - TOMÁŠ ŠPERKA

2015 IURIDICUM

OLOMOUCENSE O.P.S.

Obecné a povinné údaje o e-knize

Tato e-kniha/e-book volně navazuje na sekci práva obchodních korporací mezinárodní vědecké konference Olomoucké právnické dny 2015, kterou ve dnech 21.-22.05.2015 pořádala Právnická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci. Sekce práva obchodních korporací se uskutečnila po krátké odmlce, do budoucna se počítá s jejím pravidelným zařazováním.

E-kniha obsahuje několik samostatných kapitol, které se zabývají vybranými otázkami práva obchodních korporací. Kapitoly pak rozvíjí samostatné právní problémy. Proto byla e-kniha nazvána Výzvy v právu obchodních korporací.

Olomouc, říjen 2015

Michal Černý Ph.D.

Recenze

Prof. JUDr. Ivo Telec, CSc., Mgr. Tomáš Gongol, Ph.D.

E-knihu uspořádal Michal Černý Ph.D.

Vydala v roce 2015 Iuridicum Olomoucense o.p.s.

ISBN elektronické knihy

IBOOKS: 978-80-97382-11-0, EPUB: 978-80-97382-14-1, PDF: 978-80-97382-68-4, MOBI: 978-80-97382-69-1.

Autorství kapitol

Michal Černý Ph.D.: *Kapitola Internetové stránky obchodní korporace v České republice*

Mgr. Ing. Kamil Nejezchleb: *Kapitola Ekonomizace přezkumu fúzí v České republice - vývoj a vyspělost substantivního přezkumu*

Mgr. Jan Dohnal: *Kapitola Společenská smlouva jako smlouva adhesní*

Mgr. Tomáš Šperka: *Kapitola Vliv Zákona o obchodních korporacích na mzdu zaměstnance*

Formáty e-knihy

Tato e-kniha/e-book je vydána ve čtyřech formátech, obsah kapitol je vždy stejný. Podle zařízení vyberte e-knihu ve vhodném formátu.

Formát EPUB je univerzální pro mobilní zařízení (tablety, chytré mobilní telefony). Je vhodný jak pro zařízení s operačním systémem Android (software *Knihy Play Google*), tak i pro zařízení s operačním systémem iOS (iPad, iPhone) nebo také počítače s operačním systémem OS X (Apple MacBook Air/Pro).

Formát iBOOKS je formát Apple ke čtení v rámci software *iBooks* na zařízeních Apple iOS (iPAD) a OSX (MacBook Air/Pro). Na těchto zařízeních poskytuje lepší čtenářskou zkušenost. Může obsahovat multimediální prvky.

Formát PDF je univerzální formát (Adobe - Windows PC, Android, Apple). E-kniha je ke čtení pomocí software *Adobe Acrobat Reader* nebo jiných programů třetích stran.

Formát MOBI je univerzální formát pro elektronické knihy univerzální formát, ke čtení v software *Amazon Kindle* (na Android, Apple zařízeních i Windows PC), dále také v hardwarových čtečkách Amazon Kindle.

COMMERCIAL CORPORATION LAW

(OLOMOUC LAWYERS DAYS 2015. INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCE -
PALACKY UNIVERSITY IN OLOMOUC. 21.-22.05.2015)

VÝZVY V PRÁVU OBCHODNÍCH KORPORACÍ

(OLOMOUCKÉ PRÁVNICKÉ DNY 21.-22.05.2015)

MICHAL ČERNÝ - KAMIL NEJEZCHLEB - JAN DOHNAL - TOMÁŠ ŠPERKA

2015 IURIDICUM OLOMOUCENSE O.P.S.
E-KNIHA/E-BOOK

O autorech

MICHAL ČERNÝ PH.D.

Michal Černý Ph.D. je odborným asistentem na katedře soukromého práva a civilního procesu na Právnické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci, na které působí od roku 1996. Je rovněž členem výzkumné skupiny práva duševního vlastnictví na Právnické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci.

Ve výzkumné a publikační činnosti se zaměřuje na právo duševního vlastnictví (především na práva na označení) a na právo obchodních korporací.

Působí také na jiných vysokých školách v České republice a na Slovensku, v rámci pedagogické, oponentní či recenzní činnosti. Je rovněž patentovým zástupcem (M+D).

MGR. JAN DOHNAL

Mgr. Jan Dohnal je doktorandem na Právnické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci a zároveň studentem na University of Michigan Law School. Mgr. Dohnal se ve svém postgraduálním studiu zabývá právem obchodních korporací a vybranými otázkami z oblasti Corporate Governance. Mgr. Dohnal absolvoval studijní pobyty na University of San Diego School of Law, Erasmus University in Rotterdam a John Marshall Law School a v minulosti pracoval na projektech Ministerstva spravedlnosti ČR týkající se nové úpravy soukromého práva.

MGR. ING. KAMIL NEJEZCHLEB

Mgr. Ing. Kamil Nejezchleb je studentem 4. ročníku doktorského studia oboru Obchodní právo. V roce 2007 absolvoval Právnickou Fakultu MU a v témže roce rovněž dokončil inženýrské studium v oboru Podnikové finance a obchod na fakultě podnikatelské Vysokého Učení Technického Brno. Po skončení studií nastoupil na ÚOHS na odbor Výroby a maloobchodu. Na tomto úřadě působí dodnes, a to na odboru Kartelů jako vedoucí oddělení kartelů II. Absolvoval pětíměsíční pracovní stáž u Evropské Komise na Generálním ředitelství pro hospodářskou soutěž (2008–2009). Je aktivně zapojen do evropské sítě soutěžních úřadů ECN, ve které participuje ve skupině Kartely a rovněž mezinárodní sítě soutěžních úřadů ICN. V průběhu let 2009-2010 se účastnil statistického studia pořádaného Vysokou školou ekonomickou a Českým statistickým úřadem zaměřeného na prohloubení znalostí z oblasti statistických analýz. Je spoluautorem publikace Ekonomické metody v soutěžním právu a řady odborných článků a příspěvků přijatých v odborných periodicích zaměřených na hospodářskou soutěž a rovněž příspěvků na konferencích a ve sbornících týkajících se soutěžního práva a soutěžní ekonomie.

MGR. TOMÁŠ ŠPERKA

Mgr. Tomáš Šperka, nar. 1985, absolvent Právnické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci, kde aktuálně studuje v rámci postgraduálního doktorského studia v oboru Občanské právo. Jeho specializací jsou otázky týkající se soukromoprávního institutu promlčení. Nelze ani opomenout, že od roku 2014 působí jako advokát.

INTERNETOVÉ STRÁNKY OBCHODNÍ KORPORACE V ČESKÉ REPUBLICE

1

WEBPAGE
OF
COMMERCIAL
CORPORATION
IN THE
CZECH
REPUBLIC

Anotace: Kapitola se zabývá problematikou internetových stránek obchodní korporace (akciová společnost, družstvo, společnost s ručením omezeným) podle Zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích, zejména ve vazbě na svolání valné hromady a případné neplatnosti usnesení. Také se zabývá možností zápisu doménového jména internetových stránek do

INTERNETOVÉ STRÁNKY OBCHODNÍ KORPORACE V ČESKÉ REPUBLICE

WEBPAGE OF COMMERCIAL CORPORATION IN THE
CZECH REPUBLIC

MICHAL ČERNÝ PH.D.²

Anotace: Kapitola se zabývá problematikou internetových stránek obchodní korporace (akciová společnost, družstvo, společnost s ručením omezeným) podle Zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích, zejména ve vazbě na svolání valné hromady a případné neplatnosti usnesení. Také se zabývá možností zápisu doménového jména internetových stránek do obchodního rejstříku. Rovněž rozebírá pojmy “snadná dostupnost” a “právní zájem”. Kromě toho práce obsahuje i exkurs do slovenské právní úpravy “webového sídla” obchodní korporace se sídlem ve Slovenské republice a uvádí některé komparační závěry mezi českou a slovenskou právní úpravou.

Klíčová slova: Akciová společnost, doménové jméno, družstvo, Internet, internetové stránky (obchodní korporace), obchodní rejstřík, právní zájem (na zápisu údaje do obchodního rejstříku), snadná dostupnost (internetových stránek), společnost s ručením omezeným, valná hromada.

Abstract: This article deals with the website business corporation (Public Limited Company, cooperative, Limited Liability Company)

under the Act no. 90/2012 Coll., on commercial corporations, especially in relation to the convening of the general meeting and the possible invalidity of the resolution. It also deals with the possibility of registration of domain names of websites into the commercial register. It discusses the concepts of "easy access" and "legal interest" too. In addition, the Thesis also includes an excursion into Slovak legislation "Website" (of commercial) corporation seated in the Slovak Republic, and presents some comparative conclusions between the Czech and Slovak legislation.

Keywords: Business register, co-operative, domain name, easy access (of company`s website), Internet, legal interest (on record in business register), Limited Liability Company, Public Limited Company (by shares), general meeting (of shareholders), website (company`s website).

Úvod kapitoly

V současné době hrají významnou roli internetové stránky. Je nerozhodné, zda-li se jedná o stránky obchodní korporace, člověka, orgánu veřejné moci. Pomocí internetových stránek se stýkáme navzájem, vyhledáváme informace, nabízíme zboží či služby.

Právně významná jsou doménová jména, která nám pomáhají ve snadné a jednoduché orientaci v globálním internetu. Stejně tak nám pomáhají i internetové vyhledávače (např. Google).

S účinností rekodifikačních předpisů - především zákon č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník (dále též jen "NOZ") a zákona č. 90/2012 Sb., zákon o obchodních korporacích (dále též jen "ZOK") došlo k některým změnám regulace internetových stránek, především u obchodních korporací. Tyto změny se týkají zejména akciové společnosti a družstva, zprostředkovaně také evropské společnosti a evropské družstevní společnosti (evropského družstva). U obou jmenovaných supranacionálních forem pak jen v tom případě, že mají svá sídla na území České republiky a řídí se tedy také českými (vnitrostátními) právními předpisy.

Účelem tohoto příspěvku je krátká analýza nově formulovaných právních norem, předně pak některých ustanovení ZOK, jakož i zákona č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob. Jde předně o otázky uveřejňovací povinnosti, internetových stránek obchodní korporace obecně, v neposlední řadě také o otázky doménového jména internetových stránek a jeho možného zápisu do obchodního rejstříku.

Problematika internetových stránek obchodní korporace souvisí i s celou řadou dalších právních problémů a potenciálních regulací - nabízí se k řešení např. otázka streamingu jednání valné hromady, resp. pořízení audiovizuálního záznamu a jeho zpřístupnění na Internetu na vyžádání. Tato problematika by za určitých okolností mohla podléhat regulaci audiovizuálních mediálních služeb na vyžádání. Pokud by tuto činnost uskutečňovala pouze obchodní korporace sama pro sebe, zpravidla tomu tak nebude. Důvodem je absence naplnění podmínky soutěže vůči televiznímu vysílání.³ Mohou však nastat specifické situace, kdy by soutěžní podmínka mohla být splněna.⁴ Jedná se však o problematiku natolik obsáhlou, že není ambicí tohoto příspěvku se jí zabývat.

V závěru pak jsou navržena řešení problémů, která vzešla na základě argumentace provedené při zpracování tohoto příspěvku.

Internetové stránky obchodní korporace za účinnosti Obchodního zákoníku - dřívější právní stav internetových stránek a úpravy Obchodního věstníku

Původní znění zákona č. 513/1991 Sb., Obchodní zákoník (dále jen "ObZ"), nabylo účinnosti 1.1.1992. Tento předpis byl mnohokrát novelizován.⁵ Z hlediska zkoumání úpravy internetových stránek byla významná novela - zákon č. 370/2000 Sb. Tento předpis vtělil s účinností od 1.1.2001 do ObZ ustanovení § 13a, které regulovalo obchodní listiny. Každému podnikateli byla uložena povinnost uvádět na obchodních listinách základní údaje (obchodní firma, sídlo, identifikační číslo), jakož i údaj o zápisu v obchodním či jiném rejstříku, pokud byl podnikatel v některém z rejstříků zapsán. ObZ obsahoval i demonstrativní výčet obchodních listin, internetové stránky však v tomto výčtu explicitně uvedeny nebyly.

Drobné formulační změny přinesla následně technická novela ObZ - zákon č. 501/2001 Sb. Tato změna se týkala především zahraničních osob. Drobné formulační změny pak přinesla novela - zákon č. 88/2003 Sb., s účinností od 1.4.2003 poté, co byl zákon č. 501/2001 Sb., zrušen nálezem Ústavního soudu České republiky č. 87/2003 Sb. jeden z paragrafů (§ 183b odst. 3 písm. a) ObZ).

Důležitou změnu přinesl zákon č. 344/2007 Sb., který novelizoval ustanovení § 13a ObZ. Podstata novely tohoto ustanovení spočívala zejména ve výslovném zařazení internetových stránek mezi obchodní listiny (podnikatele).⁶ Poslední drobnou formulační novelu ustanovení § 13a ObZ pak přinesl s účinností od 1.7.2010 zákon č. 227/2009 Sb. Tato novela pouze upřesnila “identifikační číslo”.

Za celou dobu účinnosti ObZ nebyla podnikateli uložena obecná povinnost zřídit internetové stránky, byť některé zvláštní předpisy s internetovou komunikací počítaly. Šlo zejména o předpisy z oblasti kapitálového trhu (srov. např. § 36h zákona č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu ve znění zákona č. 56/2006 Sb. (s účinností od 8.3.2006)). Pokud však podnikatel užíval internetové stránky, byly považovány od 1.3.2008 za obchodní listinu. *Internetové stránky* ObZ v tomto znění přímo nedefinoval, považoval za ně “*informace zpřístupňované veřejnosti pomocí dálkového přístupu*”.

Postupná elektronizace Obchodního věstníku

K provedení ustanovení § 770 ObZ (o zveřejňování informací uložené Obchodním zákoníkem) vydala Vláda České a Slovenské Federativní Republiky nařízení vlády č. 63/1992 Sb., o Obchodním věstníku. Původně jeho vydávání zajišťoval Federální úřad pro hospodářskou soutěž prostřednictvím vydavatelství.⁷ Po rozpadu federace a vzniku nástupnických států (České republiky a Slovenské republiky) zajišťovaly vydávání obchodních věstníků již samostatné úřady těchto států. Tento příspěvek se dále věnuje jen otázkám vydávání Obchodního věstníku pouze v České republice.

V České republice došlo ke změně právní úpravy Obchodního věstníku přijetím nařízení vlády č. 503/2000 Sb., o Obchodním věstníku, které zrušilo a nahradilo dosud platnou právní úpravu. Jeho vydávání od 1.1.2001 zabezpečovalo Ministerstvo spravedlnosti prostřednictvím nakladatelství.

Od 1.1.2004 pak zabezpečovalo Ministerstvo informatiky prostřednictvím Portálu veřejné správy. Protože Portál veřejné správy je virtuální místo na Internetu (www.portal.gov.cz), došlo tímto k elektronizaci Obchodního věstníku.

Od 7.6.2007 pak přešla tato pravomoc na Ministerstvo vnitra, které jeho vydávání i nadále zajišťovalo prostřednictvím Portálu veřejné správy.

Současná právní úprava Obchodního věstníku je obsažena v nařízení vlády č. 351/2013 Sb., kterým se určuje výše úroků z prodlení a nákladů spojených s uplatněním pohledávky, určuje

odměna likvidátora, likvidačního správce a člena orgánu právnické osoby jmenovaného soudem a upravují některé otázky Obchodního věstníku a veřejných rejstříků právnických a fyzických osob (dále jen “NV351”). Toto nařízení zrušilo a nahradilo mimo jiné i nařízení vlády č. 503/2000 Sb., a to s účinností od 1.1.2014.

NV351 je podzákoným právním předpisem prováděcí povahy, a to nejen k ZOK, ale také k NOZ. Reguluje nejen otázky Obchodního věstníku, ale také výši úroků z prodlení, odměny likvidátorů atd.

Dostupnost elektronizovaného Obchodního věstníku fakticky od 1.6.2007 zajišťovala Economia, a.s., která na smluvním základě tuto funkci plní i v současnosti.⁸ Obchodní věstník je i nadále dostupný na Internetu na adrese <http://ov.ihned.cz>

Společnost s ručením omezeným - dřívější právní úprava svolávání valné hromady (dle zrušeného ObZ)

Zcela zásadní význam podle každé právní úpravy má problematika svolávání schůzí nejvyššího orgánu obchodní korporace. ObZ výslovně upravoval regulaci těchto otázek pro kapitálové obchodní společnosti a pro družstvo, zatímco u osobních společností právní úprava absentovala.⁹

Úprava otázek svolávání valných hromad (dále jen “VH”) a členských schůzí družstev (u nich pak také shromáždění delegátů a dílčích schůzí) měla vesměs povahu kogentních ustanovení, případně bylo možné doplnit do zakladatelského právního jednání také další způsob. Tento příspěvek se ovšem zabývá jen několika zněními příslušných ustanovení ObZ, a to jen v rozsahu, ve kterém mají svůj význam pro zkoumání otázek elektronizace práva obchodních korporací.

Nejmírnější byla právní úprava svolávání VH společností s ručením omezeným. Za celou dobu účinnosti ObZ byla tato problematika regulována ustanovení § 129 odst. 1 ObZ. Termín a program valné hromady se společníkům oznamoval nejméně 15 dnů předem, a to písemnou pozvánkou, pokud společenská smlouva nestanovovala jinak.¹⁰ Soudy toto ustanovení vykládaly - zejm. k otázce pozvánky samotné,¹¹ otázkám určitosti obsahu pozvánky ve vazbě na lhůtu,¹² počítání lhůty,¹³ následkům zaslání na poslední známou adresu společníka

(odlišnou od skutečné)¹⁴ atd. Úprava svolávání VH ve společnosti s ručením omezeným v ustanovení § 129 odst. 1 ObZ vždy připouštěla odlišnou úpravu těchto otázek ve společenské smlouvě. Zákonná úprava tedy nastupovala jen tehdy, pokud zakladatelské právní jednání tyto otázky neupravovalo jinak.

Kromě toho bylo právně možné od 1.10.2000 podepisovat elektronicky učiněná právní jednání elektronickým podpisem. Ve vazbě na ustanovení § 40 odst.3 zákona č. 40/1964 Sb., (starý) Občanský zákoník, tak bylo možné realizovat písemné právní úkony elektronickou cestou.¹⁵

Úpravu svolávání VH společnosti s ručením omezeným nutno zpětně hodnotit jako pozitivní a ohledně základu i vyhovující. Současná úprava těchto otázek v ustanoveních § 181 - 187 ZOK základní principy zachovává (zejm. § 184 ZOK - dispozitivnost úpravy, subsidiární použití, délku lhůty, zásilací adresu atp.).

Ohledně elektronizace komunikace mezi společnostmi s ručením omezeným a jejími společníky došlo účinností ZOK k posunu v otázkách technické účasti na valné hromadě. Zatímco dřívější právní úprava (ustanovení § 66 odst. 5 ObZ) tuto možnost zakazovalo, stávající právní úprava § 167 ZOK (zejm. odst. 2-4) jej při dodržení zákonem stanovených podmínek připouští - např. korespondenční hlasování aj.

Konečně pro vyčerpání tématu nutno doplnit i to, že ve společnostech s ručením omezeným bylo možné za účinnosti ObZ přijímat rozhodnutí i mimo valnou hromadu (postupem podle § 130 ObZ). Tato možnost je zachována i nadále jako procedura per rollam ustanovením § 175 - 177 ZOK, pokud ji společníci ve společenské smlouvě nevyloučí.

Akciová společnost - dřívější právní úprava svolávání valné hromady (dle zrušeného ObZ)

Dřívější právní úprava svolávání valné hromady akciové společnosti byla původně upravena v ustanovení § 184 ObZ, resp. od 1.12.2009¹⁶ pak v ustanovení § 184a ObZ.

Obsahově různé úpravy svolávání valné hromady a.s. rozlišovaly pozvánky a oznámení, a to ve vazbě na různé druhy, formy a podoby akcií, které společnost vydala podle svých stanov. Pozvánky byly písemné a doručovaly se akcionářům na adresy uvedené v seznamu akcionářů, oznámení pak byla využívána akciovými společnostmi v těch případech, kdy jim nebyly známy identity akcionářů v době svolávání valných hromad. Obsahově se pozvánky od oznámení nijak zvlášť neodlišovaly.¹⁷

Původní znění ustanovení § 184 ObZ ukládalo představenstvu jen uveřejnění pozvánky způsobem stanoveným stanovami akciové společnosti, pokud společnost vydala akcie na majitele. Podle tehdejší dikce ObZ se uveřejnění zásadně odlišovalo od zveřejnění - zveřejnění bylo publikováno vždy v Obchodním věstníku (srov. § 769 ObZ),¹⁸ přitom se jednalo o informace, jejichž zveřejnění požadoval přímo zákon povinně (např. zveřejnění skutečnosti - provedení zápisu právnické osoby do obchodního rejstříku).

První velkou změnu publikace oznámení o konání valné hromady upravil zákon č. 142/1996 Sb. Akciová společnost s akciemi na majitele podle něj byla povinna uveřejnit oznámení

o konání valné hromady *“vhodným způsobem určeným stanovami, jinak nejméně ve dvou celostátně distribuovaných denících.”* Tato dikce byla účinná od 1.7.1996 do 31.12.2000.

Zákon č. 370/2000 Sb. pak s účinností od 1.1.2001 upravil takto: *“U společnosti s akciemi na majitele uveřejňuje představenstvo v této lhůtě oznámení o konání valné hromady vhodným způsobem určeným stanovami, nejméně však v jednom celostátně distribuovaném deníku určeném ve stanovách”*. Došlo ke snížení počtu celostátně distribuovaných deníků na jeden, nicméně publikace oznámení o svolání valné hromady v jednom celostátně distribuovaném deníku se stalo pro každou akciovou společnost s akciemi na majitele povinným.

Od 20.4.2001 Ministerstvo kultury ČR evidovalo a dosud eviduje pod evidenčním číslem č. E11768 celostátní deník s názvem *“CELOSTÁTNÍ DENÍK”*, jehož vydavatelem je M & M Consulting, a.s.¹⁹ Tato společnost dodnes provozuje internetové stránky na adrese www.celostatnidenik.cz, na kterých je dosud nabízena možnost uveřejnění oznámení o konání valné hromady akciové společnosti.²⁰ Na těchto stránkách jsou také dosud dostupná některá dřívější oznámení o svolání valných hromad společnosti.

Další změnu regulace publikace oznámení normoval s účinností od 15.03.2006 zákon č. 81/2006 Sb. Společnost, která vydala akcie na majitele, měla povinnost uveřejnit oznámení sama v *Obchodním věstníku*, a dále povinně také jiným vhodným způsobem určeným stanovami, nejméně však v jednom celostátně distribuovaném deníku určeném ve stanovách. Tato úprava byla účinná do 31.7.2009.

V krátkém období od 1.8.2009 do 30.11.2009 bylo účinné znění drobně formulačně odlišné, když ke svolávání oznámením

povinně v Obchodním věstníku a současně vhodným způsobem uvedeným ve stanovách, nejméně však v jednom celostátně distribuovaném deníku, byla doplněna odchylka pro společnosti, jejichž akcie byly obchodovány na veřejném trhu (sama odchylka - dovětek zněl *“nestanoví-li zákon upravující podnikání na kapitálovém trhu jinak”*).

Od 1.12.2009 pak pro společnosti, které vydaly akcie na majitele, povinnost uveřejnění oznámení o konání valné hromady byla normována v ustanovení § 184a odst. 2 takto: *“U společnosti s akciemi na majitele uveřejňuje představenstvo v této lhůtě oznámení o konání valné hromady v Obchodním věstníku a jiným vhodným způsobem určeným stanovami.”* Publikace v Obchodním věstníku byla zachována, nicméně zákonodárce již napříště nelpěl na publikaci ani v jednom celostátním deníku. Tato formulace již zůstala nezměněna až do 31.12.2013. ObZ byl zrušen v ČR ke dni 1.1.2014.

Protože již od 1.1.2004 byl Obchodní věstník elektronizován (shora uvedené vydávání prostřednictvím Portálu veřejné správy), byla oznámení o svolávání valných hromad celkem 10 let publikována na Internetu. Kromě toho až do 30.11.2009 byla tato oznámení souběžně publikována i v celostátních denících, nejprve ve dvou, následně pak již jen v jednom.

S ohledem na téma elektronizace vzájemné komunikace mezi obchodní společností a jejím společníkem je nutno doplnit, že s účinností od 1.12.2009 bylo de iure teoreticky možné, aby akciová společnost upravila ve svých stanovách některou z technických účastí akcionáře na valné hromadě (včetně např. korespondenčního hlasování).²¹

Konečně je nutno doplnit i to, že ObZ nepřipouští v akciové společnosti přijetí usnesení mimo valnou hromadu (tedy per rollam).²²

Družstvo - dřívější právní úprava svolávání členské schůze (dle zrušeného ObZ)

Po celou dobu účinnost Obchodního zákoníku (od 1.1.1992 do 31.12.2013) platila úprava, podle které muselo být svolání členské schůze *“členům oznámeno způsobem určeným stanovami”*.

²³ Protože podle ustanovení § 228 ObZ mělo každé družstvo povinnost vést seznam všech svých členů, do něhož se mimo jiné povinně zapisovaly jméno či název člena a jeho bydliště či sídlo, nabízela se přímo možnost svolávání písemnými pozvánkami. Písemná pozvánka však nebyla podmínkou, alespoň ne pro *“řádnou”* či *“mimořádnou”* členskou schůzi.

S účinností od 1.1.2001²⁴ ustanovení § 239 odst.8 ObZ obsahovalo novou úpravu svolávání náhradní členské schůze, ve kterém byla již nejenom normována lhůta a nezměněný pořad, ale také svolání novou pozvánkou a regulací jejího odeslání. Citované ustanovení znělo: *“Není-li členská schůze schopna se usnášet, svolá představenstvo náhradní členskou schůzi tak, aby se konala do 3 týdnů ode dne, kdy se měla konat členská schůze původně svolaná. Náhradní členská schůze musí být svolána novou pozvánkou s nezměněným pořadem jednání. Pozvánka musí být odeslána nejpozději do 15 dnů ode dne, na který byla svolána původní členská schůze, nejpozději však 10 dnů před konáním náhradní členské schůze. Náhradní členská schůze je schopna se usnášet bez ohledu na ustanovení § 238 odst. 3. Obdobně se postupuje, byla-li členská schůze konána formou dílčích členských*

schůzí a schůzí shromáždění delegátů”. Také regulace tohoto způsobu svolání náhradní členské schůze (a také náhradních dílčích schůzí a náhradních shromáždění delegátů) zůstala nezměněna až do zrušení ObZ.

Pro úplnost je třeba dodat, že kromě shromáždění delegátů či dílčích schůzí již nebyl upraven žádný další postup přijímání rozhodnutí mimo členskou schůzi. Procedura přijetí usnesení *per rollam* tedy nebyla dovolena. Nebyla ani upravena možnost technické účasti.

Internetové stránky podle Občanského zákoníku - platná obecná právní úprava

Občanský zákoník, konkrétně ustanovení § 3080 NOZ, zrušil zákon č. 513/1991 Sb., Obchodní zákoník. Většina práva korporálního je nově upravena v zákoně č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích, část materie obchodních korporací ale zůstala upravena mimo tento zákon.²⁵

Další část materie dříve upravené Obchodním zákoníkem má pak svou úpravu v rámci různých ustanovení NOZ. Např. otázky statusu podnikatele jsou upraveny v 1.části NOZ, a to včetně otázek jednání za podnikatele (zastupování podnikatele), sídla podnikatele. V rámci 1.části NOZ jsou upraveny v rámci ustanovení § 435 NOZ také internetové stránky podnikatele. Závazkové právo je pak upraveno v rámci 4. části NOZ, a to jak obligace z civilních deliktů (včetně nekalé soutěže), tak i smluvní právo.

Obecná úprava internetových stránek podnikatele je tedy obsažena v ustanovení § 435 NOZ. Obsahově jde částečně o obdobu dřívějšího (zrušeného) ustanovení § 13a ObZ. § 435 NOZ se věnuje obsahu obchodních listin a internetových stránek podnikatele - každý podnikatel na nich musí i nadále uvádět své základní identifikační údaje - své jméno a sídlo. Kromě toho podnikatel zapsaný v některém z veřejných rejstříků uvádí také údaj o zápisu v tomto rejstříku. Pokud je tímto veřejným rejstříkem obchodní rejstřík, pak musí

informace obsahovat i údaj o oddílu a vložce. Je-li podnikatel zapsán v jiném veřejném rejstříku, pak uvádí údaj o svém zápisu v takovém rejstříku. Konečně, je-li podnikatel jen zapsán v jiné evidenci (tedy není-li zapsán v žádném z veřejných rejstříků), uvádí údaj o svém zápisu v takové evidenci. Každý podnikatel, kterému byl přidělen identifikující údaj - např. identifikační číslo, - má povinnost jej na internetových stránkách i na obchodních listinách také uvádět.

Mezi ustanovením § 435 NOZ a dřívějším zněním §13a ObZ je však i jedna další odlišnost. § 435 NOZ normuje povinnosti podnikatele pro “informace zpřístupňované veřejnosti prostřednictvím dálkového přístupu”. Toto ustanovení tedy bude dopadat nejen na “vlastní internetové stránky podnikatele”, které jsou umístěny na některém ze serverů sítě Internet a propojeny s doménovým jménem ve vlastnictví podnikatele, ale také na informace uváděné na stránkách jiných subjektů nebo také v rámci tzv. sociálních sítí, protože také ty jsou na dálku přístupné.

Současná doba je charakteristická mimo jiné tím, že reálná dostupnost a využitelnost informací umístěných ve virtuálním prostředí Internetu není již vázána nezbytně nutně na počítač (PC), ale může být dostupná pomocí širšího okruhu zařízení (PC, Mac, chytrý telefon, tablet - s různými operačními systémy), případně dále i pomocí zvláštního programového vybavení (zcela mimo program kategorie “internetového prohlížeče” - internet browser). Stále častější je využívání sociálních sítí (nejčastěji Facebook, méně často např. Google+, jen teoreticky Twitter) a umísťování nabídek na nich, tvorba vlastních internetových stránek není nezbytně nutná.

Tyto obecné otázky je nutno neztratit ze zřetele, neboť zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích přikazuje obchodním korporacím určitých právních forem zřízení a udržování internetových stránek.

Akciová společnost - internetové stránky společnosti podle právní úpravy v Zákoně o obchodních korporacích

Ustanovení § 7 odst.2 ZOK přikazuje každé akciové společnosti, která má sídlo na území ČR, bez zbytečného odkladu po jejím vzniku, zřídit a udržívat (aktualizovat) internetové stránky.

ZOK neobsahuje zvláštní přechodné ustanovení k této povinnosti, a proto musely dříve existující akciové společnosti zřídit své internetové stránky bezprostředně ke dni účinnosti ZOK. Ustanovení § 7 ZOK má totiž donucující povahu.

Ohledně obsahu internetových stránek společnosti pak platí, že musí povinně uvádět základní identifikační údaje (které ostatně musí uvádět podle § 435 NOZ), jakož i další údaje, které stanoví ZOK.

Tato druhá skupina údajů je fakticky důležitější, neboť mezi ně patří např. i uveřejnění pozvánky na valnou hromadu společnosti na internetových stránkách společnosti podle § 406 odst.1 ZOK,²⁶ tato pozvánka musí být na stránkách společnosti dostupná až “do okamžiku konání valné hromady”. Součástí pozvánky mají být i návrhy usnesení valné hromady a jejich odůvodnění (§ 407 odst.1 písm. f) ZOK), resp. vyjádření představenstva společnosti ke každé navrhované záležitosti - není-li formulováno konkrétní usnesení. Dále společnost na

svých internetových stránkách uveřejňuje i návrhy akcionářů na usnesení valné hromady, a to bez zbytečného odkladu poté, co je obdržela (§ 407 odst.2 ZOK).

Na internetových stránkách společnosti se uveřejňují také některé informace, které jsou zpřístupňovány v souvislosti s valnou hromadou. Typicky jde o účetní závěrku či hlavní údaje z ní (§ 436 odst.1 ZOK), rovněž tak zpráva o podnikatelské činnosti a o stavu majetku, a to jako součást výroční zprávy (§ 436 odst.2 ZOK). V případech informací z účetní závěrky a zpráv však stanovy mohou určit místo uveřejnění na internetových stránkách společnosti i jiný způsob, nebude-li ve vztahu k akcionářům omezující s ohledem na požadované informace. Je-li akciová společnost osobou ovládanou (např. členem koncernu) - ve smyslu § 74 odst. 1 věta druhá ZOK, pak se uveřejňuje i zpráva o vztazích podle § 84 odst.1 ZOK. Na internetových stránkách společnosti se oznamují rovněž protinávrhy akcionáře podle § 362 odst.1,2 ZOK. Dikce ustanovení není jednoznačná, uveřejnění na internetových stránkách je povinné v případě, že protinávrh obsahuje více než 100 slov. V takovém případě společnost musí protinávrh uveřejnit na internetových stránkách společnosti, a to spolu se stanoviskem představenstva k protinávrhu. Na internetových stránkách společnosti se uveřejňují také odvolání nebo odložení valné hromady (§410 odst.1 ZOK). Pokud jsou účastnické cenné papíry společnosti přijaty k obchodování na veřejném trhu a došlo k postupu podle § 375 ZOK (nucený přechod účastnických cenných papírů - tedy squeeze-out). Vyčerpávající soupis všech těchto ustanovení ZOK podává Lasák.²⁷

ZOK v ustanovení § 7 odst.2 rovněž normuje, že tyto internetové stránky akciové společnosti musí být dostupné zdarma (pro veřejnost bezúplatně) a jednoduchým způsobem po zadání elektronické adresy. To vyvolává nutnost několikeré interpretace pojmů.

Předně jde o onu bezúplatnost přístupu. Rozumná interpretace směřuje k tomu, že by stránky měly být dostupné bez nutnosti vynaložit další náklady nad rámec vlastního placení přístupu k Internetu uživatelem. Nelze očekávat, že by akciová společnost měla či musela hradit akcionáři nebo i jinému uživateli jeho přístup k Internetu, nebo technické prostředky (hardware, software, další programové vybavení).

Lasák se přiklání k tomu, že přístup na stránky akciové společnosti může být selektivní - zatímco např. informace určené jen akcionářům mohou být přístupné po zadání přístupového hesla. Od nich je nutno odlišovat jinou kategorii informací - např. informace o svolání valné hromady, která může být právně významná i pro osoby odlišné od akcionářů společnosti. ²⁸

Havel akcentuje, že ohledně plnění uveřejňovací povinnosti akciovou společností musí být tato povinnost plněna na vlastních internetových stránkách společnosti, nikoliv na stránkách jiné korporace. *“Požadavek § 7 odst. 2 se váže na vlastní stránky společnosti (obdobně pro společnost s ručením omezeným), tedy není možné zřízení těchto stránek nahradit tím, že by ad hoc např. pro potřeby svolávání valné hromady podle § 406 odst. 2 společnost umístila pozvánku na cizí internetové stránky. Společnost má povinnost zřídit své vlastní internetové stránky a na ty dopadá § 7 (to platí obdobně pro internetové stránky společnosti s ručením omezeným, zřídí-li je, § 7 na ni dopadá jen tehdy, jsou-li*

to její stránky); nebrání se samozřejmě, aby tyto stránky technicky zřizoval, spravoval a aktualizoval někdo třetí, koho tím společnost pověří.”²⁹

Kromě toho je nutno vyřešit otázku, zda-li budou požadavek zákonodárce na jednoduchou dostupnost po zadání elektronické adresy splňovat i informace (stránky, profil) umístěné fakticky na Internetu na sociální síti, nebo jen informace mimo nějakou sociální síť. Tento problém otevírá Šivara, když nicméně ponechává jej fakticky bez odpovědi.³⁰

Osobně bych doporučoval, aby akciová společnost plnila svou zákonnou povinnost nikoliv jen pomocí informací na sociálních sítích. Dle mého názoru nejde zcela nahradit internetové stránky přístupné bez ohledu na členství v sociální síti či na využití specifického software pro sociální sítě informacemi umístěnými na sociální síti. Důvodů je několik. Předně Internet jako síť sítí nemá jednoho vlastníka a jde v podstatě o zvláštní systém. Legální definice Internetu v českém právu neexistuje. Legální definice Internetu je obsažena ve federálním zákoně (USA) o telekomunikacích z roku 1996, a to jen velmi obecně - “síť počítačových sítí federálních i jiných, která je založena na paketovém přenosu dat”.^{31 32}

Přednost má dostat univerzální dostupnost pro společníka (akcionáře) před “snadností obsluhy ze strany obchodní korporace. Pro většinu obchodních korporací bude vytvoření internetových stránek a registrace doménového jména spolu s webhostingem znamenat náklady ve výši cca stovek či tisícikorun ročně, což je zanedbatelné.

Dalším důvodem je pak to, že elektronickou adresou ve smyslu ustanovení § 7 ZOK bude spíše doménové jméno³³

spojené s konkrétními stránkami či stránkou konkrétní korporace, a to zpravidla ve vlastnictví obchodní korporace. Vyhledávání informací pomocí dalších software - vyhledávačů, ať již uvnitř sociálních sítí či mimo ně, - jde nad rámec jednoduché dostupnosti po zadání elektronické adresy. Koneckonců každá sociální síť je provozována konkrétní osobou, a to zpravidla jako podnikatelský projekt. Je tak závislá na subjektivních rozhodnutích svého provozovatele, případně také na jiných okolnostech (např. úpadek atd.).

Ani evropská unitární legislativa nedefinuje přímo Internet, ač ve vztahu ke kapitálovým obchodním korporacím směrnici 2009/101/ES ukládá členským státům, aby ve vztahu k obchodním korporacím určitých právních forem - pro ČR jde o společnosti s ručením omezeným a akciové společnosti, - upravily nejméně dostupnost informace o podnikateli na "internetových stránkách" (v angličtině "company's website", v němčině "Webseiten") v rozsahu údaj o zápisu do rejstříku, údaj o tomto zápisu, právní forma, sídlo a případně také údaj o likvidaci. Členský stát má také povinnost stanovit sankci za nesplnění transponovaných povinností. V citované směrnici konečně není stanoven ani obsah pojmu "*internetové stránky*".

Konečně také zákon č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti, důsledně odlišuje různé služby informační společnosti. Také tento zákon pouze transponuje do právního řádu ČR směrnici 2000/31/ES o určitých aspektech služeb informační společnosti, zejména elektronického obchodního styku v rámci vnitřního trhu.³⁴

Regulována je jednak odpovědnost providera, dále také obecná odpovědnost šířitele obchodních sdělení (zpravidla podnikatele).

Společnost s ručením omezeným - internetové stránky společnosti podle právní úpravy v Zákoně o obchodních korporacích

Ve vztahu ke společností s ručením omezeným obsahuje ustanovení § 7 odst. 2 a 3 na první pohled ne zcela jednoznačnou právní úpravu, nicméně mám za to, že i zde lze překlenout otázky důslednou interpretací. Jde o základní otázku, zda-li společnost s ručením omezeným své vlastní internetové stránky zřídit může či musí. Dle mého názoru dikce odst.3 cit. ustanovení je zcela jasná - společnost s ručením omezeným může zřídit, ale nemusí. Pokud je však zřídí, musí obsahovat nad rámec údajů uvedených v ustanovení § 435 NOZ také údaje uvedené v § 7 odst.2 ZOK. Resp. musí tyto své internetové stránky udržovat aktuální.

Ve vztahu ke společností s ručením omezeným však zůstává nezodpovězená otázka, zda-li vytvořené internetové stránky musí být udržovány až do zániku společnosti či nikoliv. Mám za to, že rozhodne-li se společnost s ručením omezeným své internetové stránky v budoucnu zrušit, může tak bez sankce učinit, protože odst.2 výslovně normuje o akciové společnosti a odst. 2 se má pro společnost s ručením omezeným použít obdobně. Ono obdobné použití však má své meze, které jsou stanoveny nepřímou v odst. 3. Pokud má společnost s ručením omezeným svobodu rozhodnutí ohledně zřízení internetových stránek, pak tato svoboda má zahrnovat i rozhodnutí o jejich

zrušení. Nadto ZOK společnosti s ručením omezeným neukládá uveřejňování pozvánek na valnou hromadu na internetových stránkách společnosti ani plnění informační povinnosti jejich prostřednictvím.

Doplňujícím argumentem pak může být i to, že ve společnosti s ručením omezeným mohou společníci navzájem zjistit svou identitu z obchodního rejstříku³⁵ a ve skutečnosti se v drtivé většině českých společností s ručením omezeným navzájem znají.

Družstvo - internetové stránky družstva podle právní úpravy v Zákoně o obchodních korporacích

Ačkoliv družstvo není specificky zmíněno v ustanovení § 7 ZOK jako právní forma obchodní korporace, která by povinně zřizovala internetové stránky, na některých místech právní úpravy ZOK přímo počítá s tím, že určité povinnosti budou plněny právě prostřednictvím internetových stránek družstva.

Ustanovení § 636 ZOK totiž pro každé družstvo normuje, že svolavatel členské schůze je povinen uveřejnit nejméně 15 dnů přede dnem konání členské schůze pozvánku na internetových stránkách družstva a je rovněž povinen ji současně zaslat všem členům družstva na adresy uvedené v seznamu členů. Pozvánka musí být na internetových stránkách družstva zpřístupněná až do “okamžiku konání členské schůze”.

Každé družstvo má podle § 562 odst.1 ZOK povinnost zřídit informační desku. Tato úřední deska se pak podle § 562 odst.2 ZOK zpřístupní členům družstva v případě, že tak určí stanovy družstva.

Z povahy ustanovení § 636 dovozují, že z něj plyne pro každé družstvo povinnost zřídit internetové stránky, neboť ustanovení je rovněž donucující povahy. Obdobně tuto povinnost dovozuje také Čáp.³⁶ Stejně pak Cileček dovozuje tuto povinnost družstvu takto: *“V úpravě uveřejnění pozvánky na členskou schůzi zákon výslovně počítá s tím, že družstvo bude mít zřízeny internetové stránky. Tato povinnost přitom pro družstvo*

nevyplývá z žádného jiného ustanovení zákona (v této souvislosti srov. § 7 a 562). Zákon naopak ukládá družstvu zřídit ve svém sídle informační desku, která může být členům zpřístupněna i prostřednictvím internetových stránek (§ 562 odst. 2). S ohledem na nevyvratitelnou domněnku doručení pozvánky, upravenou ve druhé větě § 636 (viz níže), však toto ustanovení nelze podle našeho soudu vyložit jinak, než že ukládá družstvu povinnost mít - vedle informační desky - zřízeny ještě i internetové stránky."³⁷

Marchal se k této otázce staví z počátku nejednoznačně, když napřed dovozuje, že družstvo nemá obecně povinnost zřídit internetové stránky. Družstvo "je povinno zřídit ve svém sídle informační desku a teprve, určí-li tak stanovy, zpřístupní se informační deska členům družstva prostřednictvím internetových stránek".³⁸ Marchal dále uvádí, že "je s podivem, že ustanovení § 636 odst.1 předepisuje svolavateli členské schůze povinnost uveřejnit pozvánku na členskou schůzi na internetových stránkách družstva".

³⁹ Nakonec však uzavírá: "Otázka zní, jak má svolavatel splnit zákonnou povinnost formy svolání členské schůze, jestliže stanovy neurčí, že zpřístupnění informační desky prostřednictvím internetových stránek, resp. ustanovení § 7 nepřikazuje družstvu internetovou stránku zřídit. Ustanovení § 636 odst.1 nedává svolavateli členské schůze právo volby mezi internetovou stránkou a zasláním pozvánky členům na adresu uvedenou v seznamu členů - vyžadován je obojí způsob svolání členské schůze. Pak nezbyvá než uzavřít, že si družstvo musí zřídit internetové stránky alespoň za účelem svolávání členské schůze."⁴⁰

Dikce ZOK je však skutečně nejednoznačná a nelze se proto divit, že se lze stále setkat i s názorem opačným - tedy že družstvo nemusí povinně zřídit internetové stránky.⁴¹ S tímto názorem se však neztotožňuji.

Související problémy s internetovými stránkami - obecné otázky

S internetovými stránkami je spojeno ještě několik dalších potenciálních problémů, než jsou uvedeny shora.

Prvním z nich je určení očekávání ve vztahu k obsahu. Jak již bylo shora uvedeno, povinný obsah je pro obchodní korporace přímo regulován ustanoveními § 435 NOZ a § 7 ZOK. Kromě toho pak i dalšími návaznými ustanoveními, byť již jen ve vztahu k akciové společnosti a k družstvu.

Ačkoliv je český legální pojem “internetové stránky”, nemusí být vždy tvořeny a priori více soubory. Z anglického znění totožného termínu, totiž *company website* neplyne přímo multiplicita. I když by byly tvořeny jen jedním souborem, přesto mohou nést obsah požadovaný zákonem. Není však vyloučeno ani to, že budou tvořeny více soubory, které ve vzájemné souvislosti vytváří spolu onen *company website* (tedy česky internetové stránky). Zvláště budou-li dostupné po zadání jedné adresy (jednoho doménového jména).

Ve vztahu k obsahu internetových stránek společnosti je pak i další otázka, která je veskrze technickou, může však ovlivnit skutečnou schopnost seznámit se s jejich obsahem. Jde o použitý formát počítačového souboru, do kterého budou informace vloženy. Standardem pro internetové prohlížení jsou soubory v html formátu (tzv. hypertext markup language), naprosto běžné jsou ovšem i další formáty. Velmi využívaných

se postupně stal např. pdf formát (portable document format), který je oblíben zejména pro stále stejný vzhled bez ohledu na zařízení použité pro jeho zobrazení.⁴² Tento formát byl původně vyvinut společností Adobe Systems Incorporated a teprve později byl uvolněn k volnému licenčnímu užití.

Otázka multiplicity internetových stránek, otázka jazyka internetových stránek

Na zajímavý problém upozorňuje Lasák. Jde o multiplicitu internetových stránek společnosti, zejména akciové. Jde o případ, kdy společnost aktivně provozuje na Internetu stránky na více místech (více doménových jménech). Může jít dle Lasáka např. o stránky korporátní, produktové, koncernové.⁴³

Nabízí se otázka, jaký je či má být obsah takových různých internetových stránek. Je nutno odlišit informace, které je každý podnikatel povinen uvádět na internetových stránkách ve smyslu § 435 NOZ (ve vazbě na § 7 ZOK) od informací ostatních. První skupinu - nazývejme je základní povinné informace, - bude společnost nucena uvádět na každých svých internetových stránkách.

Smyslem ustanovení § 435 NOZ a § 7 ZOK je poskytnout veřejnosti snadnou identifikaci “vývěsního štítu”, propagace atd., ať je již obsah těchto stránek a jejich účel dále jakýkoliv. Obchodní korporace na nich může provozovat elektronický obchod (e-shop), osvětové stránky, všeobecné informace sloužící k neadresné propagaci či reklamě na konkrétní výrobek či službu. Přitom u mnoha z těchto důvodů má být jasné a zřejmé, kdo produkt nabízí, provádí reklamu atd. I činnost pomocí internetových stránek podléhá regulaci - typicky elektronický obchod s prodejem spotřebiteli, reklama. Tato regulace nemusí být jen soukromoprávní (spotřebitelské

smlouvy, nekalá soutěž), ale může být i veřejnoprávní (veřejnoprávní regulace reklamy, ochrana před spammingem, spotřebitelské soutěže atd.).

Naopak smyslem uložených povinností uveřejňovat informace podle jiných ustanovení ZOK (než základních dle § 7 ve vazbě na § 435 NOZ) je pak plnění povinností společnosti ve vztahu k akcionáři společnosti. Jedná se tedy o vztahy vznikající z jiného účelu, kterým je typicky účastenství na společnosti.

Také Lasák se přiklání k tomu, že je nutno rozlišovat internetové stránky korporace podle účelu a v tomto ohledu pak posuzovat požadavky zákona na jejich obsah. K tomu uvádí: *“ačkoliv z § 7 odst.2 současně neplyne, zda akciová společnost musí stanovené údaje publikovat na všech svých internetových stránkách nebo jen na svých hlavních internetových stránkách. Jde o to, že akciové společnosti mohou mít své domovské stránky, na kterých informují o záležitostech společnosti, a vedle nich celou řadu produktových internetových stránek, které představují pouze marketingový nástroj, případně reklamu na internetu ve vztahu ke konkrétnímu produktu. Soudím, že smyslem § 7 odst. 2 nebylo, aby společnost na všech doménových adresách, které jí patří, uváděla zákonem stanovené údaje, nýbrž aby tyto informace byly dostupné na těch internetových stránkách (hlavních), na nichž informuje o záležitostech společnosti.”⁴⁴*

Kromě toho Lasák připomíná i problematiku jazyka internetových stránek. Nevylučuje jejich možnost i ve více jazycích, resp. jejich automatické nastavení např. na anglické jazykové znění, nicméně dovozuje, *“že v případě akciové společnosti založené podle českého práva lze trvat na požadavku, aby internetové stránky akciové společnosti existovaly též v české*

jazykové verzi."⁴⁵ S tím nelze než souhlasit. Další komentáře se tímto problémem nezabývají.⁴⁶

Ze shora uvedeného lze vyvodit dílčí závěr, že v případě provozování více internetových stránek jednou společností musí být základní identifikační údaje uvedeny u všech internetových stránek, roli korporátních stránek pak mohou plnit pouze jedny z nich. Lze však doporučit, aby společnost provozující více různých internetových stránek na každých alespoň upozorňovala na adresu těch "korporátních" stránek, kterými plní povinnosti uveřejnění podle ustanovení ZOK o akciových společnostech nebo o koncernu.

I kdyby společnost provozovala internetové stránky např. uvádějící obecné informace o označeních původu či zeměpisných označeních, stále se bude jednat o její internetové stránky. Internetové stránky mohou takto působit i nepřímo, vždy však musí splňovat požadavky právních předpisů.

Formáty souborů na internetových stránkách a faktická dostupnost údajů na nich obsažených

Základním formátem počítačového souboru z hlediska prohlížení sítě Internet je od počátku formát html (hypertext mark-up language). Nejde však o formát jediný. Na Internetu se běžně používají i další formáty - pro grafické soubory např. jpg, gif, méně pak png a další. Pro dokumenty je zvlášť oblíbený formát pdf (portable document format). Jsou však i formáty jiné - např. epub či ibooks (vhodné např. pro elektronické knihy).

Zatímco některé lze považovat za takřka univerzální v důsledku možností jejich volného použití, jiné již nemusí být volně použitelné. Faktická volná použitelnost je vázána na ochranu duševního vlastnictví a může se v čase vyvíjet. Např. u velmi populárního formátu pdf, který vyvinula společnost Adobe Systems Incorporated, je volná použitelnost fakticky možná až od 1.7.2008, kdy se popis tohoto formátu stal součástí normy ISO 32000-1:2008.⁴⁷ Volnou použitelností zde rozumím možnost otevření souboru (a tím možnost se fakticky seznámit s jeho obsahem) na zařízení dle vlastní volby, takřka bez ohledu na výrobce a operační systém.^{48 49}

Některé formáty jsou však závislé na vlastnictví výrobku určitého druhu - např. soubor formátu iBooks, který vyvinula společnost Apple Inc., není možné takový soubor použít (otevřít) mimo zařízení s některým z operačních systémů této

společnosti (OS X nebo iOS). V některých případech jdou restriktce i dále - otevření souboru je možné jen na některých z těchto zařízeních v závislosti na obsahu (vnitřní struktuře) souboru.

Ve vztahu k použitým souborům pro zápis informací a jejich zpřístupnění na korporátních stránkách společnosti lze přijmout tento dílčí závěr: Aby společnost splnila své povinnosti uložené zvláštními ustanoveními zákona, měla by pro informace zvolit takový formát počítačového souboru, který lze pokládat za otevřený a co nejvíce univerzální, ledaže své akcionáře vybaví specifickou technologií na jejich otevírání. V opačném případě se společnost vystavuje riziku nesplnění povinností uložených zákonem.

Externí depozitář

Nepřímo se shora uvedeným souvisí i další otázka - místa, na kterém budou informace uloženy a připraveny ke stažení akcionářem. Jde v zásadě o otázku digitálního depozitáře. V současnosti je běžné, že např. doménoví registrátoři nabízejí současně se službou registrace (či prodloužení platnosti) doménového jména i službu webhostingu - pronájem digitální kapacity a poskytnutí návazných služeb (webhosting, emailový server). Jde o služby, které zpravidla, nikoliv však výlučně, mají souvislost se směřováním doménového jména na konkrétní počítač (server) v síti Internet. Tento počítač (server) bývá typicky ve vlastnictví poskytovatele služby (registrátora doménového jména). Pro správu serveru či internetových stránek se používají různé softwarové nástroje.

Přitom ale základní vlastností world-wide-webu je možnost hypertextového směřování (odkudkoliv kamkoliv) na Internetu. Proto je možné do korporátních stránek umístit jen odkaz na soubor ke stažení, samotný soubor ale může být na Internetu umístěn i na jiném místě (jiném serveru, u jiného poskytovatele služby atd.). Důvodem pro využití externího digitálního depozitáře může být např. rychlost obsluhy - každý server je připojen na jiné počítače v síti Internet, avšak kapacita (rychlost) tohoto připojení může být různá.

Ve vztahu k využití externího úložiště nesezdávám potřebu pro zvláštní právní regulaci, nicméně statutární orgán by měl jeho využití zvážit samozřejmě s péčí řádného hospodáře, která je mu přikázána ustanoveními § 51 a násl. zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích. Na internetových stránkách

korporace však musí být příslušné odkazy, které bezprostředně povedou k otevření odkazovaného souboru, jinak by patrně nebyla splněna litera zákona ohledně ustanovení § 7 ZOK.

Okrajově se k otázce provozu internetových stránek třetí osobou zabývá také Havel, když dovozuje, že *“nebrání se samozřejmě, aby tyto stránky technicky zřizoval, spravoval a aktualizoval někdo třetí, koho tím společnost pověří.”*⁵⁰

Zápis či nezápis doménového jména (adresy internetových stránek korporace) do obchodního rejstříku - faktická dostupnost internetových stránek ve vazbě na doménové jméno

V souvislosti s otázkami internetových stránek je třeba se zabývat ještě otázkou jejich faktické dostupnosti, tedy skutečné možnosti seznámit se s jejich obsahem ze strany uživatelů. K tomu je třeba nejen mít k dispozici hardwarové a softwarové vybavení, ale také znalosti o umístění internetových stránek korporace na konkrétním místě Internetu. Tedy zpravidla znát doménové jméno těchto internetových stránek.

Česká právní úprava internetových stránek (§ 435 NOZ, §7 ZOK) nezahrnuje doménové jméno mezi náležitosti internetových stránek. Veřejnost nejen podnikatelská si však internetové stránky nejčastěji asociuje právě s doménovým jménem. Koneckonců právě proto byl systém doménových jmen historicky zaveden. Alternativou je používání “nezapamatovatelných” IP adres (čtyři čísla v rozmezí 0-255, oddělené tečkou).⁵¹

Bez znalosti doménového jména je internetová stránka obtížně k nalezení. A není-li stránka nalezena, nelze se seznámit ani s

jejím obsahem. Protože zákonodárce nařídil akciovým společnostem a družstvům zřídit a udržovat internetové stránky, bylo by logické, kdyby měla veřejnost možnost nalézt na jednom místě zapsané internetové adresy, rozuměj doménová jména stránek, které podnikatel provozuje. Resp. alespoň doménová jména korporátních stránek. Logicky by se nabízel zápis v obchodním rejstříku, neboť každá akciová společnost a každé družstvo patří mezi povinně protokolované podnikatele (k tomu srov. ustanovení § 42 písm. a) zákona č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob - dále též jen “ZVeřRej”). Adresa doménového jména internetových stránek však nepatří mezi povinně zapisované údaje - srov. ustanovení § 25 odst. 1 písm. a)-j) a písm. l) ZVeřRej, a dále § 48-51 ZVeřRej.

K možnosti zápisu volitelného údaje (např. doménového jména) do obchodního rejstříku

Obecnou úpravu veřejných rejstříků právnických osob obsahují ustanovení § 120 a 121 NOZ. Ta představují pouze základ právní úpravy, který je dále rozvíjen zákonem č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob. Veškerá ustanovení NOZ a ZVeřRej mají kogentní povahu. Jak ustanovení § 120-121 NOZ, tak i většina ZVeřRej (§ 1- 74 ZVeřRej) představují statusové právo. Zbytek ZVeřRej má rovněž kogentní povahu, nicméně ona zbývající ustanovení (§ 75 - 130 ZVeřRej) mají procesní povahu, upravují také sankce, zápis notářem, přechodná ustanovení atd.

V ZVeřRej je upraveno celkem šest rejstříků, přičemž pět z nich jsou rejstříky výlučně právnických osob (spolkový rejstřík, nadační rejstřík, rejstřík společenství vlastníků jednotek, rejstřík obecně prospěšných společností a rejstřík ústavů). Kromě toho ZVeřRej upravuje také obchodní rejstřík, který je z hlediska zapisovaných osob rejstříkem smíšeným, protože se do něj zapisují zákonem určení podnikatelé - jak podnikatelé právnické osoby, tak i podnikatelé, kteří jsou osobami fyzickými.

ZVeřRej dělí zapisované skutečnosti z několika hledisek, pro účely tohoto příspěvku není podstatné uvádění všech. Důležité je pouze uvedení ustanovení § 25 ZVeřRej, které uvádí okruh skutečností, které se zapisují do všech rejstříků (resp. mohou

být předmětem zápisu kterékoliv zapsané osoby, bez ohledu na její právní formu a tedy i rejstřík, do kterého je tato osoba zapsána).⁵²

Ustanovení § 25 odst.1 písm. k) ZVeřRej však umožňuje mimo jiné zapsat do obchodního rejstříku i jinou skutečnost, než stanovenou přímo v ZVeřRej nebo v jiném zákoně. Jde o zápis skutečnosti, který navrhne sama zapsaná osoba a současně má na zápisu takové skutečnosti právní zájem. Možnost zápisu takové skutečnosti Holejšovský považuje za “zásadní rozdíl oproti bývalé právní úpravě (ObčZ 1964 a především ObchZ), kdy bylo konstantně judikováno, že do obchodního rejstříku, nadačního rejstříku, rejstříku obecně prospěšných společností a rejstříků společenství vlastníků jednotek nelze zapisovat jiné skutečnosti a údaje, než které k zápisu stanoví zákon, a to ani k výslovnému návrhu zapsané osoby. Nově lze tedy zapsat jakoukoliv skutečnost, pakliže o její zápis zapsaná osoba požádá, resp. zápis navrhne, má na takovém zápisu právní zájem a jde o důležitou skutečnost. Tato kritéria posuzuje soud provádějící zápis, nelze zřejmě ani vyloučit zápis takové skutečnosti notářem podle § 108 an. VeřRej.” Holejšovský pak dále uvádí na s.632 odkazovaného díla i rozhodnutí NS 29 Odo 824/2006 v přehledu judikatury.

Dle mého názoru však právě ustanovení § 25 odst.1 písm. k) ZVeřRej limituje možnost použití právní věty tohoto soudního rozhodnutí i na jiné případy, když dikce ustanovení současného ZVeřRej je výslovná a odchyluje se od předchozí úpravy (a logicky i od soudní praxe). Pokud soudy v minulosti (za účinnosti ObZ) odmítaly zapsat jinou než v zákoně výslovně uvedenou skutečnost, postupovaly správně, protože orgán veřejné moci není oprávněn činit nic jiného, než mu zákon dovoluje (Listina základních práv a svobod⁵³ - čl.2

odst.2) a dřívější právní předpisy (ObZ ani jiné zákony) neobsahovaly úpravu odpovídající současné dikce ustanovení § 25 odst.1 písm. k) ZVeřRej.

Proto se tento příspěvek dále drží současné dikce ZVeřRej, který zápis jiné skutečnosti k návrhu zapsané osoby za určitých okolností umožňuje.

První podmínka zápisu jiné skutečnosti do veřejného rejstříku je splnitelná lehce - pouze podáním řádně vyplněného návrhu na zápis. Splnění druhé podmínky bude složitější - bude třeba přesvědčit rejstříkový soud, že na zápisu takové skutečnosti je má navrhovatel (typicky obchodní korporace) právní zájem. Protože důkazy v rejstříkovém řízení jsou výlučně povahy listin, lze si představit prohlášení statutárního orgánu, který zastupuje obchodní korporaci, o právním zájmu korporace na zápisu doménového jména, pochopitelně doplněné výpisem z databáze doménových jmen, kterým korporace osvědčí vlastnictví doménového jména jako nehmotné věci. Toto osvědčení je klíčové, protože rejstříkový soud je povinen zkoumat existenci skutečnosti, která má být do veřejného rejstříku zapsána. V obecné rovině lze vycházet z rozhodnutí Nejvyššího soud 29 Cdo 1953/2013, [SR 5/2014 str. 181].⁵⁴ Ačkoliv se toto rozhodnutí týkalo zápisu sídla, právní věta může být zobecněna. Bez doložení osvědčení o titulu k doménovému jménu soud nemůže toto zapsat, zatímco nedoložení prohlášení navrhovatele o právním zájmu by bylo možné překlenout tím, že svůj názor ohledně svého právního zájmu navrhovatel vyjádřil již tím, že takový návrh na zápis do rejstříku podal.

Ani při doložení shora uvedeného prohlášení a potvrzení/ výpisu k návrhu však nemusí automaticky dojít k zápisu

doménového jména mezi ostatní skutečnosti v zápisu v obchodním rejstříku. Právní zájem je právní pojem, který musí být interpretován. Soudní rozhodnutí se však dosud spíše věnovala definici jiného pojmu - naléhavý právní zájem, a to zejména v souvislosti s přípustností žaloby za určení podle § 80 písm. c) zákona č. 99 / 1963 Sb., Občanského soudního řádu. Právní zájem ve smyslu § 25 ZVeřRej však nelze ztotožňovat s naléhavým právním zájmem podle OSŘ ani jiných předpisů, neboť nelze klást zbytečně restriktivní podmínky pro uplatnění práva.

Ani jeden z vydaných komentářů⁵⁵ k ZVeřRej se zvláště nevěnuje pojmu právní zájem, ostatně o zápisu doménového jména žádný ze spoluautorů obou komentářů neuvažoval vůbec.

Havel se věnuje spíše fakticitě a novému charakteru ne zcela uzavřeného rejstříku - zdůrazňuje, že *“veřejný rejstřík není koncipován jako uzavřený rejstřík, ale je možné, aby si zapsané osoby nechaly zapsat také jiné údaje než ty, na které plyne ze zákona povinnost. Rejstříkový soud je nicméně oprávněn takovýto návrh zamítnout, bude-li mít za to, že navrhovatel na tomto zápisu nedoložil právní zájem. Zapsat lze takto např. odlišení výkonných a nevýkonných členů orgánu apod. Tyto údaje se zpravidla zapisují mezi ostatní skutečnosti.”*⁵⁶

Hampel k zápisu jiné skutečnosti uvádí, že zákon umožňuje *“zápis dalších skutečností, které jsou objektivně důležité ve vztahu k již zapsanému subjektu, a tento subjekt o jejich zápis požádá (tedy podá standardní návrh na zápis do veřejného rejstříku).”*⁵⁷ Dále k tomu uvádí, že *“důležitá skutečnost musí být nadána atributem jisté výjimečnosti. Rozhodně nemůže jít o sice ne příliš obvyklou, nicméně ne nevýznamnou skutečnost. Naplnění pojmu důležité*

skutečnosti by měl soud posuzovat ve vztahu k charakteru právnické osoby, její činnosti, významu požadovaného údaje k zápisu ve vztahu k třetím osobám. Jde např. o přiznání ocenění v určité oblasti světového významu. Případně může jít o zápis údaje k osobě v rámci právnické osoby zapisované (např. že je nositelem francouzského řádu čestné legie, což může na třetí osoby oprávněně působit dojmem mimořádné důvěryhodnosti). Na druhé straně nejde asi o údaje o hospodaření, resp. o údaje zjistitelné z účetních závěrky, která se zakládá do sbírky listin. Těžko tak může dojít k zápisu skutečnosti, že např. obchodní korporace několik let po sobě vykazuje kladný hospodářský výsledek, nebo že se po dlouhých letech zbavila vysoké úvěrové zátěže.”⁵⁸

Mám za to, že právní zájem je v případě zápisu volné skutečnosti dán tehdy, pokud navrhopatel má určitý ospravedlnitelný či uznatelný důvod pro zápis a tento rejstříkovému soudu doloží. Zejména se může jednat o takový důvod, který může souviset s právním jednáním navrhovatele, plněním zákonem uložené povinnosti apod.

Takový “volný údaj” by měl mít vztah k zapsané osobě, protože obchodní rejstřík (i jiné rejstříky upravené v ZVeřRej) je především rejstřík statusový. Pro doménové jméno považuji tento požadavek za splněný, protože má jednoznačnou vazbu na internetové stránky, které podle ZOK musí povinně zřídit každá akciová společnost⁵⁹ a i každé družstvo.⁶⁰ Kromě toho § 7 výslovně naznačuje, že i společnost s ručením omezeným může zřídit své internetové stránky.⁶¹ U akciových společností a družstev má však údaj o doménovém jméně internetových stránek zásadní význam - je branou k internetovým stránkám korporace. Přitom korporace některé z těchto právních forem přímo prostřednictvím svých internetových stránek plní

povinnosti uložené zákonem (zejm. uveřejňovací povinnost ve vztahu ke svým společníkům či členům). Jde proto o součást statusu takové osoby.

Přirozeně údaj, který má být do obchodního rejstříku zapsán jako “volný údaj”, musí být pravdivý. To je nutno prokázat příslušnou listinou.

Ve vztahu k názoru Hampela nutno oponovat charakteru údaje nadaného výjimečností. Dle mého názoru není požadavek na výjimečnost údaje zákonem dán. Klíčovým by měl být důvod, který by měl být ospravedlnitelný. Osobně mám za to, že zápis doménového jména (internetových stránek obchodní korporace) je pro akcionáře společnosti či členy družstva mnohem důležitější, než údaj o tom, že zapsaná osoba je nositelem vyznamenání. Přinejmenším z důvodu výkonu práv akcionáře či člena. Jde totiž o otázku statutu právnické osoby. Obdobný charakter mi mohl mít i jiný identifikační údaj sloužící ke vzájemné komunikaci zapsané osoby s veřejností - např. adresa datové schránky zapsané osoby, případně také adresa elektronické pošty. Je nutno vycházet z premisy rovnosti elektronické a neelektronické komunikace, jak ji až na určité výjimky stanoví NOZ. Zatímco pro osobní či listinnou distanční komunikaci postačí údaje povinně uvedené v obchodním rejstříku - sídlo (zapsané v celé doručovací adrese podle ustanovení § 136 odst. 2 NOZ ve vazbě na ustanovení § 25 odst. 1 písm. a) ZVeřRej), pro elektronickou komunikaci je nutno znát adresu elektronické pošty či identifikátor datové schránky. Jejich zápis do obchodního rejstříku však nestanoví ani ZVeřRej, ani zákon č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích a konečně ani

zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů (dále také jen “ZEÚAKD”). Přitom podle ustanovení § 5 odst.2 zákona č. 300/2008 Sb. ministerstvo bezplatně a povinně zřídí datovou schránku mimo jiné každé právnické osobě zapsané v obchodním rejstříku, a to bez zbytečného odkladu poté, co obdrží informaci o zápisu právnické osoby do obchodního rejstříku. Datová schránka je přitom pro právnickou osobu unikátní, protože podle ustanovení § 5 odst.3 cit.zák. má právnická osoba nárok na zřízení právě jen jedné datové schránky. Údaje o datových stránkách a jejich uživateli se přitom zapisují do informačního systému datových schránek podle § 14 ZEÚAKD, údaje v něm uvedené jsou však až na výjimky neveřejné (srov. § 14 odst.4 ZEÚAKD). Výjimkou je kontaktní adresa pro doručování, pokud byl dán souhlas k jejímu zveřejnění. Součástí informačního systému datových schránek je však také seznam držitelů datových schránek podle § 14b ZEÚAKD, který je přístupný (na Internetu) způsobem umožňujícím dálkový přístup. Tento seznam obsahuje také identifikátory datových schránek.⁶² Identifikátor datové schránky lze sice najít ve veřejně dostupném seznamu, bylo by však vhodné jej mít uvedený i ve výpisu z veřejného rejstříku. Každý, kdo v dobré víře čerpá informace z veřejného rejstříku (vč. obchodního), je chráněn principem materiální publicity. Formulace výjimečnosti údaje, jak ji navrhuje Hampel⁶³ je však nevhodná ještě z dalšího důvodu. Jde o to, zda-li chápat výjimečnost jako unikátnost technickou, obsahovou nebo v jiném ohledu? Doménové jméno je sice samo o sobě unikátní - z povahy věci nemohou existovat dvě stejná doménová jména, mohou však existovat zaměnitelná (např.

www.domenovejmeno.cz a www.domenovejmeno.eu). Jde tedy o to, zda-li tento požadavek na výjimečnost údaje hodnotit podle pravidel obdobných u jiných předmětů duševního vlastnictví, nebo pouze technicky.

U ochranných známek se tradičně hodnotí přihlášené označení podle převažujících prvků, přičemž důležité je posouzení distinkitivity. To u známek, jejichž slovní prvek je tvořen doménovým jménem, často neobstojí - např. pro převažující počet obecných prvků. Doménové jméno totiž pravidelně obsahuje na úvod "www" a na konci pak označení domény nejvyšší úrovně - např. "cz", "eu", "com", "sk" atd. Přitom tato poslední část doménového jména, která je jeho povinnou součástí (bez níž doménové jméno nemůže technicky fungovat), je obecné povahy a není nijak výjimečná. Toto bylo v minulosti důvodem pro zamítnutí mnoha přihlášek slovních ochranných známek, které požadovaly zápis doménových jmen jako ochranných známek.⁶⁴ V zájmu obchodní korporace může být zápis doménového jména, případně i více doménových jmen.

Obdobně také při zápisu obchodní firmy nemá dojít k zápisu firmy klamavé či firmy zaměnitelné s již zapsanou firmou jiného podnikatele. Nezapsatelná je tedy nejen firma stejná, ale také zaměnitelná.⁶⁵

Naopak při zápisu sídla se zkoumá jen oprávněnost požadavku na zápis, tedy doložení listinami uvedenými v zákoně.⁶⁶ Nikoho nepřekvapí a ani není vyloučeno, aby v nemovitosti na jedné zapsané adrese bylo více sídel různých osob. Přitom tyto osoby nemusí být ani členem korporace, koncernu atp. Jde o svobodné rozhodnutí vlastníka domu, koho a z jakého důvodu nechá umístit sídlo do své

nemovitosti a vydá o tom písemné prohlášení (ve smyslu souhlasu). Pokud by tedy soud měl zkoumat výjimečnost údaje - k zápisu navrženého doménového jména, pak výlučně v jeho technické povaze. Ani to však nepovažuji za ideální, zejména s ohledem na možnost existence koncernových internetových stránek, jak je připouští Lasák.⁶⁷

Soud by měl v případě návrhu na zápis doménového jména pouze zkoumat, zda-li byly k návrhu přiloženy listiny, které doloží oprávněnost návrhu - tedy laicky řečeno, že navrhovatel má právní důvod k užití doménového jména. Typicky půjde o vlastnictví doménového jména jako nehmotné věci ve smyslu ustanovení § 496 odst.2 NOZ. Pouze u doménového jména, které podle registračních pravidel pro tu kterou doménu nejvyšší úrovně nepřipouští vlastnictví, ale pouhé užívání (tzn. doménové jméno je pouze “propůjčeno” či “pronajmuto” zapsanému uživateli), půjde o prokázání oprávněnosti jiného titulu - typicky licence. Licencí bude tento titul proto, že doménové jméno má povahu nehmotné věci, která vylučuje použití institutů vyhrazených pro věci hmotné - výpůjčky ve smyslu § 2193 a násl. NOZ, nájmu ve smyslu § 2201 a násl. NOZ či pachtu ve smyslu § 2332 a násl. NOZ.

Pravidla registrace doménových jmen v doménách nejvyšší úrovně ccTLD .cz⁶⁸ nebrání vlastnictví doménového jména jako nehmotné věci, byť v případě domény nejvyšší úrovně CZ dochází k registraci doménového jména na smluvním základě. V některých pravidlech pro registraci doménových jmen, nejčastěji u některých doménových jmen nejvyšší úrovně odpovídající státům, není možné získat vlastnictví nehmotné věci, protože právo toho státu nehmotnou věc jako zvláštní právní institut vůbec nezná. Příkladem mohou být „Pravidlá

poskytovania menného priestoru v internetovej doméne sk“, která vydal slovenský národní provozovatel domény sk - společnosti SK-NIC, a.s. dne 28.5.2015, s účinností od 1.6.2015.⁶⁹ Podle těchto Pravidel vzniká registrovanému uživateli na základě Rámcové smlouvy a Smlouvy o doméně pouze status držitele domény (tedy doménového jména evidovaného v systému provozovatele domény nejvyšší úrovně .sk). Uživatelem domény se podle výslovného znění bodu 3.4. může stát na základě veřejného návrhu SK-NIC, a.s. pouze právnická osoba se sídlem na území SR, státní občan SR s trvalým pobytem na území SR starší 18 let nebo podnikatel ve smyslu ustanovení § 2 odst.2 SKObZ.

Někteří registrátoři nabízí pro případné zájemce, kteří nesplňují podmínky pro vlastní registraci doménového jména v doméně nejvyšší úrovně sk registraci doménového jména na sebe sama a následné umožnění využití takto registrovaného doménového jména výhradně pro účely objednatele. Svě vlastní postavení takový registrátor popisuje jako postavení “zastupujícího vlastníka”.⁷⁰

Zvláštní povahu má pak doménové jméno v rámci domény nejvyšší úrovně .eu. Tato doména nejvyšší úrovně je sice regulována právními předpisy - jde o *nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 733/2002 o zavádění domény nejvyšší úrovně .eu*, a dále o *nařízení Komise č. 874/2004, kterým se stanoví obecná pravidla pro zavádění a funkce domény nejvyšší úrovně .eu a zásady, jimiž se řídí registrace*. K registraci doménového jména však také dochází na smluvním základě a samotná registrační pravidla upravují status uživatele jako “držitele domény”.⁷¹ Stejně jej normuje i nařízení Komise č. 874/2004.

Pokud by český rejstříkový soud vedl řízení, jehož předmětem by byl návrh na zápis slovenského doménového jména či doménového jména z domény nejvyšší úrovně .eu, jiné by byly v takovém případě pouze listinné důkazy, kterými by navrhovatel prokazovat oprávněnost svého požadavku, tedy titul k užití doménového jména.

Dílčí závěr k otázce možnosti zápisu doménového jména jako volitelného údaje obchodní korporace

Pokud bude rejstříkovému soudu zapsaným podnikatelem navrženo doménové jméno k zápisu podle ustanovení § 25 odst.1 písm. k) ZVeřRej, neměl by rejstříkový soud zamítnout takový návrh, bude-li tento:

- 1) formálně bezvadný ve smyslu ZVeřRej,
- 2) bude-li doložen užívací titul k doménovému jménu, které je navrhováno k zápisu podnikatelem.

Právní zájem by měl mít soud za prokázaný již jen z toho, že navrhovatel tento návrh podává a přikládá k němu listinný důkaz či důkazy, kterými osvědčí své vlastnictví či licenci (včetně “držitelství doménového jména v rámci TLD .eu”) - typicky výpis z databáze WHOIS, která je vedena pro každou doménu nejvyšší úrovně.

Požadavek na výjimečnost k zápisu navrženého “volného údaje” nemá oporu v dikci ZVeřRej, a proto je nutno odmítnout zvláštní charakter údaje jako podmínku zápisu. Korektiv plyne již z požadavku ZVeřRej na existenci právního zájmu navrhovatele. Pokud by nebyl tento dán - např. by se jednalo o návrh na zápis “svévolného prohlášení” či nicneříkajícího údaje (tvořeného jen náhodně seřazenými písmeny a/nebo čísly), soud má možnost pro absenci právního zájmu takový návrh zamítnout. Obdobně má soud možnost zamítnout také návrh

na zápis údaje, který by zavedl důvod k bezprávné domněnce o spojení s jinou osobou (parazitní údaj), doménové jméno jiného, u kterého navrhovatel nedoložil titul apod.

K zápisu navržený údaj by měl sloužit stejnému účelu, jakému ostatně slouží celý obchodní rejstřík (resp. i ostatní veřejné rejstříky normované v ZVeřRej) - informovat veřejnost o podstatných údajích o zapsané osobě, v podstatě o údajích statusové povahy. Zápis doménového jména tuto podmínku splňuje, obdobně jako např. zápis identifikátoru datové schránky nebo adresy elektronické pošty (email), protože elektronický styk je Občanským zákoníkem postaven v obecné rovině na roveň písemnému neelektronickému styku - tedy styku založenému na listinách.

Argumenty proti zápisu doménového jména a testování změn právního postavení, hodnocení atd.

Lze se krátce zastavit i nad argumenty proti zápisu doménového jména. Valnou hromadu akciové společnosti nebo či členskou schůzi družstva pravidelně svolává jeho statutární orgán - nejčastěji představenstvo (a.s. či družstva). Ten by se měl na svolání valné hromady usnést.

V zákonem stanovených případech však oprávněným svolavatelem tohoto nejvyššího orgánu (či jeho schůze) může být i jiný orgán právnické osoby - typicky kontrolní orgán. Tak je např. dozorčí rada a.s. oprávněna svolat valnou hromadu podle ustanovení § 404 ZOK, ostatně oprávněn ji svolat je i jen její jednotlivý člen. Konečně oprávněn svolat valnou hromadu je podle totožného ustanovení i člen představenstva.

Oprávněn svolat valnou hromadu je i soudem zmocněný kvalifikovaný akcionář či kvalifikovaní akcionáři podle § 368 odst.1 ZOK za podmínek tam stanovených. Zákonodárce chtěl takovému kvalifikovanému akcionáři skutečně umožnit svolání valné hromady, když jej vybavil zákonným oprávněním vyžádat si výpis z evidence zaknihovaných cenných papírů pro účely valné hromady jimi svolané podle ustanovení § 368 odst.2 ZOK. Pokud však společnost vydala akcie jako cenné papíry (dříve listinné) na jméno, pak jsou akcionáři zapsáni pouze v seznamu společníků, který vede

opět sama společnost. Ač má kvalifikovaný akcionář svá práva na seznámení se s obsahem seznamu akcionářů podle ustanovení § 264-268 ZOK,⁷² mohou při jeho realizaci nastat obstrukce ze strany společnosti samotné. Ty lze často předpokládat, neboť soudní zmocnění kvalifikovaného akcionáře ke svolání valné hromady je následkem nesplnění povinnosti svolání valné hromady statutárním orgánem společnosti.

Dozorčí rada akciové společnosti také (svým usnesením) určí svého člena, který pak zastupuje akciovou společnost před soudy a jinými orgány proti členu představenstva (podle § 447 odst.4 ZOK). Zástupčí oprávnění takového člena je však zákonem striktně omezeno a nelze jej tedy využít ve vztahu k třetí osobě, na jejíchž serverech jsou hostovány internetové stránky společnosti.

Výsledkem shora uvedeného pak může být stav, kdy bude dozorčí rada či kvalifikovaný akcionář ve velmi obtížné situaci ohledně svolání valné hromady společnosti. A to čistě jen proto, že mu nebude známá totožnost akcionářů (pokud společnost nevydala akcie jako zaknihované cenné papíry) a nebude mít právní důvod požadovat změnu internetových stránek u poskytovatele hostingu. Resp. bude se moci na podkladě pravomocného a vykonatelného soudního rozhodnutí o zmocnění ke svolání valné hromady domáhat na poskytovateli hostingových služeb změny obsahu internetových stránek společnosti, avšak pokud mu poskytovatel hostingových služeb nevyhoví dobrovolně, nezbude pak než domáhat se soudní cestou. Takové svolání valné hromady může být při běžném průběhu soudního řízení v České republice na čas delší jednoho roku.

Je otázkou, zda-li bude chtít kvalifikovaný akcionář takto postupovat. Domnívám se, že nikoliv. Prakticky mu pak zbude svolat valnou hromadu pozvánkou na jiných internetových stránkách, byť by je měl ke svolání valné hromady kvalifikovaný akcionář zřídit sám. Nebo se nabízí možnosti alternativní - využití oznámení v Obchodním věstníku či jiné způsoby pro svolání valné hromady. Soud by se pak otázkou svolání valné hromady zabýval pouze v případě, kdy by některá z aktivně legitimovaných osob podala žalobu o vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady ve smyslu § 428 ZOK ve vazbě na ustanovení § 258-261 NOZ.

Koneckonců ve vztahu ke svolání valné hromady by měl být uplatňován účel právní úpravy, který vymezuje Šuk takto: *“Účelem právní úpravy svolání valné hromady je zajistit, aby akcionáři mohli toto své právo realizovat, tj. aby byli s dostatečným časovým předstihem informováni o tom, že se bude valná hromada konat a jaký bude pořad jejího jednání, a mohli si tak vytvořit předpoklady pro účast na ní. Povinností společnosti (osob, které valnou hromadu svolávají) je učinit vše, co po ní lze spravedlivě požadovat, aby takovou informovanost akcionářů zajistila (usnesení NS sp. zn. 29 Odo 634/2005 nebo sp. zn. 29 Cdo 3469/2008).”⁷³*

Materiální posuzování svolání valné hromady vhodným způsobem by mělo být vedeno podle dříve publikovaného usnesení NS 29 Odo 88/2001, kdy soud vymezil (tehdy ještě k dikci ObZ) takto: *“1. Za vhodný způsob uveřejnění oznámení ve smyslu ustanovení § 184 odst. 4 ObchZ lze považovat jakýkoli informační zdroj obecně dostupný pro každého akcionáře, je-li dostupný bez vynaložení nepřiměřené námahy. 2. Je-li důsledkem nevhodného způsobu uveřejnění oznámení o konání valné hromady převážně to, že by z účasti na ní byli vyřazeni právě menšinoví*

akcionáři, nelze učinit závěr o tom, že porušení ustanovení § 184 odst. 4 ObchZ nemělo závažné právní následky. (Obdobně i usnesení NS sp. zn. 29 Odo 311/2006, SJ 130/2007.)”.

Rovněž stávající dikce ustanovení § 260 NOZ umožňuje soudu, aby v zákonem stanovených případech neplatnost usnesení nevyslovil. Těmi jsou porušení zákona či zakladatelského jednání, které nemělo závažné následky a současně je hoden ochrany zájem spolku. Druhým nezávislým důvodem je pak to, že by vydáním rozhodnutí o neplatnosti usnesení bylo podstatně zasaženo do práv nabytých v dobré víře. Nicméně v literatuře je uváděn i názor, že jde o tři alternativní důvody - tento názor zastává např. David.⁷⁴

Dílčí závěr k otázce doporučení zapsat či nezapsat doménové jméno do obchodního rejstříku

Je otázkou, zda-li zápis doménového jména internetových stránek korporace do obchodního rejstříku reálně ovlivní výsledek možného řízení o rozhodnutí o neplatnosti usnesení valné hromady. Podle mého názoru nikoliv podstatně. Pokud by bylo zapsáno doménové jméno internetových stránek společnosti do obchodního rejstříku, pak by tento údaj byl krytý principy publicity obchodního rejstříku ve smyslu ustanovení § 3-7 ZVeřRej (princip formální publicity) a § 8-10 (princip materiální publicity). Každý, tedy zejména akcionář, by měl pak očekávat, že internetovými stránkami korporace budou stránky, které budou umístěny (svázány) na doménovém jménu, které je u obchodní korporace zapsáno v obchodním rejstříku.

Protože však žádné ustanovení NOZ ani ZOK nezakazuje korporaci mít více internetových stránek, nemělo by být svolání valné hromady pomocí pozvánky na *internetových stránkách ad hoc zřízených* sankcionováno a priori rozhodnutím o neplatnosti usnesení valné hromady. Klíčové pro posouzení by měly být dobré mravy, které zákonodárce akcentuje do té míry, že jejich porušení je (pro usnesení valné hromady akciové společnosti) vždy důvodem pro rozhodnutí o neplatnosti podle § 428 ZOK. Nicméně je třeba upozornit na jednu ze základních zásad celého soukromého práva - povinnost poctivého jednání

v právním styku a i to, že nikdo nesmí těžit z vlastního nepoctivého nebo protiprávního činu a ani z jím vyvolaného nebo kontrolovaného protiprávního stavu (vše § 6 NOZ), dále pak i to, že zjevné zneužití práva nepožívá právní ochrany (§8 NOZ).

Možné řešení - byť poněkud krkolomné, by se nabízelo pomocí ustanovení § 11 odst.3 ZVeřRej. Dozorčí rada či její člen nebo také kvalifikovaný akcionář, který byl ke svolání valné hromady zmocněn soudem, by oznámil akciové společnosti (de facto členům představenstva) registraci doménového jména a zřízení dalších internetových stránek společnosti. Akciová společnost by pak sama měla povinnost podat návrh na změnu zápisu do 15 dnů ode dne, kdy nastala tato změna rozhodné skutečnosti. Pokud by akciová společnost v této lhůtě nesplnila zápisnou povinnost, pak od následujícího dne vzniká aktivní legitimace k podání návrhu každému, kdo doloží právní zájem a současně k návrhu připojí listiny, kterými dokládá skutečnosti, které mají být do obchodního (či jiného veřejného) rejstříku zapsány. V tomto případě by však se však soud při svém rozhodování musel vyrovnat hned s duplicitou právních zájmů - předně s právním zájmem navrhovatele podle § 11 odst.3 ZVeřRej, současně však také s právním zájmem zapsané osoby ve smyslu § 25 odst. 1 písm. j) ZVeřRej. Není vyloučeno, aby mezi těmito právními zájmy nastal konflikt, byť i jen formální. Lze si představit např. negativní stanovisko statutárního orgánu akciové společnosti proti zápisu jakéhokoliv doménového jména.

Z důvodu právní jistoty veřejnosti i akcionářů se nabízí řešení - výslovné uvedení doménového jména internetových stránek

jako údaje zapisovaného do obchodního rejstříku, a to přinejmenším u těch obchodních korporací, které musí ex lege internetové stránky zřídit (akciové společnosti, družstva).⁷⁵

Jako možné řešení zápisu doménového jména internetových stránek dalších by mohl zákonodárce specificky zmocnit dozorčí radu k zastupování akciové společnosti či kvalifikovaného akcionáře, který byl ke svolání valné hromady zmocněn soudem. Tato navrhovaná úprava by mohla mít de lege ferenda své místo jak v ZVeřRej, nebo v ZOK.

Sankce za nesplnění povinnosti zřídit a udržovat internetové stránky a za neplnění uveřejňovací povinnosti pomocí internetových stránek

Ačkoliv je situace ohledně zápisu doménového jména obchodní korporace do obchodního rejstříku nejistá ve více ohledech, zákonodárce přesto sankcionuje porušení povinností zřídit a udržovat internetové stránky, a to pořádkovou pokutou až do výše 100.000 Kč. Tuto pořádkovou pokutu lze podle ustanovení § 107 ZVeřRej udělit rozhodnutím tehdy, pokud na internetových stránkách nejsou uvedeny údaje, které být ze zákona musí. Pořádkovou pokutu lze však uložit také tehdy, pokud společnost neplní zákonem o obchodních korporacích uloženou povinnost průběžného uveřejňování povinných skutečností způsobem umožňujícím dálkový přístup - tedy zejména pozvánek na valné hromady akciových společností či členských schůzí družstev. Ustanovení § 107 ZVeřRej je transpozicí čl. 7 směrnice 2009/101/ES o koordinaci ochranných opatření, která jsou na ochranu zájmů společníků a třetích osob vyžadována v členských státech od společností ve smyslu čl. 48 druhého pododstavce Smlouvy, za účelem dosažení rovnocennosti těchto opatření.

Ač Česká republika stanoví sankce za nesplnění povinnosti průběžně uveřejňovat informace uložené zákonem, stávající

dikce ZVeřRej ani ZOK nedává vyšší míru právní jistoty ohledně existence internetových stránek společnosti, když doménové jméno (internetových stránek) dosud není povinně zapisovaným údajem do obchodního rejstříku, a to ani pro jednu z právních forem podnikatele, který musí internetové stránky zřídit, udržovat a plnit jejich prostřednictvím svou uveřejňovací povinnost.

Exkurs do slovenské právni úpravy Webového sídla

Na Slovensku je stále účinný zákon č. 513/1991 Zb., Obchodný zákonník (ďalej také jen “SKObZ”). Ten se stále vyvíjí cestou postupných novel. Jednou z nich - s účinností od 30.6.2011 byl zákon č. 193/2011 Zb., *ktorým sa mení a dopĺňa Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov*. Tento zákon mimo jiné významne upravil problematiku internetových stránok spoločností. Dřívější “internetová stránka” korporace byla nahrazena pojmem “webové sídlo”. Pojem webové sídlo je univerzálnější. SKObZ neobsahuje vymezení pojmu webové sídlo. V podstatě se využívá vymezení tohoto pojmu, jak jej provádí výnos Ministerstva financi Slovenské republiky z 8.září 2008 č. MF/013261/2008-132, který byl publikován ve věstníku Finančný spravodajca 9/2008 (na s.476 a násl.)⁷⁶ - dále v textu také uváděn jen zkratkou “VMF”. Tento VMF byl vydán podle §13 zákona č. 275/2006 Z.z. o informačných systémoch verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Pojem “webové sídlo” je vymezen v ustanovení § 2 písm. b) VMF, a to jako *“ucelený súbor webových stránok v správe jednej povinnej osoby podľa zákona; webové sídlo má pridelenú najmenej jednu doménu; webová stránka tvorí jednu vizuálnu obrazovku webového sídla, a to aj v prípade, ak je zložená z viacerých rámov.”* Odkazovaný VMF kromě toho také definuje v ustanovení § 2 písm. a) VMF webovou stránku, a to jako *“verejne on-line dostupné miesto na internete, sprístupňované prostredníctvom webového prehliadača a využívajúce protokol Hypertext Transfer*

Protocol (HTTP) alebo Hypertext Transfer Protocol over Secure Sockets Layer (HTTPs)”. Je významné, že obsahem slovenského pojmu “webové sídlo” je i doménové jméno, neboť s nejméně jedním musí být toto webové sídlo spojeno.

SKObZ nepřikazuje podnikateli žádné právní formy zřízení webového sídla. Nicméně pokud jej podnikatel má zřízené, musí uvádět základní (identifikační) údaje, které jsou upraveny v ustanovení § 3a odst.1 podle § 3a odst.3 SKObZ. Rovněž tak zahraniční osoba podle ustanovení § 21 odst.7 SKObZ - tedy v případě, že má webové sídlo zřízené, uvádí také údaj o zápisu podniku zahraniční osoby nebo o zápisu organizační složky podniku zahraniční osoby do slovenského obchodního rejstříku.

Další povinnosti ohledně webového sídla jsou uloženy již jen selektivně. Např. slovenská zúčastněná společnost při přeshraniční fúzi musí současně s uložením návrhu smlouvy o přeshraniční fúzi podle § 69aa odst.3 SKObZ zveřejnit (v Obchodním věstníku) i odkaz na webové sídlo, pokud ho má zřízené. Smyslem je na tomto webovém sídle (se zveřejněnou adresou) uvést informace, které může společník získat ohledně přeměny, a to včetně informace dle § 69aa odst.4 SKObZ (o přemístění sídla mimo území SR v důsledku přeměny, o státním jazyku po přemístění, účetní závěrky zúčastněných společností, předběžnou účetní závěrku, jméno a příjmení notáře a adresu jeho notářského úřadu, který vydal osvědčení o splnění podmínek pro přeshraniční fúzi podle § 69aa odst.7 SKObZ.

Další povinnosti jsou uloženy pak akciovým společností, avšak opět jen v případě, že konkrétní akciová společnost má zřízené své webové sídlo. Jde např. o náležitost pozvánky -

poučení o právech akcionáře (o možnosti navrhnout zařazení bodu programu) a o lhůtách pro uplatnění, kdy údaj nemusí být v pozvánce uvedený, pokud však jsou tyto informace dostupné na webovém sídle, tak postačí v pozvánce uvést lhůtu a odkaz na webové sídlo. Pozvánka musí obsahovat také odkaz na webové sídlo ohledně dostupnosti dokumentů podle § 184a odst.1 písm. f) - vymezení dokumentů v odst. 2 písm. c) - e) totožného ustanovení (úplné znění všech projednávaných dokumentů na valné hromadě, návrhy případných usnesení valné hromady, vzor formuláře plné moci, vzor formuláře korespondenčního hlasovacího lístku, pokud je přípustné korespondenční hlasování).

Dále jde o možnost odkázat akcionáře na informace umístěné na webovém sídle (podle § 180 odst.3 SKObZ) v souvislosti s realizací práva na vysvětlení akcionářem.

Na webovém sídle má také akciová společnost povinnost uveřejnit výsledky hlasování podle § 188 odst.5 SKObZ, ovšem i v tomto případě jen tehdy, pokud má webové sídlo zřízené.

Dále jde o povinnost umožnit akcionáři nahlédnutí do dokumentů v souvislosti s přeměnou podle § 218c odst.9 SKObZ (dokumenty vymezeny v § 218c odst.2 SKObZ). Při nesplnění pak nastupuje sankce uvedená v § 218c odst.10 SKObZ.

Lze tedy uzavřít, že slovenské právo nepřikazuje obecně podnikateli žádné právní formy přímo zřízení webového sídla. Pokud jej však má podnikatel zřízené, pak mu zákon přikazuje plnit povinnost uveřejnění ve specifických situacích. Povinnosti jsou nejvíce uloženy akciovým společnostem, nad tento rámec pak jen slovenské zúčastněné společnosti při

přeshraniční fúzi (tady se nemusí jednat jen o akciovou společnost).

Na margo lze doplnit snad jen to, že i Ministerstvo spravodlnosti SR má své webové sídlo, přičemž ustanovení § 771d SKObZ mu prikazuje na jeho webovém sídle uveřejnit historický přehled vývoje sazby úroků z prodlení (podle § 369 odst. 2 SKObZ).

Ačkoliv je podle slovenského VMF webové sídlo spojené s nejméně jedním doménovým jménem (resp. pojem webového sídla toto nejméně jedno doménové jméno zahrnuje), není doménové jméno zapisováno do obchodního rejstříku podle SKObZ ani podle žádného ustanovení *zákona č. 530/2003 Z.z. o obchodom registri a o zmene a doplnení niektorých zákonov*.

Závěr kapitoly

Tato kapitola se zabývala některými povinnostmi, které zejména akciovým společnostem a družstvům ukládá zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích - zejména pak ve vztahu ke zřízení a udržování internetových stránek, a dále k uveřejňovací povinnosti a jejich plnění prostřednictvím internetových stránek obchodní korporace.

Tato kapitola se také zabývala doménovým jménem internetových stránek, zejména pak jeho možným zápisem do obchodního rejstříku jako volitelně zapisované skutečnosti ve smyslu ustanovení § 25 odst.1 písm. k) ZVeřRej. Možnost zápisu doménového jména sice za stávající situace není vyloučena, nicméně právní veřejnost ji v zásadě neočekává (alespoň při hodnocení úvah a argumentů uvedených v obou dosud publikovaných komentářích k zákonu č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob).

Zápis doménového jména je žádoucí zejména u akciových společností a u družstev, když podnikatelé těchto právních forem musí bez výjimky vytvořit a udržovat po celou dobu své existence internetové stránky. Doménové jméno je s takovými stránkami jednoznačně spojeno a vyhovuje i požadavku zákona na snadnou dostupnost internetových stránek. Zápis doménového jména vyhovuje i z hlediska obsahu statusu akciových společností a družstev. Obdobně by do obchodního rejstříku v rámci ustanovení § 25 odst. 1 písm. k) ZVeřRej mohl být zapsán i identifikátor datové schránky, nebo také adresa elektronické pošty. Naopak při zápisu jiného údaje je třeba zkoumat jeho vztah ke statusu zapsané osoby.

Přes shora uvedené mám na podkladě výše uvedené argumentace za to, že de lege ferenda by mělo dojít k přijetí drobné korekční novely k zákonu č. 304/2013 Sb., přičemž předmětem této novely by mělo být výslovné uvedení adresy - doménového jména internetových stránek či i více takových doménových jmen do obchodního rejstříku. Tato drobná novela by přinesla to, že by odpadl dosavadní "právní zájem" zapsané osoby, který musí být za stávající dikce ZVeřRej předmětem posuzování soudu před jeho rozhodnutím. Za stávající situace nelze vyloučit, že soud takový právní zájem neshledá a návrhu nevyhoví.

Kromě toho, bude-li návrhovatelem osoba právně odlišná od zapsané osoby, pak soud podle stávající dikce ZVeřRej musí řešit konflikt právních zájmů návrhovatele a zapsané osoby. Navrhovaná novela by konflikt právních zájmů mohla vyřešit výslovnou úpravou.

Obecně by návrhovatelem zápisu adresy (doménového jména) internetových stránek obchodní korporace měla být především tato korporace sama, protože právě osoba zapsaná má v obecné rovině povinnost udržovat svůj zápis aktuální. Nicméně k zápisu adresy (doménového jména) internetových stránek není podle současné dikce ZVeřRej povinná.

Navrhovatelem zápisu adresy (doménového jména) přitom může být osoba, která je v obchodní korporaci ve funkci člena kontrolního orgánu nebo je kvalifikovaným akcionářem, který byl zmocněn soudem ke svolání valné hromady. Taková osoba, ač zákonodárce počítá s oprávněním ve specifických situacích svolat valnou hromadu, přitom bude mít velmi ztíženou možnost jejího skutečného svolání. Jde zejména o to, že není oprávněna zastupovat akciovou společnost při jednáních o

existenci či plnění smlouvy týkající se doménového jména či internetových stránek a nebude mít tedy reálnou možnost svolat valnou hromadu akciové společnosti umístěním pozvánky na dosavadní internetové stránky společnosti. Výjimkou jsou jen případy, kdy společnost ve shodě se stanovami vydala zaknihované cenné papíry, protože v tomto případě je takový kvalifikovaný akcionář (nikoliv však již dozorčí rada nebo její člen) přímo zmocněn zákonným ustanovením k získání výpisu akcionářů z evidence centrálního depozitáře.

Navrhovanou změnou - výslovným umožněním zápisu (či uložení povinnosti) zápisu doménového jména internetových stránek akciovým společností a družstvům v kombinaci s umožněním možnosti zápisu duplicitních doménových jmen a zvláštní aktivní legitimací osob, které jsou oprávněny ke svolání valné hromady, by zákonodárce zvýšil šanci akcionářů, že se dozví a svolané valné hromadě, zejména mimořádné, a dá se tak průběh právu. Současně by se také zvýšila šance na co nejrepresentativnější zastoupení akcionářů na valné hromadě a snížilo by se i riziko žalob o neplatnost usnesení valné hromady.

Shora uvedené pak platí přiměřeně také pro družstvo, neboť i ono musí mít zřízeny internetové stránky, byť rozsah uveřejňovací povinnosti družstva je dle ZOK o něco menší, než je u akciové společnosti.

Exkurs do slovenské právní úpravy pak prokázal, že doménové jméno je fakticky spojeno s internetovými stránkami a má svůj smysl uvažovat o jeho zápisu, byť ani slovenská právní úprava obchodního rejstříku podnikatelům nepřikazuje zápis doménového jména webového sídla

společnosti do obchodního rejstříku. Právní situace akciových společností a družstev je však v České republice a ve Slovenské republice odlišná v tom, že zatímco české akciové společnosti a česká družstva musí mít zřízeny internetové stránky povinně, slovenská úprava na více místech ukládá uveřejňovací povinnost prostřednictvím webového sídla, vždy však v alternativě s jiným způsobem plnění této povinnosti. Kromě toho se tyto uveřejňovací povinnosti, které lze splnit buď pomocí webového sídla nebo jiným zákonem stanoveným způsobem, týkají pouze akciových společností. Jedinou výjimkou je slovenská účastenská společnost pro případ přeshraniční fúze, kde je možné plnění povinnosti pomocí webového sídla nezávislé na právní formě akciové společnosti.

Literatura ke kapitole

MONOGRAFIE A KOMENTÁŘE ZÁKONŮ

- BĚLOHLÁVEK, Alexander J. a kolektiv. *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2013. ISBN 978-80-7380-451-0.
- BUDIŠ, Petr. *Elektronický podpis a jeho aplikace v praxi*. Olomouc : Nakladatelství ANAG, 2008. ISBN 978-80-7263-465-1.
- HAMPEL, Petr - WALDER, Ivo. *Zákon o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob. Komentář*. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2014, ISBN 978-80-7478-506-1.
- HAVEL/ŠTENGLOVÁ/DĚDIČ/JINDŘICH a kolektiv. *Zákon o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob, komentář*. Praha : C.H.Beck, 2015. ISBN 978-80-7400-285-4.
- LASÁK/POKORNÁ/ČÁP/DOLEŽIL a kolektiv. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář. I.díl*. Praha : Wolters Kluwer, 2014. ISBN 978-80-7478-537-5
- LASÁK/POKORNÁ/ČÁP/DOLEŽIL a kolektiv. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář. II.díl*. Praha : Wolters Kluwer, 2014. ISBN 978-80-7478-537-5
- LAVICKÝ, Petr a kolektiv (Bílková, Černý, Čuhelová, David, Dávid, Dobrovolná, Fojtík, Handlar, Havlan, Holejšovský, Horecký, Hulmák, Hurdík, Hrdlička, Koukal, Lasák, Lavický, Lazíková, Lebeda, Podivínová, Pondikasová, Ronovská, Ruban, Ševček, Tůma, Vítek): *Občanský zákoník I. Obecná část (§1 - 654)*. Praha : C.H.Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-529-9.
- MACKOVÁ, Alena - ŠTĚDRŮŇ, Bohumír. *Zákon o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů s*

komentářem, včetně souvisejících zákonů a prováděcích předpisů. Praha : Wolters Kluwer ČR, a.s., 2009. ISBN 978-80-7357-472-7.

-ŠTENGLOVÁ/HAVEL/CILEČEK/KUHN/ŠUK. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář.* Praha : C.H.Beck, 2013. ISBN 978-80-7400-480-3.

Odborné články a příspěvky - tištěné

-Černý, Michal: *Elektronizace civilního procesu aneb o hledání spravedlivých pravidel pro elektronickou komunikaci v soudním systému*, In Hrušáková. M. (ed.): *Pocita Petru Hlavsovi, sborník příspěvků z konference, uspořádané dne 13.3.2009 Právnickou fakultou Univerzity Palackého v Olomouci u příležitosti 70.narozenin Doc. JUDr. Petra Hlavsy, CSc.*, Olomouc : Univerzita Palackého v Olomouci/Iuridicum Olomoucense, 2009.

-Černý, Michal: *Historický vývoj doménového jména a některé současné právní problémy*. In Bejček, J. (ed.) *Historie obchodněprávních institutů, sborník příspěvků z konference*. Brno : Masarykova univerzita, 2009. ISBN 978-80-210-4960-4. S. 251-265.

-Černý, Michal. *Povedla se transpozice elektronické (virtuální) účasti akcionáře na valné hromadě?* In *Acta Iuridica Olomucensis*. 2010, č.2, str.83-92. ISSN 1801-0288.

-Pouperová, Olga: *Audiovizuální mediální služby na vyžádání*. In *Právní rozhledy*. 2011, roč. 19, č.10, s.351-256.

Odborné články a příspěvky - on-line

- King, Jerremy *Svolání na Internetu* (k § 636 ZOK). Dostupný on-line na adrese www.obczan.cz (příspěvek z 23.11.2014) [cit.dne 11.06.2015]
- Hill, Gerald - Hill, Kathleen Thompson (eds.): *Nolo's Plain-English Law Dictionary*, Nolo : U.S.A., 2009. ISBN 978-14-133-1037-5. On-line např. na www.nolo.com [rev.dne 3.8.2015] nebo také <https://iuristebi.files.wordpress.com/2011/07/nolos-plain-english-law-dictionary.pdf> [rev.dne 3.8.2015]
- Šivara, Rostislav. *K § 7 odst.2 ZOK*. Dostupný on-line na adrese: www.obczan.cz (příspěvek ze dne 11.03.2014) [cit.dne 11.06.2015]

Důvodové zprávy

- Důvodová zpráva k zákonu č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti a o změně některých zákonů. [Systém ASPI] PSP - Poslanecká sněmovna Parlamentu [cit. 22.07.2015] ASPI_ID LIT24370CZ. Dostupné v Systému ASPI. ISSN: 2336-517X

Ostatní zdroje

- Anonymus: Portable document format. In https://cs.wikipedia.org/wiki/Portable_Document_Format [citováno dne 11.06.2015]

Rozhodnutí soudů

- rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR sp.zn. 1 Odon 2/97 (ASPI JUD8043CZ).
- rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR sp.zn. 29 Odo 155/2001 (ASPI JUD38973CZ).

- rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR sp.zn. 29 Odo 783/2003 (ASPI JUD26950CZ).
- rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR sp.zn. 29 Odo 824/2006.
- rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR sp.zn. 29 Odo 1429/2006 (ASPI JUD151384CZ).
- rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR sp.zn. 29 Odo 1953/2013.

EKONOMIZACE PŘEZKUMU FÚZÍ V ČESKÉ REPUBLICE – VÝVOJ A VYSPĚLOST SUBSTANTIVNÍHO PŘEZKUMU

ECONOMIZATION
OF MERGERS EXAMINATION
IN THE CZECH REPUBLIC -
DEVELOPMENT
AND MATURITY
OF SUBSTANTIVE
APPROACH

*Anotace: Kapitola se zabývá
v ý v o j e m p ř í s t u p u
k s u b s t a n t i v n í m u p ř e z k u m u
f ú z í z p o h l e d u j e h o
p r i m á r n í h o c í l e, t o h o, j a k s e
v y v í j e l t e n t o c í l v p r ů b ě h u č a s u
a r o v n ě ž t o h o, j a k s e m ě n í l
p o h l e d n a o c h r a n u f ú z í, j a k o ž
i p o u ž í v a n é m e t o d y p r o j e j i c h*

EKONOMIZACE PŘEZKUMU FÚZÍ V ČESKÉ REPUBLICE – VÝVOJ A VYSPĚLOST SUBSTANTIVNÍHO PŘEZKUMU

ECONOMIZATION OF MERGERS EXAMINATION IN THE CZECH REPUBLIC - DEVELOPMENT AND MATURITY OF SUBSTANTIVE APPROACH

MGR. ING. KAMIL NEJEZCHLEB ⁷⁷

Anotace: Kapitola se zabývá vývojem přístupu k substantivnímu přezkumu fúzí z pohledu jeho primárního cíle, toho, jak se vyvíjel tento cíl v průběhu času a rovněž toho, jak se měnil pohled na ochranu fúzí, jakož i používané metody pro jejich kontrolu. V kapitole je mapován vznik a vývoj substantivní kontroly koncentrací v USA, EU a ČR především z pohledu vývoje základního substantivního testu. Je také analyzován, zda smysl, předmět ochrany a rovněž používání kvantitativních metod ve zmíněných jurisdikcích konverguje, či zda naopak dochází k odlišnému chápání a vnímání jeho smyslu. Kapitola je uzavřena především zamyšlením nad současným nastavením kontroly koncentrací v ČR ve vztahu k EU.

Klíčová slova: Fúze, metody kontroly, ochrana hospodářské soutěže, substantivní přezkum. Česká republika, Evropská unie, Spojené státy americké.

Abstract: *The chapter deals with the development of substantive approach to merger review from the perspective of its primary goals, how this objective developed over time and also how it has changed the view to the protection of the merger, as well as the methods used to control them. The chapter is mapped to the emergence and development of substantive merger control in the US, the EU and the Czech Republic mainly from the perspective of basic substantive test. It is also analyzed that sense, the object of protection and the use of quantitative methods in those jurisdictions converge, or whether on the contrary, there is a different understanding and perception of its meaning. The chapter is closed primarily a reflection on the current setting of the control of concentrations in the Czech Republic in relation to the EU.*

Keywords: *Merger control methods, competition law, substantive review. Czech Republic, European Union, United States of America.*

Úvod kapitoly

Pro pochopení problematiky evoluce a vlivu kvantitativních technik či obecně tzv. více ekonomického přístupu při posuzování fúzí, tedy v současné době převládajícím přístupem k jejich kontrole, je třeba učinit exkurz do historie vývoje substantivní kontroly fúzí a akvizic.

Je obecně známo, že kolébkou antitrustu, a tedy i přezkumu a posuzování fúzí jsou USA, kde se kontrola spojování datuje již od počátku 19. Století, kdy byl přijat předpis upravující kontrolu koncentrací - Clayton Act.⁷⁸ V rámci EU⁷⁹ lze sice spatřovat prvopočátky kontroly fúzí s rozhodnutím ve věci Continental can,⁸⁰ kde se EK pokusila o kontrolu spojení soutěžitelů za pomoci využití článku 86 Smlouvy o fungování evropských společenství (dále jen „TFES“), který byl tehdejším ekvivalentem dnešního článku 102 Smlouvy o fungování Evropské unie (dále jen „TFEU“). Fakticky však začíná kontrola koncentrací v EU až v roce 1989, a to s přijetím prvního nařízení o kontrole spojování podniků⁸¹ (dále jen „MCR1989“). Kontrola fúzí v rámci ČR pak začíná v roce 1992, tedy v podstatě hned po vzniku ČR jako samostatného státu, kdy pravomoc v oblasti hospodářské soutěže byla svěřena tzv. Ministerstvu pro hospodářskou soutěž,⁸² které jednalo v této oblasti v dané době dle obecného předpisu upravujícího oblast hospodářské soutěže v ČR⁸³ (dále jen „ZOHS63“).

Pro možnost pochopení soudobého substantivního přístupu k posuzování fúzí je nezbytné se nejprve podívat na vývoj jejich kontroly v rámci výše uváděných jurisdikcí, tedy USA, EU a ČR, a to především z hlediska jejich cílů, důvodů i

ekonomického a legislativního rámce. Následně, na základě zjištěného, pak lze posoudit, zda a nakolik můžeme substantivní přezkum fúzí považovat za ve zmíněných jurisdikcích konvergentní z hlediska obecného přístupu a vůdčích myšlenkových principů a také z hlediska využití „moderních“ ekonomických nástrojů a testů. To umožní rámcově zhodnotit vyspělost a stav substantivního přezkumu fúzí v ČR, což je základním cílem tohoto příspěvku.

Vývoj kontroly fúzí v USA

Vývoj fúzí se zde obecně popisuje v rámci postupných vln, které pochopitelně do značné míry odpovídají historicko-politickému dění a vývoji.⁸⁴ Kontrola fúzí jako takových se v USA pojí s přijetím Clayton Act v roce 1914, jehož důvodem byl především fakt, že fúze byly velmi obtížně podřaditelné⁸⁵ pod tehdy již účinný Sherman Act. Ten byl přijat v roce 1890 jako kodifikace soutěžních pravidel z důvodu, že po občanské válce v USA došlo k významné ekonomické expanzi a začaly se objevovat na tehdejší dobu gigantické celostátní společnosti, které vytvářely trusty a díky tomu dominovaly celým sektorům⁸⁶ a získávaly významný vliv i na politické dění. V reakci na to, že začalo docházet k obcházení Sherman Act prostřednictvím spojování společností, snaze o ochranu spotřebitelů a v dané době rovněž malých a středních společností, byl přijat Clayton Act, který přímo zakazoval akvizice, které mohou podstatně snížit soutěž mezi konkurenty.⁸⁷ Současně byla téhož roku vytvořena jako orgán dohledu tzv. Federal trade Commission (dále jen "FTC").

Clayton Act vydržel ve vztahu k fúzím v původní podobě až do roku 1950, kdy byl přijat tzv. Celler-Kefauver dodatek, jež umožnil aplikaci Clayton Act rovněž v případech nabývání pouze aktiv a případech které se týkali nabývání „nekonkurentů“ (např. vertikální fúze). Důvodem přijetí dodatku byla skutečnost výrazného zvyšování koncentrace na trzích, kdy postupně od roku 1909 do roku 1950 se zvedl vlastnický podíl všech korporátních aktiv 200 největších

nebankovních institucí v USA ze zhruba 33 procent na 54 procent.⁸⁸ Tento posun byl vnímán značně jako hrozba pro svobodné podnikání, protože většina fúzí ve 40 letech dvacátého století probíhala tak, že velké společnosti skupovaly malé a střední podniky a tím se snažily ovládat lokálně celá odvětví.⁸⁹ Díky i nadále velmi obecnému znění Clayton Act, různým politickým, hospodářským i sociálním zájmům byl zásadní výklad tohoto zákona ze strany soudů, který se postupem času značně vyvíjel.

Za první etapu lze označit šedesátá léta, kdy je však ještě velmi obtížné nalézat nějaký jednotný směr v oblasti kontroly fúzí. Zakazovány byly totiž nejen fúze velkých společností, ale i fúze mezi relativně malými společnostmi. Příkladem je např. rozhodnutí ve věci *Brown Shoe v. U.S.* z roku 1962,⁹⁰ ze kterého lze do určité míry dovozovat, že tehdejší soudy byly ochotny upřednostnit podporu malých podniků před nižšími cenami pro konečné spotřebitele. Skutečnost, že je obtížné nalézat nějakou konzistentnější linii v oblasti přístupu k posuzování fúzí v tomto období dobře vystihuje nesouhlasný výrok soudce Stewarta Pottera proti rozhodnutí Nejvyššího soudu USA z roku 1966 ve věci *Von's Grocery*⁹¹: „jediná konzistentnost, kterou nacházím je ta, že v žalobách dle Clayton Act vláda vždy vítězí (předklad autora)“. Lze říci, že soudy v dané době zastávaly „vládní filosofii“, že obecně fúze a jimi vznikající koncentraci na trzích, je třeba považovat z povahy věci spíše za špatnou, ohrožující malé a střední podnikání.

To však odporovalo již tehdy známým ekonomickým teoriím, ale taktéž reálnému fungování trhů a kritici proto hlásali, že takovýto přístup je zásadně špatný pro koncové spotřebitele.

Za důležité z pohledu zavádění ekonomického přístupu k posuzování fúzí je třeba považovat rozhodnutí ve věci Philadelphia National Bank.⁹² To se týkalo spojení mezi druhou a třetí největší bankou v oblasti Philadelphie, které by ústilo ve vytvoření entity přesahující 30 % na relevantním trhu, který byl navíc už tak velmi koncentrovaný. V tomto rozhodnutí byla vytvořena vyvratitelná domněnka nezákonnosti takové fúze, která vede k vzniku velkého tržního podílu a značnému zvýšení koncentrace na trhu. Tato domněnka stála na ekonomické teorii, že soutěž je největší tam, kde je dostatečné množství soutěžitelů a žádný z nich nedisponuje velkým tržním podílem. Poté v roce 1966 přišlo již výše zmíněné rozhodnutí U.S. v. Von's Grocery, které sice svou argumentaci založilo v podobném duchu především na snižujícím se počtu soutěžitelů na trhu⁹³ a tedy jeho tendenci ke koncentraci a spojení bylo zakázáno. Rozdíl by však v tom, že tržní podíly ani koncentrace trhu na jím potenciálně dotčeném trhu zdaleka nedosahovaly takové koncentrace ve zmíněném případě Philadelphských bank.⁹⁴ Důvodem, rozdílného přístupu a nekonzistence byly zřejmě rozporné cíle vyplývající z legislativní historie a relativně nejasný standard, na základě kterého bylo pro soudy možné rozhodovat ve velmi široké diskreci, kdy jejich tehdejší zamítavá rozhodnutí značně podporovala vládní intervence proti zvyšování koncentrace trhů. To již tehdy hlasitě kritizovali ekonomové, především z tzv. Chicagské školy,⁹⁵ kteří soustavně poukazovali na to, že velké společnosti nemusí nutně pouze profitovat z tržní síly, ale jsou schopny rovněž značně snižovat náklady a dosahovat úspor z rozsahu či struktury a díky tomu snižovat ceny pro spotřebitele. Ve

světoznámé knize „Antitrust paradox“ její autor Rober Borke k danému období uvádí, že cíle ochrany malých podnikatelů a snižování cen společně sledované kongresem byly ve vzájemném zásadním rozporu.

V roce 1968 byly vytvořeny první specifické pokyny pro posuzování fúzí v USA.⁹⁶ Vycházely z tehdy převládajícího paradigmatu v teorii industriálních organizací tzv. S-C-P⁹⁷ a díky tomu byly zaměřeny především na strukturu trhu, tržní koncentraci, tržní podíly a bariery vstupu. Jejich kritici namítali, že v těchto pokynech byly málo zohledňovány úspory z rozsahu a nákladová efektivita, resp. že byly vůči velkým podnikům příliš přísné, neboť málo zohledňovaly možnost jejich efektivitu přenášené na spotřebitele.

K zásadnímu posunu od S-C-P paradigmatu v oblasti substantivního přezkumu fúzí dochází zhruba v polovině let sedmdesátých, kdy pozornost antitrustu začíná být upřena velmi silně k ekonomickému zkoumání tržní síly a možností jejího využívání. Antitrust tak již v této době neprosazuje za každou cenu především udržení velkého množství soutěžitelů na trzích a ochranu malých a středních podniků. Průkopnické v tomto ohledu bylo rozhodnutí z oblasti produkce a prodeje uhlí *U.S. v. General Dynamics Corp* z roku 1974.⁹⁸ V něm bylo řečeno, že tržní podíl v daném případě není správným kritériem, dle kterého by měla být určena soutěžní pozice spojujících se společností. To lze považovat za zásadní krok směrem od strukturálního přístupu, který dosud posuzování spojení soutěžitelů stavěl téměř výhradně právě na velikosti tržních podílů. Důvodem byla skutečnost, že většina rezerv uhlí společnosti General Dynamics byla do budoucna již alokována prostřednictvím dlouhodobých smluv a bylo

nepravděpodobné, že by mohla získat další rezervy, což výrazně omezilo její schopnost soutěžit o další dlouhodobé kontrakty na trhu, kde cena uhlí je určována právě prostřednictvím dlouhodobých kontraktů. Soud konstatoval, že díky tomu neměla společnost General Dynamics v tomto případě možnost využít tržní síly, protože nekontrolovala dostatek uhlí vstupujícího na trh. V této době tedy již nepochybně začaly soudy v USA přemýšlet, jakým způsobem více začlenit do antitrustové analýzy skutečné efekty jednání, a to jak ty protisoutěžní, projevující se zvyšováním cen či omezováním produkce, tak ty prosoutěžní, jako např. snižování nákladů a dosahování úspor. Dané období bylo ovlivněno především chicagskou ekonomickou školou, která prosazovala, že cílem antitrustu by měla být maximalizace spotřebitelského blahobytu.⁹⁹ Tím však nebylo myšleno snižování cen pro spotřebitele, ale spíše zvyšování společného jmění celé společnosti USA. Centrem tohoto přístupu byla alokační efektivita, díky čemuž mohly být povolovány fúze, které dosahovaly efektivnějšího využívání zdrojů i za cenu zvyšování cen, kdy zastánci chicagské školy tvrdili, že maximalizací alokační efektivity budou benefitovat v dlouhodobém horizontu všichni spotřebitelé, resp. celá společnost. To ostatně dokreslovalo danou dobu v USA, charakterizovanou vyšším zaměřením se především na produktivitu ve snaze bojovat s tamní zvyšující se inflací. Dalším důležitým aspektem, který začal být koncem sedmdesátých let v USA v oblasti antitrustu brán na zřetel, byla rostoucí úroveň importů ze zahraničí, což znamenalo silnější „zahraniční“ soutěž.

Ve vztahu k vývoji posuzování fúzí v USA je v této době třeba rovněž zmínit tzv. Hart-Scott-Rodino Act,¹⁰⁰ který byl jako doplněk Clayton Act přijat v roce 1976. Jím byla zavedena povinnost spojujících se stran nad určitou velikost nahlásit fúzi a čekat před jejím uskutečněním na jejich schválení. Byly rovněž nastaveny lhůty, ve kterých bylo třeba rozhodnout, zda fúze znamená soutěžní problém. Běh lhůt byl podmíněn poskytnutím veškerých potřebných informací ze strany spojujících se podniků FTC. Dříve mohly podniky fúzovat kdykoliv, což v praxi znamenalo, že často se potenciálně protisoutěžní fúze dostávaly před soud velmi pozdě, kdy již byly spojené podniky plně integrovány a vedle škody, kterou to již způsobilo, byl dalším problémem fakt, že bylo jen těžké dosáhnout soudně opětovného rozdělení již sloučených podniků i divestic jejich aktiv.

Popsané uvědomění si antitrustových odborníků, že strukturální přístup 60 let stavící především na velikosti tržních podílů není vždy dobrý pro spotřebitelský blahobyt, vedlo k zásadnímu kroku, kterým bylo přijetí nových pokynů pro posuzování fúzí.¹⁰¹ Jejich přijetí je někdy označováno jako tzv. druhá vlna v oblasti fúzí a akvizic v USA.¹⁰² Za centrální myšlenku nově přijatých pokynů pro posuzování fúzí v roce 1982 lze označit snahu nezabraňovat vysokým koncentracím bez dalšího, ale zabraňovat jen takovým spojením, které mohou vytvořit, nebo navýšit tržní sílu či zapříčinit její zneužití. Ústředním pojem substantivního přezkumu fúzí se tak stává tržní síla.¹⁰³ To souvisí i s ekonomickou teorií, na níž byly tyto pokyny vystavěny, tedy, že tržní koncentrace může vést ke koluzivnímu jednání, které je na koncentrovaných trzích relativně jednodušší a může se dít i pouze formou

tacitní koluze.¹⁰⁴ Současně může velmi vysoká koncentrace trhu v určitých případech vést k situaci, kdy tržní silou disponuje jediný soutěžitel, který se pak nachází v dominantním postavení. Tato teorie se sice na první pohled nejeví jako nějak převratně rozdílná např. od argumentace ve výše zmíněném případě Philadelphia National Bank, přesto je nutné vnímat zásadní posun v oblasti fúzí, a to, že Pokyny pro posuzování fúzí z roku 1982 již zřetelně definovaly, že základní zaměření kontroly fúzí se bude týkat možností uplatňování tržní síly ve vztahu k ovlivňování cen, nikoli udržování určité struktury trhu.

Pokyny z roku 1982 byly psány především pro základní průmyslové komodity, jež lze charakterizovat jako homogenní zboží,¹⁰⁵ což bylo dáno ekonomickou realitou daní doby. Produktová diferenciací byla tehdy zkoumána spíše okrajově. Z pohledu ekonomického přístupu zejména znamenaly zásadní posun, a to především díky zavedení tzv. Hirschman-Herfindahlova indexu pro měření koncentrace trhu, který stanovoval určité prahové hodnoty pro možnost státního zásahu a současně zavedení tzv. testu hypotetického monopolisty.¹⁰⁶ Obecně díky nim došlo k zásadnímu snížení počtu přezkoumávaných fúzí¹⁰⁷ a posunu k vnímání, že krom výjimečných a extrémních případů fúze nesnižují úroveň soutěže na trhu a nevedou k snižování blahobytu. To koresponduje s liberálním vnímáním a tehdy převládajícími názory chicagské školy, že antitrustové zásahy jsou správné pouze v případech, kde existuje téměř jistota, že přinesou čistý benefit spotřebiteli, resp. zvýší jeho blahobyt. Tam, kde tato jistota není, je lépe se spolehnout na soutěžní proces. Pro úplnost je třeba dodat, že Pokyny pro posuzování fúzí z roku

1982 byly revidovány v roce 1984, avšak jednalo se pouze o drobné, nesystémové změny.

Koncem osmdesátých let započala relativně další vlna relativně velkého množství fúzí. Ve vztahu k jejich posuzování pak další zásadní posun přinesly až další pokyny z roku 1992,¹⁰⁸ které byly připraveny společně Ministerstvem spravedlnosti (dále jen „DOJ“) a FTC. Ty se, jak jejich název napovídá, týkaly výhradně horizontálních fúzí a již obsahovaly určité speciální nástroje¹⁰⁹ založené na ekonomické analýze a vysvětlovaly, jakým způsobem hodnotit různé soutěžní efekty či posuzovat specifické situace na trhu. Ve vztahu k vertikálním fúzím pak nové pokyny z roku 1992 výslovně uvádějí, že pro jejich posouzení zůstávají platné principy zakotvené v předcházejících pokynech z roku 1984, pro posuzování horizontálních fúzí byly nadále založeny na vymezení relevantního trhu, jako nezbytného vstupního krku pro posouzení fúze, kdy důraz byl především na analýzu bariér vstupu. Za jejich nejdůležitější posun oproti verzi z roku 1984 lze považovat zaměření se na unilaterální efekty fúzí¹¹⁰ (na ně jsou zaměřeny i současné pokyny z roku 2010). Pokud jde o základní principy, tedy zabránit fúzím vedoucím k tvorbě tržní síly a jejímu zneužití vedoucímu k snižování blahobytu, se nové pokyny z roku 1992 od předcházejících nelišily. Bylo v nich však možno pozorovat již vyšší snahu o techničtější, sofistikovanější, resp. ekonomičtější přístup k posuzování účinků fúzí a rozeznávání určitých charakteristik trhu, jako např. homogenitu produktu. Lze říci, že došlo k opětovnému posunu vnímání od toho, že státní antitrustové zásahy jsou vhodné jen tam, kde existuje jistota jejich pozitivního efektu, k tomu, že za použití dostupných

a vhodných nástrojů, lze ospravedlnit i zásahy v méně jasných případech, kdy však dle použitých metod dojde díky zásahu (nepovolení fúze) ke zvýšení spotřebitelského blahobytu. Tato tendence je tedy opět zřetelným krokem směrem k ekonomickému přístupu a nezbytnosti využívání statistických a ekonometrických metod při posuzování fúzí. V dané době je kladen důraz na vážení úspor a efektivity generované fúzí proti jejím negativním dopadům na ceny, inovace, produkci, resp. blahobyt spotřebitele. Pokyny z roku 1992 se rovněž nově zaměřují na analýzu vstupu na trh, její pravděpodobnost, včasnost a dostatečnost. Efektivita fúze se stává prostředkem, který může vyvrátit domněnku o škodlivosti fúze založenou na analýze koncentrace prostřednictvím tržních podílů. V této době rovněž začíná být při posuzování fúzí uplatňována tzv. teorie her.¹¹¹ Efektivita generovaná prostřednictvím spojení a její posuzování a měření byla ústředním bodem rovněž další revize pokynů, ke které došlo v roce 1997.¹¹² V nich bylo především zpřesněno, jakým způsobem bude efektivita posuzována ze strany soutěžních úřadů.

Posledním „mezikrokem“ k současným pokynům k posuzování fúzí z roku 2010 bylo vydání komentáře k pokynům pro posuzování horizontálních fúzí v roce 2006.¹¹³ Jeho účelem bylo vysvětlit a přiblížit, jakým způsobem byly v minulosti analyzovány a posuzovány různé aspekty fúzi na konkrétních příkladech.¹¹⁴ Význam tohoto komentáře je zásadní i v současné době, neboť i zatím poslední pokyny pro posuzování horizontálních spojení z roku 2010 říkají, že tento komentář je třeba považovat za jejich platný a cenný doplněk.

V roce 2010 byly po 18 letech vydány zatím poslední pokyny pro posuzování horizontálních spojení (dále též „Pokyny 2010“). Jejich klíčovým posunem je další zvýšení flexibility soutěžních orgánů při posuzování fúzí, která s sebou přináší možnost využití dalších nových technik a ekonometrických nástrojů pro co nejlepší posouzení účinků fúze. Přímo v Pokynech 2010 je uvedeno, že analýza fúzí se neskládá z jedné konzistentní metodologie, ale že se jedná o specifický proces, založený na faktických skutečnostech, kdy soutěžní úřady při zkoumání dostupných a věrohodných důkazů využívají celou řadu analytických nástrojů pro zhodnocení soutěžních dopadů fúze ve stanovených lhůtách. Konkrétní změny techničtějšího rázu, které Pokyny 2010 přinášejí proti pokynům z roku 1992, jsou oslabení vlivu HHI na trzích s diferencovanými výrobky, zavedení UPP testu,¹¹⁵ výslovné odkazy na ekonometrickou simulaci fúzí,¹¹⁶ rámec pro posouzení necenové soutěže, potřebu zohledňování potenciální cenové diskriminace mezi zákazníky a také tržní síly kupujících, jež může znemožnit fúzí vzniklému subjektu využít jeho nově nabyté tržní síly. Stanoveným cílem Pokynů 2010 ze strany FTC a DOJ bylo umožnit soutěžním úřadům lépe identifikovat a prokázat soutěži škodlivé fúze. Proto jsou v nich identifikovány různé techniky a standardně používaná data a důkazy, která umožní rychlé a přesné posuzování soutěžních dopadů fúze. To má přinášet vyšší transparentnost pro spojující se podniky a zajistit jejich lepší porozumění, jakým způsobem budou jejich eventuální fúze hodnoceny. K Pokynům 2010 lze závěrem říci, že oproti verzi z roku 1992 představují ještě větší uvolnění a rozšíření prostoru pro využití různých nástrojů při posuzování efektu fúzí

a současně se proti ní vzdalují od nezbytnosti vymezování relevantního trhu. Nejedná se však o principiální myšlenkový posun ekonomického vnímání a hodnocení fúzí, protože ústřední myšlenkou ochrany je nadále, již v pokynech pro posuzování spojení z roku 1982 zavedené, zkoumání dopadu fúze na společenský blahobyt. Posun, který Pokyny 2010 přinesly, je proto třeba spatřovat ve vyšší transparentnosti, efektivnosti a sofistikovanosti samotného zkoumání, které by mělo být maximálně koherentní se současně akceptovanou ekonomickou teorií a umožňovat co nejpřesnější hodnocení dopadu fúze co nejflexibilněji s přihlédnutím ke všem specifikům daného případu. Na druhou stranu je třeba říci, že tato vyšší flexibilita a určitá vstřícnost k novým nástrojům, může ve svém důsledku vést i k snížení právní jistoty. Přesto, pokud vyjdeme z premisy, že je společenský blahobyt jednoznačně stanoveným primárním cílem antitrustu, tak snížení určité právní jistoty je patrně rozumnou cenou za zvýšení jistoty, že zkoumaná fúze bude opravdu posouzena v co nejvyšším souladu s tímto cílem. V tomto ohledu proto považuji flexibilní přístup stavící na moderním ekonomickém poznání a umožňující využívání široké palety nástrojů a metod pro posuzování fúzí (tak jak jej zavádějí Pokyny 2010) za správnou cestu.

Vývoj kontroly fúzí v EU

Historie kontroly fúzí v rámci EU a jí předcházejících stupních evropské integrace, lze rozčlenit do čtyř rozdílných fází. První se datuje do samotných počátků evropské poválečné integrace, kdy již Smlouva o založení evropského společenství uhlí a oceli¹¹⁷ obsahovala ustanovení týkající se fúzí v sektorech uhlí a oceli. Přes tuto skutečnost však následně uzavřené Římské smlouvy však již žádná ustanovení týkající se fúzí neobsahovaly.¹¹⁸ Příčinou byla patrně snaha jednotlivých členských států v dané době o zachování své kontroly nad spojováním soutěžitelů. Tato mezera byla již tehdy vnímána negativně ze strany EK, a to vzhledem k faktu, že konsolidace prostřednictvím fúzí měla tendenci snižovat výběr spotřebitelů a měla negativní efekt na malé a střední podniky ve společenství. Nicméně EK nebyla v dané době díky absenci specifické legislativy schopna fúze regulovat,¹¹⁹ a to ani prostřednictvím tehdy účinných článků 85 a 86 Smlouvy o založení Evropského hospodářského společenství (dále jen „EECT“) (dnes články 101 a 102 TFEU). Tato regulatorní „bezmoc“ EK v oblasti fúzí byla později v roce 1973 potvrzena v rozhodnutí ESD ve věci Continental Can,¹²⁰ ve kterém bylo deklarováno, že článek 86 EECT lze na posuzování fúzí aplikovat jen v případě, že spojením dochází k posílení již existujícího dominantního postavení.

Zmíněné rozhodnutí lze považovat za počátek druhé fáze vývoje kontroly fúzí v EU. EK totiž reagovala na toto rozhodnutí přípravou prvního návrhu nařízení o kontrole fúzí.

¹²¹ V dané době bylo hlavním problémem rozhodnout, zda

soutěžní efekty mají být jediným kritériem při posuzování fúzí. Roli hrála skutečnost, že prostřednictvím fúzí bylo možno chránit tzv. národní šampiony, stimulovat zaměstnanost a obecně využívat je k národní průmyslové politice. To vedlo k velkým diskuzím a tomu, že přijetí prvního nařízení o kontrole koncentrací (dále jen „MCR1989“)¹²² trvalo až do roku 1989.¹²³ Stěžejním důvodem, díky kterému bylo zřejmě nakonec přijato, byla skutečnost, že ESD konstatoval, že některé fúze podléhají posouzení dle tehdejšího článku 85 EECT.¹²⁴ To představovalo hrozbu, že EK bude mít možnost vyvíjet kontrolu fúzí nezávisle na členských státech, které upřednostnily mít nařízení, jež bude fúze upravovat, před takto vznikající potenciálně velmi širokou diskrecí EK vytvářet vlastní politiku v oblasti posuzování fúzí pod článkem 85 EECT. To navíc ocenili i soutěžitelé, pro které přijetí nařízení představovalo daleko větší jistotu pro jejich jednání. Navíc, díky dokončování evropské integrace existoval v dané době rovněž silný vnitřní tlak v EU na přijetí nařízení o fúzích. Nakonec bylo přijato MCR1989, které bylo založeno především na člancích 87 EECT (dnešní článek 103 TFEU) a 235 EECT (dnešní článek 352 TFEU) a vstoupilo v platnost 21. 9. 1990.

Vstup v účinnost MCR1989 bývá označován za začátek třetí fáze vývoje kontroly fúzí v rámci EU. EK se po jejím přijetí stala arbitrem v oblasti fúzí, přičemž do její působnosti spadaly všechny fúze, které splňovaly kritérium tzv. komunitárního rozměru (dnes unijního).¹²⁵ Současně MCR1989 vytvořilo pohodlný „one-stop-shop“ systém pro notifikaci fúzí v rámci ES, kdy spojující se podniky již nemusely notifikovat fúzi ve všech členských státech,

ale jednaly pouze s EK. Pokud tedy byl dán komunitární rozměr fúze, zkoumala EK dle substantivního testu dominance v MCR1989, zda fúze nevytvoří či neposílí dominantní postavení na dotčených trzích, čehož výsledkem by bylo, že efektivní hospodářská soutěž na společném trhu či jeho podstatné části, bude zásadně omezena.¹²⁶ Pokud by EK dospěla k takovému závěru, posuzovaná fúze by nebyla povolena.

Obecně bylo MCR1989 založeno především na třech základních pilířích. Jednak na potřebě dokončování ekonomické a monetární unie, jejím rozšiřování a snižování mezinárodních bariér obchodu, myšlenice že obecně jsou fúze potřebné a prospěšné pro ES tím, že zvyšují konkurenceschopnost evropského průmyslu a obchodu, zvyšují tempo růstu a životní úroveň a současně, že je nezbytné fúze v rámci komunitárního (dnes unijního) práva kontrolovat, zda nevedou ke značnému snížení efektivní soutěže na společném trhu, či jeho podstatné části.¹²⁷ Současně byla patrná značná snaha EK, aby se MCR1989 nestalo nástrojem průmyslových, sociálních či pracovních zvažování a zůstalo čistě soutěžním předpisem.¹²⁸ Za milník v tomto směru lze považovat rozhodnutí EK ve věci Aerospatiale-Alenia/de Havilland,¹²⁹ které je první rozhodnutím, kdy EK zakázala¹³⁰ jí notifikované spojení a které současně provázely nesouhlasné názory, jak uvnitř EK,¹³¹ tak ze strany některých členských států. Zákaz uskutečnění tohoto spojení byl jasným vzkazem, jakým způsobem se bude výklad EMR1989 ubírat.

V prvních letech po přijetí MCR1989 panoval značný optimismus, neboť EK byla zjevně schopna dostát přísným lhůtám, byla flexibilní při aplikaci procesních pravidel

a především byla ochotna používat ekonomické důkazy a systematicky testovat posuzované trhy. Současně byla EK schopna odolávat politickým tlakům a přitom současně spolupracovat s členskými státy směrem k vytváření společného přístupu a posuzování fúzí napříč ES. Za zmínku stojí rovněž snaha o spolupráci s mimoevropskými soutěžními úřady, zejména DOJ a FTC. EK postupně vyvinula v rozhodovací praxi určitý strukturální přístup k posuzování fúzí, který později sloužil jako základ pro detailnější analýzy. Z hlediska substantivního byl v rámci tohoto přístupu naprosto klíčovým pojmem relevantní trh, na jehož vymezení záviselo konečné hodnocení efektu posuzované fúze.¹³² EK se rovněž snažila o flexibilní přístup k MCR1989 ve vztahu k možnosti zabývat se kolektivní dominancí. V tomto směru bylo první rozhodnutí v oblasti fúzí, kde byl tento koncept aplikován, rozhodnutí EK ve věci Nestlé/Periér.¹³³

V roce 1997 došlo k první revizi ECMR1989.¹³⁴ Ta se týkala především zahrnutí posuzování tzv. spillover efektu dle článku 85 TFES (dnes čl. 101 TFEU) ve vztahu ke koordinaci chování mateřských společností u plně funkčních joint-ventures¹³⁵ pod MCR1989. Současně byla zavedena zkrácená procedura pro posuzování „bezproblémových“ fúzí a nižší obrátový práh pro přidělení posuzování fúze EK v případech, kdy se daná fúze dotkne tří nebo více členských států. Pro posuzování fúzí bylo rovněž významným milníkem, že EK vydala sdělení EK týkající se jejího postupu při vymezení relevantního trhu (dále jen „EKRT“).¹³⁶

EK se v dané době zaměřovala rovněž na vertikální efekty fúzí a také začala zvažovat ve svých rozhodnutích v oblasti fúzí tzv. „konglomerátní“ efekty. V roce 1997 došlo k prvnímu

rozdílnému závěru mezi EK a FTC v oblasti substantivního přezkumu fúzí, a to v rozhodnutí ve věci Boeing/McDonnell Douglas.¹³⁷ To odstartovalo snahu o větší transatlantickou spolupráci. V rámci zaměření kontroly fúzí a cílů ochrany soutěže bylo v dané době ze strany EK zdůrazňováno, že hlavním cílem MCR1989 je ochrana spotřebitelů proti účinkům monopolní tržní síly.¹³⁸ kolem roku 2002 však postupně začalo docházet ke snižování důvěryhodnosti MCR1989, a to vzhledem k sérii tří soudních rozhodnutí, ve kterých Tribunál zrušil rozhodnutí EK zakazující fúzi.¹³⁹ Důvody soudu pro zamítnutí byly ve všech třech rozhodnutích podobné a týkaly se obecně nesprávného a nekonzistentního posouzení věci, nedostatečného odůvodnění a v neposlední řadě rozporu s ekonomickou teorií. Důsledkem těchto rozhodnutí došlo ke strukturální změně v rámci EK. Dosavadní úvar pro posuzování fúzí byl rozpuštěn a byl zaveden útvar hlavního ekonoma na DG COMP, jehož úkolem je asistovat při posuzování jednotlivých případů. Tento krok bývá často označován jako zásadní krok směrem k „více ekonomickému přístupu“ v soutěžním právu ze strany EK.¹⁴⁰ To je spojeno i s faktem, že tehdejší komisař pro hospodářskou soutěž Mario Monti obecně vnímal a otevřeně prosazoval potřebu, aby soutěžní právo a jeho prosazování bylo především založeno na ekonomických principech a důkladné ekonomické a ekonometrické analýze.¹⁴¹ V dané době i proto došlo k diskuzím ohledně potřeby revize MCR1989. Dne 1. 5. 2004 pak bylo, společně s Nařízením 1/2003¹⁴² představujícím modernizaci prosazování práva hospodářské soutěže v EU, přijato rovněž nové nařízení o

kontrole spojování podniků (dále jen „MCR“)¹⁴³ a společně s ním také doplňující nařízení (dále jen „MCRIR“).¹⁴⁴

Do přijetí MCR bylo dle MCR1989 zakázáno celkem 19 fúzí a 67 fúzí bylo povoleno se závazky. Ze substantivního hlediska došlo přijetím MCR k zásadnímu posunu oproti MCR1989 od testu dominance k tzv. SIEC testu,¹⁴⁵ který se zabývá otázkou, zda fúze podstatně nenaruší účinnou hospodářskou soutěž na společném trhu nebo na jeho podstatné části, a to zejména v důsledku vzniku nebo posílení dominantního postavení (dále jen „SIEC test“). Test dominance tak zůstal zachován, nicméně pouze jako nejtypičtější příklad a ne jako esenciální podmínka pro neslučitelnost fúze se společným trhem. Díky takto přijatému novému znění substantivního testu pro posouzení fúze v MCR zůstala platná a použitelná i dřívější judikatura a výklad k testu dominance.¹⁴⁶ Dále byly v roce 2004 vydány (dosud platné) Pokyny pro posuzování horizontálních spojování (dále jen „EUHG“),¹⁴⁷ které popisují řadu ekonomických principů, ze kterých EK vychází při posuzování fúzí. Je třeba dodat, že ač pokyny obsahují celou řadu principů a zásad pro substantivní přezkum fúzí, jsou značně obecné a teoretické a dané principy a testy vycházejí a byly používány i v dřívější praxi EK v oblasti substantivního posuzování fúzí. Přesto vydání EUHG nepochybně představuje přínosný krok ve vztahu k vysvětlení principů používaných EK při posuzování fúzí směrem k jeho vyšší transparentnosti. Později v roce 2008 EK přijala rovněž Pokyny pro posuzování nehorizontálních spojování (dále jen „EUVG“),¹⁴⁸ dle kterých postupuje při posuzování vertikálních a konglomerátních efektů fúzí.

Zásadní význam EUHG a EUVG spočívá také v tom, že z nich lze explicitně vyčíst účel ochrany soutěžního práva v oblasti fúzí v EU, kterým je dle nich ochrana spotřebitelského blahobytu. Lze pozorovat, že s přijetím SIEC testu naprostá většina EK posuzovaných fúzí, která dospěla do „druhé fáze“, ¹⁴⁹ vzbuzovala obavy nikoliv specificky z vytváření či posilování dominantního postavení, ale z obecně negativních efektů na soutěž. To potvrzuje praktickou použitelnost a nezbytnost v MCR nově zavedeného SIEC testu a také následování standardů stanovených v EUHG a EUVG ze strany EK. Později navíc EK jednoznačně deklarovala, že již není vázána ve všech případech posuzování fúzí prokazovat posilování či vznik dominantního postavení. ¹⁵⁰

Při posuzování fúzí EK postupně rovněž začaly být častěji využívány složitější ekonometrické kvantitativní techniky, ¹⁵¹ zejména sofistikovaná regresní analýza a simulační modely fúzí. ¹⁵² Přesto by bylo zavádějící říci, že využívání ekonometrických analýz fundamentálně změnilo přístup EK k posuzování fúzí. Tyto analýzy nenahrazují substantivní posouzení, ale slouží spíše jako podpůrný prostředek pro prokázání faktů. EK nadále zásadně používá standardní kvalitativní analýzu jako výchozí bod při posuzování fúzí. Výsledky kvantitativních testů a modelů slouží jako podpůrné argumenty k ostatním důkazům. EK se proto ve svém rozhodování nespolehá na kvantitativní analýzu stojící samostatně, bez provázanosti s ostatními důkazy. Navíc není neobvyklé, že se EK odmítá spolehnout na výsledky ekonometrické analýzy a nepoužije je v rozhodnutí jako stěžejní pro jejich nedostatečnou robustnost, resp. spolehlivost. ¹⁵³ Z toho lze uzavírat, že vyšší míra využívání kvantitativních

technik fundamentálně přístup EK k posuzování fúzí nenahradila a spíše jejich použití lze vnímat jako stále častější doplněk standardního přístupu. Dosažený více-ekonomický přístup v EU tak lze vnímat, nikoliv jako pouze prostou častější aplikaci kvantitativních ekonometrických a statistických metod, ale především v tom smyslu, že EK se snaží o jednoznačný přístup k posuzování fúzí, a to z pohledu jejich dopadu na blahobyt spotřebitele.

Z empirického hlediska lze konstatovat, že po přijetí MCR došlo k značnému poklesu žádostí fúzí a do dubna 2015 bylo zakázáno pouze 5 fúzí.¹⁵⁴ Tento trend lze vysvětlovat jednak větší opatrností EK po neúspěších před evropskými soudy v období kolem roku 2002, ale také tím, že zapojení sofistikovanější ekonomické teorie na jedné straně sice zvyšuje kvalitu rozhodování, ale straně druhé také současně zvyšuje důkazní břemeno, jež musí EK ustát, pokud chce fúzi zakázat. Aktuální otázky v oblasti zlepšení kontroly fúzí, kterými se EK zabývá, jsou jednak možnosti zlepšení dosavadního systému „referalů“, tedy žádostí o posouzení fúze ze strany EK v případech, kdy o to požádá členský stát, či spojující se soutěžitelé¹⁵⁵ a dále možnosti kontrolovat rovněž nabytí minoritního, přesto významného, podílu v jiném soutěžiteli, který ještě není koncentrací. Takováto situace totiž teoreticky může mít velmi negativní vliv na hospodářskou soutěž, nicméně ji nelze posuzovat dle MCR a současně její posuzování dle čl. 101 TFEU je velmi problematické a neúčinné.¹⁵⁶

Vývoj kontroly fúzí v ČR

Kontrola fúzí byla v prvních letech značně ovlivněna transformační a privatizační realitou nově samostatné ČR. V letech 1991-1996 byla ochrana hospodářské soutěže svěřena do rukou Ministerstva pro hospodářskou soutěž. V dané době se jako substantivní test, byť značně formálně, dle tehdy účinného zákona na ochranu hospodářské soutěže¹⁵⁷ (dále jen „ZOHS63“) zvažovala ekonomická přínosnost fúze pro rozvoj tržní ekonomiky proti škodlivým efektům na soutěž. Schválení fúze bylo teoreticky podmíněno tím, zda výhody posuzované fúze převáží nad soutěžní újmou, která fúzí může vzniknout.¹⁵⁸ V dané době byla patrná obrovská snaha o podporu rozvoje tržního hospodářství a trhů obecně, což bylo provázeno v podstatě nulovým blokováním fúzí. To dokládá i skutečnost, že ZOHS63 obsahoval rovněž ustanovení týkající se privatizačního procesu.

Z hlediska rozhodovacího hrál v praxi v podstatě jedinou roli tržní podíl, kdy dle ZOHS63 fúze, kde nově vzniklý subjekt měl vyšší, než 30 procentní podíl obratu na relevantním trhu, narušovaly nebo mohly narušit hospodářskou soutěž. Pokud vysoký podíl nově vzniklého subjektu nedosáhl této hranice, nemělo Ministerstvo pro hospodářskou soutěž pravomoc spojení kontrolovat. Je třeba zdůraznit, že v daném období leželo na samotných účastnících fúze, aby vymezili relevantní trh, stanovili svůj podíl na něm a na základě tohoto rozhodli, zda budou žádat Ministerstvo pro hospodářskou soutěž o povolení fúze. Z toho lze dovodit, že přístup k posuzování

fúzí byl značně strukturální a naprosto klíčovou roli hrálo vymezování relevantního trhu a určování tržních podílů.

Pro povolení fúzí, kdy tržní podíl vnikajícího subjektu byl větší než 30 procent, bylo třeba, aby spojující se soutěžitelé prokázali, že újma soutěži bude převážena hospodářskými výhodami, jež spojení přinese.¹⁵⁹ Pojem újma vznikající narušením soutěže nebyl v ZOHS63 definován, přičemž dle důvodové zprávy k novele ZOHS63 č. 286/1993 Sb. byla za újmu považována samotná změna tržní struktury, tj. snížení počtu konkurujících si subjektů a založení či posílení dominantního postavení na příslušném relevantním trhu. Ve vztahu k hospodářským výhodám lze říci, že měly být posuzovány z pohledu veřejného zájmu, resp. především spotřebitele a nikoliv z hlediska ekonomické bilance spojovaných podniků. Za škodlivou neměla být považována taková fúze, kde narušení soutěže bylo kompenzováno zásadními úsporami nákladů a kde nemělo vést ke zvýšení ceny.¹⁶⁰

Jestliže za zásadní byly považovány tzv. argumenty ekonomického přínosu fúze, z hlediska cíle ochrany hospodářské soutěže to naznačuje, že tehdejším standardem zřejmě byl nikoli spotřebitelský, ale celospolečenský blahobyt. Skutečnost, že se vážilo omezení soutěže proti přínosům, které mohla fúze generovat, by na první pohled nasvědčovala relativně pokročilému ekonomickému pohledu při posuzování fúzí dané doby. Je však třeba říci, že žádné ekonometrické, či jiné sofistikované ekonomické analýzy v rozhodnutích v daném období nenacházíme a argumentace ve vztahu k hospodářským výhodám generovaným díky fúzi je spíše formalistická. Lze tak uzavřít, že Ministerstvo

pro hospodářskou soutěž tehdy zjevně spíše využívalo ZOHS1963 jako nástroj industriální politiky, než jako moderní soutěžní předpis, jehož cílem a smyslem je ochrana hospodářské soutěže, resp. spotřebitelského blahobytu. To však, vzhledem k tehdejší sociálně-hospodářským podmínkám a stále relativně novému přecházení a zvykání si na tržní ekonomiku, lze plně chápat.

V roce 1996 byl zřízen samostatný Úřad pro ochranu hospodářské soutěže (dále jen „ÚOHS“) jako ústřední orgán státní správy.¹⁶¹ To bylo zásadním krokem směrem k vytvoření tradičního, nezávislého orgánu pro ochranu hospodářské soutěže. Přesto pravomoci v oblasti privatizace¹⁶² však zatím zůstaly ÚOHS zachovány. V oblasti posuzování spojení zůstal zachován trend analyzování hospodářských výhod plynoucích ze spojení. Nedlouho po svém vzniku ÚOHS začal pracovat na přípravě novely ZOHS63 ve vztahu k plánovanému vstupu do ES (dnešní EU) a dosažení plné harmonizace se soutěžním právem ES. V oblasti posuzování fúzí byly především chystány kritéria pro oznamování fúzí založená na velikosti obratu, lhůty pro rozhodování v oblasti fúzí a zavedení zákazu realizace spojení před vydáním rozhodnutí o povolení ze strany ÚOHS nebo EK. Připravované změny vycházely v maximální možné míře z MCR1989 v tom smyslu, že měly jasně určit smysl a cíl kontroly fúzí, kterým v dané době byla dle MCR1989 preventivní ochrana hospodářské soutěže, která měla za substantivní cíl bránit vzniku a posilování dominantního postavení na trzích, jež by ve svém důsledku mohlo vést k narušení efektivní soutěže na trhu.

Příklon k rozhodovacím standardům EU je zřetelně vidět zejména v posledním období používání ZOHS63, kdy se

ÚOHS při svém rozhodování v oblasti fúzí již opíral¹⁶³ a odkazoval na rozhodovací praxi EK. Přesto je třeba říci, že jsou nadále v rozhodnutí brány v úvahu výše zmiňované hospodářské výhody, což koresponduje se stále účinným zněním ZOHS⁶³.

Zásadním krokem k modernímu přístupu posuzování fúzí bylo přijetí ZOHS, který obsahuje ucelenou úpravu posuzování fúzí v hlavě čtvrté a který nabyl účinnosti 1. 7. 2001. Po přijetí zákona č. 143/2001 Sb. O ochraně hospodářské soutěže a o změně některých zákonů (zákon o ochraně hospodářské soutěže), (dále jen „ZOHS“) následovalo velké navýšení počtu posuzovaných fúzí.¹⁶⁴ Důvodem byla především změna notifikačních kritérií na obratová, jež způsobila, že i zahraniční spojení soutěžitelů, kteří měli v ČR své dceřiné společnosti, často musela být notifikována u ÚOHS. Pokud jde o substantivní posun při hodnocení dopadu spojení, došlo k zavedení testu dominance, který byl v dané době standardem v ES. Aplikační praxe pak potvrdila, i přes určitou rozpornost v textu ZOHS ve znění do 30. 9. 2005,¹⁶⁵ že při posuzování v daném období ÚOHS skutečně vycházel při posuzování fúzí ze substantivního testu dominance.¹⁶⁶ ÚOHS začal využívat možnosti povolit spojení soutěžitelů s podmínkou strukturálních či behaviorálních závazků.¹⁶⁷ Došlo rovněž k prvnímu zákazu uskutečnění fúze v historii ČR¹⁶⁸ a poprvé byla uložena sankce za předčasné uskutečnění spojení.¹⁶⁹ Dále lze konstatovat, že v letech 2001-2004 silně vzrostl počet posuzovaných spojení¹⁷⁰ a že ÚOHS se při svém rozhodování v oblasti fúzí již zcela standardně opíral ve svých rozhodnutích o závěry z praxe EK a Evropských soudů.

Dalším milníkem v historickém vývoji posuzování fúzí v ČR je 1. 5. 2004, kdy ČR vstoupila do EU a kdy současně začalo platit nové MCR, které počalo být přímo aplikovatelné a závazné i v ČR. V roce 2004 došlo k zásadnímu poklesu počtu ÚOHS posuzovaných spojení,¹⁷¹ a to díky novele ZOHS č. 340/2004 Sb., která nově upravila notifikační kritéria, tak, že stanovila nutnost pevného vztahu k trhům ČR prostřednictvím výše obratu generovaného na území ČR.¹⁷² Tím došlo eliminaci notifikací takových spojení, která splňovala pouze kritérium celosvětového obratu, aniž by nabývaná společnost měla významnou účast v hospodářské soutěži na trzích v ČR.

Další významné změny přinesla novela ZOHS č. 361 / 2005 Sb., která ve shodě se snahou o maximálně koherentní postup s EK při posuzování fúzí, zavedla MCR odpovídající substantivní test SIEC.¹⁷³ Důvodem bylo především zavedení možnosti zakázat takové fúze, jež by vedly ke vzniku nekoluzivních oligopolů, jež mohou i za absence dominantního postavení narušovat hospodářskou soutěž. Současně byla zavedena vyvratitelná domněnka, že pokud společný podíl spojujících se soutěžitelů na relevantním trhu nepřesahuje 25 %, jejich fúze nemá za následek podstatné narušení hospodářské soutěže.¹⁷⁴ Substantivní kontrola fúzí byla těmito kroky formálně nastavena na stejné principy, jakými se řídí EK dle MCR.

Jako zatím poslední významný posun týkající se substantivního posuzování fúzí v ČR je třeba zmínit v roce 2009 nově zavedenou možnost tzv. zjednodušeného řízení o povolení spojení. To umožňuje ÚOHS soustředit se na problematičtější případy, jelikož u těch fúzí, kde díky relativně

nízkému tržnímu podílu spojujících se soutěžitelů, či skutečnosti, že soutěžitel nabývá výlučnou kontrolu nad společným podnikem, ve kterém se však dosud podílel na společné kontrole,¹⁷⁵ lze předpokládat, že nemohou mít za následek podstatné narušení soutěže, a tedy je projednat ve zjednodušeném řízení.

Pokud jde o samotné použití více ekonomického přístupu a kvantitativních technik při substantivním posuzování fúzí, lze jej, i když velmi zřídka, spatřovat až v rozhodnutích ÚOHS zhruba od roku 2009, kdy byla zřízena pozice hlavního ekonoma.

Závěr kapitoly

I přes značný časový odstup mezi počátkem kontroly fúzí v USA a v rámci EU a rovněž značné rozdíly v ekonomické a politické realitě, lze konstatovat, že v dnešní době je kontrola fúzí, alespoň pokud jde o využívání více ekonomického principu, kvantitativních technik a ekonometrických nástrojů i vyspělost rozhodnutí z hlediska ekonomického odůvodnění, relativně podobná. Nepochybně lze DOJ a EK z hlediska používání více ekonomického přístupu v oblasti fúzí považovat za naprostou světovou elitu a jeho průkopníky. Současně je třeba přiznat, že v rámci ČR je tato oblast zatím značně nerozvinuta, byť činnost ÚOHS v posledních letech naznačuje, že i zde existuje snaha o přijetí a praktikování více ekonomického přístupu, a to nejen při povolování fúzí.¹⁷⁶

Lze uzavřít, že z hlediska substantivního posuzování, je v současné době kontrola fúzí v ČR plně koherentní s přístupem EK, jelikož v ČR i EU je jako první indikátor potenciální nebezpečnosti fúze bráno obrátové kritérium, jenž podmiňuje samotnou notifikaci spojení. V ČR i EU se principiálně vychází z vyvratitelné domněnky, že pokud společný tržní podíl spojujících se soutěžitelů na trhu nepřesahuje 25 % na dotčených trzích, je nepravděpodobné, že by posuzovaná fúze mohla narušit hospodářskou soutěž¹⁷⁷ a v ČR i EU je substantivním testem pro posuzování fúzí SIEC test.¹⁷⁸

Z empirického hlediska lze konstatovat, že od přijetí ZOHS byly dosud zakázány pouze 4 fúze,¹⁷⁹ přičemž k poslednímu zákazu došlo již v roce 2004. Pokud jde o schválení fúze pouze

za podmínky přijetí závazků, bylo takto schváleno od přijetí ZOHS dosud celkem 15 fúzí.

Pokud jde o dosavadní rozhodnutí ÚOHS v oblasti fúzí, která již obsahují některé kvantitativní metody a testy, tedy je lze označit za rozhodnutí přijatá v duchu více ekonomického přístupu, je česká praxe zatím relativně chudá. Jako dobré příklady lze zmínit např. rozhodnutí ÚOHS č. j. ÚOHS-S489/2011/KS-19817/2011/840/DVá ze dne 13. 12. 2011 (Aelia Czech Republic s.r.o. a UG Air, a.s.), rozhodnutí ÚOHS č.j. ÚOHS-S178/2011/KS-16953/2011/840/RP1 ze dne 25.10.2011 (Český Aeroholding, a.s, Letiště Praha, a.s. a Realitní developerská, a.s.), rozhodnutí ÚOHS č. j. ÚOHS-S472/2011/KS-7043/2012/840/RP1 ze dne 12.4.2012 (AGROFERT HOLDING, a.s. a EURO BAKERIES HOLDING, a.s.) a rozhodnutí ÚOHS č. j. ÚOHS-S353/2010/KS-2418/2011/840/RP1 ze dne 14.2.2011 (UPS Česká republika, a.s. a Sloane Park Property Trust, a.s.).

Literatura ke kapitole

Monografie a komentáře zákonů

- MYERSON, Roger B. *Game theory: analysis of conflict*. Harvard university press, 2013.
- NEJEZCHLEB, Kamil - HAJNÁ, Zuzana HAJNÁ - BEJČEK, Josef. *Ekonomické metody v soutěžním právu*. 1. vyd. Brno: Masarykova Univerzita v Brně, 2014. 299 s. 504. ISBN 978-80-210-7701-0.
- NEJEZCHLEB, Kamil, TONAROVÁ Zuzana. *MORE ECONOMIC APPROACH IN COMPETITION LAW AND ITS FACTUAL REFLECTION IN COURT PRACTICE*. In Masarykova Universita. *Dny práva 2012*. Brno, 2012. 19 s. ISBN 978-80-210-6319-8.
- RAUS, David a Robert NERUDA. *Zákon o ochraně hospodářské soutěže: komentář a souvisící české i komunitární předpisy*. 2. aktualiz. a přeprac. vyd. Praha: Linde, 2006. 671 s. ISBN 807201563X.
- WHISH, Richard - BAILEY, David. *Competition law*. Oxford University Press, 2012.

Odborné články a příspěvky - tištěné

- BUDZINSKI, Oliver - RUHMER, Isabel. *Merger Simulation in Competition Policy: A Survey*. *Journal of Competition Law and Economics*. 2010. 6: 277- 319.
- FOTIS, Panagiotis N.; POLEMIS, Michael L. *The Use of Economic Tools in Merger Analysis: Lessons from US and EU Experience*. *European Competition Journal*, 2011, 7.2: 323-347.

- JONG de, H. W. *Concentration in the Common Market: a Comment on a Memorandum of the EEC Commission*. (1966–67) 4 CML Rev. 166.
- MONTI, M. *EU Competition Policy*, In the same vein: *EU Competition Policy after May 2004*. (Projev). Fordham annual conference on international antitrust law and policy, New York, 24. 10. 2003.
- NEJEZCHLEB, Kamil a Zuzana HAJNÁ. *Stanovení relevantního trhu pomocí kvantitativních metod*. *Antitrust revue soutěžního práva*, Česká republika: Sdružení KAIROS, 2014, roč. 2014, č. 1, s. 5-18. ISSN 1805-2428.
- SHAPIRO, Carl, *The 2010 Horizontal Merger Guidelines: From Hedgehog to Fox in Forty Years* (September 10, 2010).

Odborné články a příspěvky - on-line

- FARRELL, Joseph & SHAPIRO, Carl. *UPP and Critical Loss Analysis: Response* (Working Paper, Feb. 2010). Dostupné z: <http://faculty.haas.berkeley.edu/shapiro/uppcritical.pdf>
- VALENTINE, Debra A. *THE EVOLUTION OF U.S. MERGER LAW*. 13.08.1996. Dostupné z: <http://www.ftc.gov/speeches/other/dvperumerg.shtm>,

Rozhodnutí Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže

- Rozhodnutí ÚOHS č.j. S 97/02-2440/02.
- Rozhodnutí ÚOHS č.j. S 31/01-1648/01 (Hanácká kyselka s.r.o., Karlovarské minerální vody, a. s. a Poděbradka, spol. s r.o.)
- Rozhodnutí ÚOHS č.j. S 31/04-3206/04 (Bakeries International Luxembourg S.A. a DELTA PEKÁRNY a.s.).

- Rozhodnutí ÚOHS č.j. S57/01-366/03 (Raffinerie Tirtlemontoise S.A a Südzucker Aktiengesellschaft Mannheim).
- Rozhodnutí ÚOHS č.j. S 57/01- 1746/02 (Raffinerie Tirtlemontoise S.A. a Südzucker Aktiengesellschaft Mannheim).

Rozhodnutí Evropského soudního dvora

- Rozhodnutí T-3310/01 *Schneider Electric v Commission* [2002] ECR II-4071; Rozhodnutí T-5/02 *Tetra Lavel v Commission* [2002] ECR II-4381, Rozhodnutí T-342/99 *Airtours v Commission* [2002] ECR II-2585.
- Rozhodnutí - Joined Cases 142 and 156/84 *BAT and Reynolds v Commission* [1987] ECR 4487.

Rozhodnutí Evropské komise

- Rozhodnutí EK M.4439 ze dne 27. 6. 2007 Ryanair/Aer Lingus.
- Rozhodnutí EK číslo M.5529 ze dne 21. 1. 2010 ve věci Oracle/Sun Microsystems.
- Rozhodnutí EK M.5830 ze dne 26. 1. 2011 Aegean/Olympic.
- Rozhodnutí EK M.6166 ze dne 1. 2. 2012 Deutsche BÖRSE/NYSE EURONEXT.
- Rozhodnutí EK M.6570 ze dne 30. 1. 2013 UPS/TNT EXPRESS.
- Rozhodnutí EK M.6663 ze dne 30. 1. 2013 Ryanair/Aer Lingus III.
- Rozhodnutí EK číslo IV/M.877 ze dne 30.7.1997 (1997 O.J. L336/16).

- Rozhodnutí EK číslo IV/M.190 ze dne 22.7.1992(1992 O.J. L356/1).
- rozhodnutí EK číslo IV/M.2014 ze dne 30. 9.1992 (1993 O.J. L7/13 ve věci fúze DuPont/ICI
- Rozhodnutí EK číslo IV/M.190 ze dne 22.7.1992(1992 O.J. L356/1) ve věci fúze Nestlé/Perrier
- Rozhodnutí EK číslo IV/M053 ze dne 2. 10. 1991 - Aerospatiale-Alenia/de Havilland.
- Rozhodnutí EK ze dne 9. 12. 1971 - *Europemballage* [1972] OJ L7/25; *Europemballage and Continental Can v European Commission* (6/72) [1973], E.C.R. 215.

Ostatní zdroje

- 1997 Horizontal Merger Guidelines.
- Commission Notice on the concept of full-function joint ventures under Council Regulation (EEC) No 4064/89 on the control of concentrations between undertakings. OJ C 66 of 2.3.1998.
- Commission Proposal for a Regulation of the Council on the control of concentrations between undertakings, OJ 1973 C92/1.
- Commission staff working document: Towards more effective EU merger control, SWD(2013) 239 final, Brussels, 25. 6. 2013. Dostupné z: http://ec.europa.eu/competition/consultations/2013_merger_control/merger_control_en.pdf
- DOJ & FTC Commentary on the Horizontal Merger Guidelines (2006), available at [http:// www.ftc.gov/opa/2006/03/mergercom.shtm](http://www.ftc.gov/opa/2006/03/mergercom.shtm)

- European Commission, “Merger review package in a nutshell”, (2004) Competition Policy Newsletter Special Edition, p. 2.
- Pokyny pro posuzování horizontálních spojování podle nařízení Rady o kontrole spojování podniků (2004/C 31/03) Úřední věstník C 031 , 05/02/2004 S. 0005 – 0018.
- Pokyny pro posuzování nehorizontálních spojování podle nařízení Rady o kontrole spojování podniků (2008/C 265/07) Úřední věstník C 265 , 18/10/2008 S. 0006 – 0025
- Sdělení Komise o definici relevantního trhu pro účely práva hospodářské soutěže Společenství. Úřední věstník C 372 , 09/12/1997 S. 0005 – 0013
- XXXIst Report on Competition Policy (2001), para. 252.

Právní předpisy

- Nařízení rady (EEC) číslo 4064/89 ze dne 21. 12. 1989 o kontrole spojování podniků, Úřední věstník L 395 30/12/1989.
- Nařízení rady (EC) číslo 1310/97 ze dne 30.6.1997 doplňující Nařízení rady (EEC) číslo 4064/89 o kontrole spojování podniků
- Nařízení rady (ES) číslo 802/2004 ze dne 7. 4. 2004 doplňující Nařízení rady (ES) číslo 139/2004 o kontrole spojování podniků, 2004 O.J. (L 133) 1.
- Nařízení rady (ES) číslo 139/2004 ze dne 20. 1. 2004, o kontrole spojování podniků (Nařízení ES o spojování), Úřední věstník L 024, 29/01/2004 S.
- Nařízení Rady (ES) č. 1/2003 ze dne 16. prosince 2002, o provádění pravidel hospodářské soutěže stanovených v

článcích 81 a 82 Smlouvy, Úřední věstník L 001, 04/01/2003
S. 0001 – 0025

-Smlouva o založení Evropského společenství uhlí a oceli,
uzavřená dne 18. dubna 1951 v Paříži.

SPOLEČENSKÁ SMLOUVA JAKO SMLOUVA ADHESNÍ

MEMORANDUM
OF ASSOCIATION
AS AN ADHESION
AGREEMENT

Anotace: Tato kapitola zkoumá otázku, zda lze ochranu proti adhesním smlouvám obsaženou v občanském zákoníku aplikovat také na obligační vztahy vznikající v souvislosti se společenskou smlouvou. Po obecném úvodu a vymezení

SPOLEČENSKÁ SMLOUVA JAKO SMLOUVA ADHESNÍ

MEMORANDUM OF ASSOCIATION AS AN ADHESION AGREEMENT

MGR. JAN DOHNAL¹⁸⁰

Anotace: Tato kapitola zkoumá otázku, zda lze ochranu proti adhesním smlouvám obsaženou v občanském zákoníku aplikovat také na obligační vztahy vznikající v souvislosti se společenskou smlouvou. Po obecném úvodu a vymezení zkoumané otázky se článek zabývá povahou společenské smlouvy, která se často klasifikuje jako smlouva „sui generis.“ Následně je rozebrán institut ochrany proti adhesním smlouvám a jeho slučitelnost a aplikovatelnost na vztahy související s účastí na společenské smlouvě.

Klíčová slova: Společenská smlouva, adhesní smlouvy, občanský zákoník, zákon o obchodních korporacích, převod podílu, slabší strana.

Abstract: This chapter deals with a question, whether the statutory protection against contracts of adhesion contained in the civil code is applicable on contractual relationships that occur after the company's charter is formed. After a general introduction and a definition of the research topic the article goes on to analyze the nature of the instrument of articles of association which is often

referred to as contract sui generis. Subsequently the institution protecting weaker parties against contracts of adhesion are analyzed as well as its compatibility and applicability on relationships that are connected to participation in a company's charter.

Keywords: *Corporate charter, contract of adhesion, civil code, Business corporations Act, share purchase agreement, weaker party.*

Úvod kapitoly

Každá racionálně se chovající osoba se v každém smluvním vztahu snaží uzurpovat co nejvýhodnější postavení a podmínky. Vyjednávání o konečné podobě smlouvy se pak může stát dlouhým procesem, v rámci kterého strany zkoušejí nejrůznější strategie, taktiky a postupy k dosažení co nevýhodnější pozice. To je však zcela legitimní proces, tedy alespoň do chvíle, kdy obě strany jednají v souladu s principem poctivosti, dobrými mravy a legitimními úmysly tak, jak to vyžaduje právní řád.¹⁸¹ Pokud jsou však pravidla tohoto procesu porušena, ovšem smlouva je přesto nakonec uzavřena, občanský zákoník upravuje nejrůznější instituty, které jsou sto ochránit tu stranu, jejíž autonomie vůle byla v důsledku porušení pravidel kontraktačního procesu narušena.

Výše nastíněná úprava zahrnující především ochranu proti lichevním smlouvám, neúměrnému zkrácení či ochranu proti smlouvám uzavíraným adhesním způsobem jsou však instituty, které jsou šity na míru smlouvám, ve kterých figurují dlužník a věřitel jako dvě proti sobě stojící strany.¹⁸² Jinými slovy je nade vší pochybnost zřejmé, že výše jmenované způsoby ochrany slabší strany mohou najít uplatnění v případě kupní smlouvy, směnné smlouvy, smlouvy o dílo atd. Může však být otázkou, zda by se nastíněné instituty mohly aplikovat také na smlouvy, které se svou povahou vymykají tomuto klasickému smluvnímu vztahu. Takovým zvláštním druhem smlouvy může být například smlouva společenská.

Tato práce se zabývá otázkou, zda lze ochranu před smlouvami uzavíranými adhesním způsobem,¹⁸³ jako jeden z institutů ochrany slabší strany dle OZ, uplatnit také na smlouvy společenské a chránit tak těmito prostředky společníka, který se nově stal stranou společenské smlouvy. Mohou totiž nastat situace, kdy společenská smlouva obsahuje určitá nevýhodná ustanovení zatěžující (nově příchozí) společníky, aniž by pro to existoval rozumný důvod. Je potom otázkou, zda lze proti takovým ustanovením brojit stejným nástroji jako proti ustanovením ve smlouvách kupních, o dílo či např. příkazního typu.

Společenská smlouva

Společenská smlouva¹⁸⁴ je teorií i judikaturou již tradičně označována jako smlouva sui genesis.¹⁸⁵ V čem však spočívají směrodatné odchylky od klasické smlouvy, které odůvodňují tuto zvláštní kategorii, však uspokojivě nestanoví ani jeden z těchto pramenů, nemluvě o daleko závažnější otázce, tj. jaké jsou praktické důsledky zařazení společenské smlouvy do speciální kategorie. Platí snad pro společenskou smlouvu zvláštní principy rozdílné od obecných principů práva smluvního? Je úprava obecného závazkového práva či snad některých jeho institutů neaplikovatelná na společenské smlouvy?

Předtím, než se dostanu k rozebrání centrální otázky tohoto článku uvedené v samotném úvodu, pozastavím se nad nejasnou klasifikací společenské smlouvy jako smlouvy sui genesis, abych zjistil, zda neexistuje určitý aspekt společenské smlouvy, který by určité instituty obecného závazkového práva předem vylučoval.

Společenská smlouva jako smlouva sui generis

V zásadě dnes už není sporu o tom, že společenská má obligační povahu.¹⁸⁶ Přesto však nad tímto druhem smlouvy visí určité otazníky, jelikož namísto tradičního vztahu věřitel - dlužník se ve společenské smlouvě formují vztahy značně odlišné, které pak dávají za vznik určitým modifikacím oproti klasické smlouvě. V teorii se doposud vyskytly (nepříliš ucelené či rozpracované) názory, že hlavními modifikacemi oproti klasické smlouvě jsou především tyto aspekty:

- Možnost změnit smlouvu i jinak než dohodou všech ¹⁸⁷
- Založení práv a povinností jiným osobám než zakladatelům či obecně společníkům¹⁸⁸
- Vznik samostatné osoby v právním smyslu (tzv. institucionalizace společenské smlouvy)¹⁸⁹

Dle mého názoru však lze se všemi výše uvedenými body při nejmenším polemizovat při debatě na téma, do jaké míry tyto aspekty činí ze společenské smlouvy něco zvláštního (sui generis), co by se významně vymykalo obecně platným principům smluvního práva a předpokládalo tak zcela zvláštní přístup vylučující některé ochranné smluvní instituty.¹⁹⁰

Možnost změnit smlouvu i jinak než dohodou všech

Jeden ze základních principů smluvního práva říká, že uzavřená smlouva je závazná, tj. nelze měnit jinak než souhlasem všech stran. To však neplatí, pokud zákon či přímo samotná smlouva stanoví jinak. Tento princip je i výslovně

zakotven v občanském zákoníku, konkrétně v § 1759 OZ. Jedním z případů, kdy zákon stanoví jinou možnost změny smlouvy je i §147 zákona č. 90/2012 Sb. o obchodních korporacích (dále též jako „ZOK“). Ten sice říká, že společenská smlouva má být měněna zásadně dohodou všech společníků, hned v druhé větě stejného ustanovení se však podává, že za určitých okolností, tj. pokud tak stanoví samotná společenská smlouva, může být měněna také způsobem nevyžadujícím dohodu všech (rozhodnutím valné hromady).

S ohledem na výslovné zákonné zakotvení této možnosti v ustanovení §147 odst. 1 ZOK věta druhá ve spojení s § 1759 OZ druhé věty si nemyslím, že by se v tomto bodě schovávala nějaká zásadní modifikace od obecně platných principů závazkového práva. Jedná se pouze o projev skutečnosti, že spektrum okolností a vztahů vznikajících v oblasti obligačního práva je skutečně velmi široké a z toho důvodu nelze absolutně trvat na výše uvedené zásadě konsenzu všech stran. Z toho důvodu zákon výslovně zakotvuje možnost určitých výjimek, které však vždy musí mít zákonný podklad. Jelikož proces změny společenské smlouvy jinak než dohodou všech je zákonem výslovně předpokládán jako výjimka z obecně platného pravidla, nelze mluvit o nějakém zásadním aspektu společenské smlouvy odůvodňující zcela rozdílný přístup. Už vůbec pak nejde o modifikaci, která by měla ovlivňovat celkovou použitelnost obecné části závazkového práva na společenskou smlouvu.

Založení práv a povinností jiným osobám než zakladatelům či obecně společníkům

Mohlo by se zdát, že zvláštnost společenské smlouvy spočívá v tom, že by snad mohla zavazovat či ukládat povinnosti i osobám odlišným od společníků (tj. samotných stran společenské smlouvy). Společenské smlouvy totiž často obsahují ustanovení týkající se např. členů statutárního orgánu, zaměstnanců, opatrovníka či prokuristy. To se zdá být na první pohled neobvyklé, jelikož jeden ze základních principů závazkového práva zní, že smlouva zavazuje pouze strany, které s jejím obsahem vyslovily souhlas.

Pro odchylku od této zásady však neexistuje žádný důvod ani v případě společenské smlouvy. Aby tak byla ustanovení společenské smlouvy závazná také pro osoby, které s ní určitým způsobem nevyjádřili souhlas (např. statutární orgán skrze odkazovací doložku ve smlouvě o výkonu funkce), musí existovat pro závaznost takového ustanovení zákonný podklad, tak jak udává § 1759 OZ věta třetí. Pokud tedy ustanovení společenské smlouvy týkající se osoby rozdílné od společníka čerpá svůj základ v zákonném ustanovení, nebude taková skutečnost představovat vůbec žádnou zvláštnost společenské smlouvy, nýbrž pouze soulad s obecně platnými principy závazkového práva.

Mnohé povinnosti, které praxe do společenských smluv zahrnuje vůči osobám odlišným od společníků, tak budou plně v souladu s právem, ovšem nebudou představovat žádný speciální aspekt společenské smlouvy. Tak například konkurenční doložka pro členy statutárního orgánu bude plně vynutitelná, ikdyž bude nacházet svůj základ pouze ve společenské smlouvě a nikoliv přímo ve smlouvě o výkonu funkce.¹⁹¹ To samé platí pro členy dozorčí rady, pokud byla zřízena.¹⁹² Stejně tak může společenská smlouva sama určit

povinnosti statutárního orgánu v souvislosti s jeho odstoupením z funkce, jelikož to předvídá § 59 odst. 5 třetí věta ZOK. Na druhou stranu, pokud by společenská smlouva měla stanovovat např. zvláštní odpovědnost statutárního orgánu za výkon své funkce, nebyla by již taková povinnost bez dalšího vynutitelná, jelikož taková konstrukce nemá v platné právní úpravě žádnou oporu.¹⁹³

Z výše uvedeného je tedy zřejmé, že společenská smlouva v žádném případě nekonstruuje žádnou zvláštnost co do závaznosti společenské smlouvy na třetí subjekty. Pokud bude závaznost daného ustanovení společenské smlouvy nacházet zákonný podklad v právním řádu, bude plně vynutitelné. Pokud zákonný základ dán nebude, nebude bez dalšího ani možné dané ustanovení úspěšně vynucovat. Tyto závěry jsou však opět plně v souladu s principy obecného závazkového práva a nepředstavují žádnou zvláštní charakteristiku společenské smlouvy.

2.1.3. Vznik samostatné osoby v právním smyslu (tzv. institucionalizace společenské smlouvy)

Na první pohled možná nejzásadnějším aspektem odlišujícím společenskou smlouvu od jiných smluv je skutečnost, že ve spojení s dalšími skutečnostmi dává za vznik nové osoby v právním smyslu. Dochází tak k určité institucionalizaci společenské smlouvy, jejímiž nejvýznamnějšími projevy jsou majetková samostatnost a existenční nezávislost na osobách, které byly stranami společenské smlouvy na samotném počátku. Tyto charakteristiky, které jsou důsledkem tzv. inkorporace, sice odůvodňují zvláštní právní úpravu (v našem právním řádu především ZOK), která bude podrobněji

regulovat důležité detaily, v žádném případě však nemění obligacní povahu společenské smlouvy. Pokud tedy zvláštní právní úprava v ZOK neobsahuje zvláštní právní úpravu v konkrétní oblasti, je třeba využít relevantních pasáží obecného zákona, kterým je v oblasti obligacního práva občanský zákoník.

Z výše uvedeného by tedy mělo být zřejmé, že i přes podrobnou speciální úpravu společenské smlouvy v ZOK, není v žádném případě vyloučena aplikace určitých ustanovení či institutů obecného závazkového práva.

2. 1. 4. Dílčí závěr

Na základě výše uvedeného se nedomnívám, že by institut společenské smlouvy vykazoval nějaké zvláštní odchylky, které by ji stavěly mimo ustanovení obecného závazkového práva. Lze tak shrnout, že jde o obyčejnou smlouvu, na kterou se i přes specifickou úpravu v ZOK vztahují obecné principy a instituty obecného závazkového práva.

Společenská smlouva jako smlouva adhesní

V předešlé části bylo poukázáno na skutečnost, že společenská smlouva, často označovaná jako smlouva *sui genesis*, se žádným významným způsobem nevymyká obecně platným principům smluvního práva a neexistuje ani žádný důvod pro apriorní odmítnutí aplikace jednotlivých institutů obecného závazkového práva.¹⁹⁴ Neexistuje tedy důvod, proč se dále nezabývat otázkou nastíněnou v samotném úvodu tohoto článku, tedy zda lze uvažovat o společenské smlouvě jako o smlouvě adhesní.

V obecném závazkovém právu nalézáme instituty, které se mají aplikovat obecně na všechny závazkové vztahy, a tedy také na všechny smlouvy. Výluku určitého institutu obecné části OZ z aplikace na konkrétní smlouvu může odůvodňovat v zásadě pouze zvláštní právní úprava¹⁹⁵ nebo povaha závazku.¹⁹⁶ Z pohledu ochrany slabší strany před smlouvami uzavíranými adhesním způsobem je tedy nutné se ptát, jestli:

- 1) ZOK obsahuje zvláštní ochranu nově přistoupivšímu společníkovi jako slabší straně před zneužívajícími ustanoveními společenské smlouvy, či
- 2) Institut ochrany slabší strany před adhesními smlouvami se povahově (smyslem a účelem) neslučuje se společenskou smlouvou.

Zvláštní ochrana slabší strany v ZOK

ZOK neobsahuje ve svých ustanoveních žádnou zvláštní úpravu ochrany slabší strany v souvislosti s nabytím podílu na společnosti s ručením omezeným.¹⁹⁷ Jediný subjekt, který je v souvislosti se změnou společníka chráněn, je společnost sama.¹⁹⁸ Speciální ochrana přistoupivšího společníka tak jistě nebude důvodem, proč případně neaplikovat ochranu proti smlouvám uzavíranými adhesním způsobem.

Společenská smlouva a adhesní smlouvy

Při odpovědi na otázku, zda jsou ustanovení OZ na ochranu před smlouvami uzavíranými adhesním způsobem aplikovatelné také na společenské smlouvy, je třeba si nejprve vyjasnit smysl a účel této úpravy. Ten spočívá v tom, že při uzavírání smluv (tj. v průběhu kontraktačního procesu) existuje riziko, že některá z kontraktačních stran nebude mít příležitost projevit plnou autonomii vůle, jelikož jí v tom brání určitá překážka (nezkušenost, rozumová slabost, zvláštní vztah k protistraně atd.). V důsledku toho se druhé (silnější straně) otevírá možnost využít své pozice a v souladu s principem chování ekonomicky uvažující osoby zmíněném na samém začátku tohoto článku vnutit druhé straně podmínky, které odpovídají výhradně představám této silnější strany.

Jednoduše řečeno smysl a účel diskutovaných ustanovení spočívá v ochraně slabší strany před nevýhodnými či zneužívajícími klauzulemi, které by do smlouvy chtěla druhá strana zahrnout v průběhu kontraktačního procesu. Jak už bylo výše nastíněno, je zřejmé, že aplikace takové ochrany bude praktická především v souvislosti s tradičními typy smluv jako např. kupní či o dílo, kde vystupují strany se zcela protichůdnými zájmy.

Totožná potřeba však může dle mého názoru vznikat také v souvislosti s přistoupením nového společníka ke společenské smlouvě. I v tomto případě totiž může společnost sama chtít využít prospěchu z účasti nové osoby na společnosti (např.

vklad, know-how atd.), zároveň však i zde existuje riziko, že si bude chtít (jako silnější strana stanovit) podmínky účasti tohoto společníka určit sama a to způsobem, který OZ v souvislosti s kontrakčním procesem zakazuje. Domnívám se tak, že smysl a účel ochrany, který diskutovaný institut poskytuje, je plně slučitelný i se společenskou smlouvou, kde by sice protichůdnost zájmů měla být minimální, zcela logicky však vyloučit nelze.

Společenská smlouva a zákonné vymezení adhesní smlouvy

V předcházejícím odstavci jsem uvedl, že smysl a účel ochrany před adhesními smlouvami může bez větších problémů dopadat také na změny (resp. přistupování k) společenské smlouvy. Kromě samotného smyslu a účelu aplikace této úpravy je však třeba zkoumat i její konkrétní zákonné podmínky.

Ustanovení §1798 odst. 1 OZ říká, že ustanovení o smlouvách uzavíraných adhesním způsobem platí pro každou smlouvu, jejíž základní podmínky byly určeny jednou ze smluvních stran nebo podle jejích pokynů, aniž slabší strana měla skutečnou příležitost obsah těchto základních podmínek ovlivnit.

Z výše uvedeného smyslu a účelu ochrany před smlouvami uzavíranými adhesním způsobem i z jejího zákonného zakotvení vyplývají tyto podmínky aplikace:

1. Uzavření smlouvy
2. Mezi silnější a slabší stranou
3. Kterému mohl alespoň hypoteticky předcházet kontrakční proces
4. Ke kterému ovšem nedošlo
5. Jelikož základní podmínky byly určeny silnější stranou bez možnosti slabší strany obsah těchto podmínek ovlivnit.¹⁹⁹

Většina výše nastíněných podmínek je faktické povahy záležející povětšinou na konkrétních okolnostech.²⁰⁰ Přesto

bych se však v souvislosti s formulovanou otázkou blíže zabýval výše uvedeným bodem 3, jelikož právě zde spatřuji největší množství otazníků. V závislosti na způsobu nabývání podílu totiž může z pohledu kontraktačního procesu docházet k různým vztahům, kdy ne všechny budou následně způsobilé mít vliv na ustanovení společenské smlouvy.

Konkrétní osoba se může stát účastníkem společenské smlouvy různými způsoby. Jde tak především o původní založení a vznik společnosti, v důsledku čehož se ze zakladatelů stávají společníci, dále jde o zvýšení základního kapitálu a přistoupení nového společníka a nakonec jde také o proces smluvního převodu podílu.²⁰¹ Je zřejmé, že v každém z těchto případů může potenciálně existovat určitý kontraktační proces. Ovšem proto, aby ustanovení OZ o ochraně před adhesními smlouvami měla potenciál mít vliv přímo na znění společenské smlouvy (tj. proto, aby společenská smlouva byla klasifikována jako adhesní), musí dojít ke kontraktačnímu procesu mezi samotnou společností a budoucím novým společníkem.²⁰² Jinak řečeno, tam, kde nebude identifikovatelný vztah mezi společností a novým společníkem, nebude možné vztahovat ustanovení o nečitelných, nesrozumitelných a nevýhodných podmínkách na společenské smlouvy.²⁰³

Zakladatel při založení

V průběhu samotného procesu zakládání samostatná právnická osoba ještě neexistuje a kontraktační proces ohledně společenské smlouvy (v tento moment ještě neinstitucionalizované) tedy probíhá čistě mezi samotnými zakladateli. Je však zřejmé, že v tento moment skutečně mohou jednotliví společníci přicházet s návrhy na jednotlivá ustanovení tvořící společenskou smlouvu. Mohou tak jednat mezi sebou o tom, jaké pravomoci bude mít valná hromada, jaké druhy podílů budou existovat, zda bude vytvořena dozorčí rada atd. Z povahy věci by tak mělo být zřejmé, že v závislosti na okolnostech a povaze jednotlivých stran, které smlouvu uzavírají, může být konečná společenská smlouva kvalifikovatelná jako adhesní. V tomto případě pak mají jednotliví účastníci takové smlouvy možnost bránit se proti konkrétním ustanovením. Následná institucionalizace společenské smlouvy na tom vůbec nic nemění. V konečném důsledku se tak jedná o výjimku z výše uvedeného pravidla, že pro kvalifikaci společenské smlouvy jako smlouvy adhesní musí jít o kontraktaci mezi samotnou společností a novým společníkem. V tomto případě tomu tak není, ovšem důsledky jsou totožné, tj. slabší strana se může bránit proti ustanovením, které byly do společenské smlouvy zavedeny silnější stranou, bez možnosti slabší strany tyto podmínky ovlivnit.

Zvýšení základního kapitálu

V tomto případě se jedná o „pravé“ přistoupení ke společenské smlouvě. Sama společnost chce využít vkladu nového společníka, a proto přijímá do svého středu novou osobu. V tomto případě jsou stranami kontraktačního procesu samotná společnost (skrze svůj statutární orgán) a nový společník. S ohledem na výše uvedené je pak zřejmé, že při splnění dalších náležitostí bude nově přistoupivší společník mít skrze ochranu proti adhesním smlouvám možnost ochrany proti ustanovením smlouvy, které nevyhovují §1799 a 1800 OZ.

Smluvní převod podílu

V případě smluvního převodu podílu bude situace, co do identifikace kontraktačních stran nejzajímavějším případem. Na první pohled by se mohlo zdát, že celý kontraktační proces se v tomto případě odehrává mezi nabyvatelem a převodcem. Tyto dvě strany se samy bez ohledu na kohokoliv jiného dohodnou na podobě smlouvy o převodu podílu. Z toho vyplývá, že pokud by se snad nabyvatel chtěl následně své postavení ve společnosti nějakým způsobem napadnout (ve smyslu ochrany svých zájmů a svého postavení), musel by své nároky uplatňovat proti osobě, se kterou uzavřel samotnou smlouvu.

Celá situace má však ještě jednu další rovinu, která nemusí být na první pohled zřejmá. Jedná se o to, že v případě smluvního převodu podílu společníka na další osobu dochází vlastně ke dvěma kontraktačním procesům. Kromě toho zřejmého, výše uvedeného (převodce – nabyvatel), dochází totiž *de lege lata* i k jednání mezi samotnou společností a nabyvatelem.

Obecně platí, že společník nemůže ze společnosti z vlastní vůle odstoupit, tj. společník je vázán členstvím ve společnosti, ledaže mu zákon dovoluje se ze smlouvy vyvázat. Smluvní převod je pak právě takovým povolením, kdy společník může ze společnosti vystoupit s tím, že na své místo dosadí někoho jiného. Společnost, resp. společníci mají možnost se těmito změnám bránit - především skrze omezení a zákazy ve společenské smlouvě. Pokud však společnost těchto možností nevyužije, pak fakticky i právně dovoluje, aby společník skrze smluvní převod podílu měnil ze své vůle společenskou

smlouvu (jde o změnu stran společenské smlouvy). Důsledkem výše uvedeného je závěr, že zcizitel podílu nejedná v kontraktním procesu pouze sám za sebe, ale také jménem společnosti, jelikož ji zastupuje v rámci jednání o změně společenské smlouvy.

V rámci smluvního převodu podílu tedy nedochází pouze ke kontraktnímu procesu mezi zcizitelem a nabyvatelem, nýbrž také ke kontraktnímu procesu mezi samotnou společností a nabyvatelem. V konečném důsledku je tedy splněna základní podmínka pro aplikaci ochranných ustanovení OZ před adhesními smlouvami a při splnění dalších podmínek by tak nabyvatel obchodního podílu případně mohl napadnout také konkrétní ustanovení společenské smlouvy.

Závěr kapitoly

Občanský zákoník obsahuje úpravu chránící slabší stranu před některými ustanoveními adhesních smluv. Přestože jsou tyto instituty „šity na míru“ klasickým smlouvám, kde proti sobě stojí věřitel a dlužník, může být tato úprava aplikovatelná také na společenské smlouvy, které se svou povahou klasickým smlouvám v určitých aspektech vymykají. Žádná z těchto odlišností či modifikací totiž není způsobilá vyloučit diskutovanou úpravu. Při splnění dalších podmínek by tak potenciálně měl mít společník možnost bránit se proti určitým ustanovením společenské smlouvy, ať už se jedná o společníka-zakladatele, či nově přistoupivšího společníka v souvislosti se zvýšením základního kapitálu nebo na základě smlouvě o převodu podílu.

Literatura ke kapitole

Monografie a komentáře zákonů

- BARTOŠÍKOVÁ, Miroslava, ŠTENGLOVÁ, Ivana. *Společnost s ručením omezeným. 2. vydání.* Praha: 2006.
- DĚDIČ, Jan. a kol. *Obchodní zákoník. Komentář. II. díl.* Praha: Polygon, 2002.
- HAVEL, Bohumil. *Obchodní korporace ve světle proměn.* Praha: Auditorium. 2010.
- HAVEL, Bohumil., PIHERA Vlastimil Eds) *Soukromé právo na cestě. Eseje a jiné texty k jubileu Karla Eliáše.* Praha: Aleš Čeněk, s.r.o. 2010.
- HULMÁK, Milan. a kol. *Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721–2054). Komentář. 1. vydání.* Praha: C. H. Beck, 2014, s. 343.
- ŠTENGLOVÁ, Ivana., PLÍVA, Stanislav., TOMSA, Miloš.: *Obchodní zákoník. Komentář. 9. vydání.* Praha: C. H. Beck, 2004, s. 876.

Odborné články

- PATĚK, Daniel: Zajištění povinnosti smluvní pokutou ve společenské smlouvě společnosti s ručením omezeným. *Obchodněprávní revue.* 2010 č.4, s. 95.

Ostatní

- Důvodová zpráva k zákonu č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích.

VLIV ZÁKONA O OBCHODNÍCH KORPORACÍCH NA MZDU ZAMĚSTNANCE

INFLUENCE
OF COMMERCIAL
CORPORATIONS
ACT ON
EMPLOYEE'S
WAGE

Anotace: Kapitola se zabývá novou povinností členů statutárního orgánu obchodní korporace ve vztahu k osobě blízké, byť i jednomu členu zmíněného orgánu, a to v případě, že tato osoba blízká je, nebo se má stát zaměstnancem obchodní korporace. Zejména kapitola poukazuje na praktické problémy spojené s povinností statutárního orgánu

VLIV ZÁKONA O OBCHODNÍCH KORPORACÍCH NA MZDU ZAMĚSTNANCE

INFLUENCE OF BUSINESS CORPORATIONS ACT ON EMPLOYEE'S WAGE

MGR. TOMÁŠ ŠPERKA²⁰⁴

Anotace: Kapitola se zabývá novou povinností členů statutárního orgánu obchodní korporace ve vztahu k osobě blízké, byť i jednomu členu zmíněného orgánu, a to v případě, že tato osoba blízká je, nebo se má stát zaměstnancem obchodní korporace. Zejména kapitola poukazuje na praktické problémy spojené s povinností statutárního orgánu v souvislosti s uzavíráním pracovních smluv se zaměstnanci – osobami blízkými, a nabízí řešení. Závěrem vyslovuje i návrh de lege ferenda, který rozšíří vnitřní kontrolu obchodní korporace.

Klíčová slova: Mzda, obchodní korporace, odpovědnost, statutární orgán, zaměstnanec.

Abstract: The chapter deals with a new duty of authorized representatives of a body corporate in relation with the next of kin, if this closed person is or will be an employee of the same body corporate. Particularly, the chapter points out the practical problems related to the duty of authorized representatives in connection with making labour contracts with employees – next of kins, and he also

proposes the solution. In conclusion the chapter delivers de lege ferenda motion, which expands inner company auditing standards.

Keywords: *Business corporations, employee, liability, statutory authority, wage.*

Úvod kapitoly

S příchodem roku 2014 zaznamenal český právní řád výrazné legislativní změny, snad nejdiskutovanějším zákonem se stal občanský zákoník. Vysoká pozornost věnována tomuto právnímu předpisu zastínila neméně významný zákon o obchodních korporacích (dále jen „ZOK“), ačkoli i tento zákon vyvolává řadu otázek. Nepřehlédnutelné je, že se do dnešního dne vedou polemiky stran souběhu pracovního poměru s funkcí člena statutárního orgánu, a toto rozděluje právní obec na dva tábory. Jedním z argumentů svědčících pro možnost souběhu funkce statutárního orgánu a zaměstnance je i poukaz na § 61 odst. 3 ZOK, který zmiňuje pracovní poměr člena statutárního orgánu obchodní korporace, když uvádí, že mzdu anebo jiné plnění zaměstnanci, který je současně členem statutárního orgánu, je možno poskytnout pouze se souhlasem orgánu schvalujícího smlouvu o výkonu funkce, a s vyjádřením kontrolního orgánu, byl-li zřízen.

V rámci těchto diskuzí je však opomíjena i nově zakotvená povinnost v § 61 odst. 3 ZOK ve spojení s § 61 odst. 1 ZOK, kterou dříve česká legislativa neznala. Tato ustanovení normují, že určit mzdu zaměstnanci, který je osobou blízkou členu statutárního orgánu, lze jen se souhlasem toho, kdo schvaluje smlouvu o výkonu funkce, a s vyjádřením kontrolního orgánu, byl-li zřízen. To samé platí i pro poskytnutí jiného plnění takovému zaměstnanci.

V souladu s důvodovou zprávou k ZOK, je patrné, že důvodem přijetí této právní úpravy je regulace pravidel správy obchodních korporací, a to zavedením pravidel pro

kontrolu vnitřních mechanismů a správy obchodní společnosti.²⁰⁵ Osobně oceňuji legislativní přínos pro ochranu majetku obchodní korporace, na druhé straně však stojí nemalá administrativní zátěž obchodní korporace, odpovědnost statutárních orgánů a v neposlední řadě i zatížení zaměstnance.

Osoba blízká a právo zaměstnance na spravedlivou odměnu

Osobou blízkou k členovi statutárního orgánu je poměrně široký okruh osob, které vyjmenovává občanský zákoník. Předně je to příbuzný v řadě přímé, sourozenec a manžel nebo partner. U těchto osob je postavení osob blízkých definováno přímo příbuzenským vztahem, nikoli však jejich skutečným vztahem.²⁰⁶ Je tedy nerozhodné, zda osoby společně žijí, stýkají se, popřípadě jaký k sobě mají citový vztah.²⁰⁷

Dále jsou osobami blízkými osoby v poměru rodinném nebo obdobném v případě, pokud by újmu, kterou utrpěla jedna z nich, druhá důvodně pociťovala jako újmu vlastní. Jak uvádí komentářová literatura, tento vztah vyžaduje doložení jednak existujícího rodinného nebo obdobného poměru mezi osobami, jednak kvality tohoto vztahu, vyvolávající pocit vlastní újmy u újmy, kterou by utrpěla druhá z těchto osob.²⁰⁸ V poslední řadě se má za to, že osobami blízkými jsou i osoby sešvagřené nebo osoby, které spolu trvale žijí.

Na veškeré tyto osoby doléhají účinky § 61 odst. 3 ZOK, jestliže jsou, nebo se chtějí stát, zaměstnanci obchodní korporace, jejímž členem statutárního orgánu je jejich osoba blízká. Za přední otázku lze považovat, jakým způsobem může zmíněné ustanovení ZOK ovlivnit mzdu zaměstnance, neboť dle mého názoru je nutno ustanovení vykládat v kontextu právního řádu a nelze uvažovat o bezbřehosti určení mzdy takovému zaměstnanci příslušným orgánem obchodní korporace.

Důvodem, který mě vede k uvedenému závěru, je skutečnost, že ochrana zaměstnanců patří bezesporu mezi základní principy demokratického právního státu, což se promítá i v ustanoveních ústavních zákonů. Jedním z ústavně chráněných práv zaměstnanců je právo na spravedlivou odměnu za práci, jenž je normováno v čl. 28 Listiny základních práv a svobod. Spravedlivé odměně za práci a rovnosti v odměňování se věnuje i Všeobecná deklarace lidských práv z roku 1948. Především čl. 23 Všeobecné deklarace lidských práv zakotvuje, že každý má právo na práci, na svobodnou volbu zaměstnání, na spravedlivé a uspokojivé pracovní podmínky a na ochranu proti nezaměstnanosti. Dále každý, bez jakéhokoli rozlišování, má nárok na stejný plat za stejnou práci, a každý pracující má právo na spravedlivou a uspokojivou odměnu, která by zajišťovala jemu samému a jeho rodině živobytí odpovídající lidské důstojnosti a která by byla doplněna, kdyby toho bylo třeba, jinými prostředky sociální ochrany.

Neopomenutelnými jsou i Mezinárodní pakt o hospodářských, sociálních a kulturních právech a Evropská sociální charta, které se věnují ve svých ustanoveních právu na přiměřenou odměnu zaměstnanců za práci, která jim i jejich rodinám zajistí důstojný životní standard.

Výše uvedené blíže rozvádí zákoník práce, který stanoví podrobnosti ve vztahu k principu spravedlivé odměny zaměstnance za práci, neboť zaměstnancům přiznává právo stejné mzdy u zaměstnavatele, a to za stejnou práci nebo za práci stejné hodnoty.

Jak je patrné, v rámci určení mzdy dle § 61 odst. 3 ZOK je nutno, aby obchodní korporace ctily uvedené předpisy, avšak

neopomínala ani další ochranná ustanovení týkající se zaměstnanců, a to ustanovení týkající se minimální a zaručené mzdy.²⁰⁹

Určení mzdy z pohledu zaměstnavatele

Zákon o obchodních korporacích užívá termínu určení mzdy, domnívám se, že nelze tento termín ztotožňovat s terminologií zákoníku práce, jehož § 113 odst. 1 upravuje způsob sjednání, stanovení či určení mzdy. Konkrétně zakotvuje, že mzda se sjednává ve smlouvě nebo ji zaměstnavatel stanoví vnitřním předpisem anebo určuje mzdovým výměrem. Zúžení výkladu termínu určení mzdy pouze na určení mzdy mzdovým výměrem by popřelo smysl a účel ustanovení ZOK, a proto mám za to, že je pod termín určení mzdy nutno obsáhnout i sjednání mzdy ve smlouvě a stanovení mzdy vnitřním předpisem.

Zákon předvídá, že statutární orgán obchodní korporace, který má zájem uzavřít pracovní smlouvu s osobou blízkou některému ze členů tohoto statutárního orgánu, by se měl nejdříve obrátit na příslušný orgán, aby souhlasil s určením mzdy, a aby se ve věci vyjádřil i kontrolní orgán obchodní korporace. K tomuto se nabízí otázka, jaké následky bude mít situace, kdy osoba blízká již nastoupila do zaměstnání, avšak příslušný orgán o určení mzdy nerozhodl.

Z pohledu zaměstnavatele lez nejjednodušší řešení zvolit v případě, že mzda byla určena mzdovým výměrem nebo stanovena vnitřním předpisem, neboť změnu mzdy lze učinit jednostranným právním jednáním zaměstnavatele, a to takovým způsobem, aby byla respektována ustanovení o

minimální a zaručené mzdě, a současně i ustanovení o spravedlivé odměně zaměstnanců.

Na druhou stranu, pokud je mzda sjednána v pracovní smlouvě, pak je zaměstnavatel sjednanou mzdou vázán, ačkoli orgán, který schvaluje smlouvu o výkonu funkce, neposkytl s takto určenou mzdou souhlas. Neposkytnutí souhlasu s určením mzdy ze strany orgánu, který schvaluje smlouvu o výkonu funkce, nezakládá jednostranné právo zaměstnavatele na změnu sjednané mzdy ve smlouvě, ani právo na výpověď ze strany zaměstnavatele. Jedinou možností změny výše mzdy sjednané ve smlouvě je tedy dvoustranná dohoda mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem.

Odpovědnost statutárního orgánu

Na členech statutárního orgánu obchodní korporace leží povinnost žádat o souhlas s určením mzdy zaměstnanci, který je osobou blízkou členovi statutárního orgánu, ze strany orgánu, který schvaluje smlouvu o výkonu funkce. Dále jsou členové statutárního orgánu povinni obstarat vyjádření kontrolního orgánu k určení mzdy, avšak to jen v případě, byl-li kontrolní orgán v obchodní korporaci zřízen.

Nad rámec uvedeného musí být členové statutárního orgánu bdělí, neboť musí sledovat, kdo z přijímaných zaměstnanců je osobou blízkou k některému z členů statutárního orgánu. Tato bdělost je nutná zejména v obchodních korporacích s mnoha členy statutárního orgánu, neboť výše uvedené povinnosti se nevztahují jen na člena statutárního orgánu, který je osobou blízkou k budoucímu zaměstnanci obchodní korporace, ale na všechny členy statutárního orgánu, bez ohledu na to, kdo s budoucím zaměstnancem uzavírá pracovní smlouvu.

Nedostatečná péče členů statutárního orgánu může vyvrcholit vznikem újmy na straně obchodní korporace, a to kupříkladu rozdílem mezi mzdou v souladu se souhlasem orgánu, který schvaluje smlouvu o výkonu funkce, a skutečnou mzdou zaměstnance. Každý člen statutárního orgánu musí jednat s péčí řádného hospodáře, to představuje jednání nezbytně loajální s potřebnými znalostmi a pečlivostí.

Dle mého názoru nemůže být k újmě zaměstnance – osoby blízké, že člen statutárního orgánu si dostatečně s předstihem neopatřil souhlas orgánu, který schvaluje smlouvu o výkonu funkce, stran určení mzdy zaměstnanci, a to v případě, že

mzda je stanovena přiměřeně, nikoli excesívně. Zmíněné kritérium je však nutno zkoumat v každém jednotlivém případě zvlášť. V případě excessu by bylo možno na konkrétní pochybení člena statutárního orgánu, pro případ spolupachatelství i na zaměstnance, nahlížet i v rovině trestněprávní.

Zákon se nezaobírá jen určením mzdy osoby blízké, ale též i jiným plněním ve prospěch takového zaměstnance. Nezřídka se bude jednat o poskytnutí služebního automobilu.²¹⁰

Závěr kapitoly

Administrativní zátěž spojená se zajištěním souhlasu týkajícího se určení mzdy osoby blízké členovi statutárního orgánu, a to ze strany orgánu obchodní korporace, který schvaluje smlouvu o výkonu funkce, a dále i vyjádření kontrolního orgánu v případě, byl-li kontrolní orgán v obchodní korporaci zřízen, je nepochybně nemalá. Mám však za to, že rozšíření vnitřní kontroly obchodní korporace i na plnění poskytovaná osobám blízkým členům statutárního orgánu je krokem kupředu. Na bedrech členů statutárního orgánu však leží povinnost včas zajistit výše uvedený souhlas a vyjádření kontrolního orgánu, neboť v opačném případě hrozí vznik újmy na straně obchodní korporace, který by mohl být vůči členovi statutárního orgánu, jenž pochybil, nárokován.

Samotné osoby blízké se uvedené dotkne především časovou náročností při přijímání do pracovního poměru, avšak za diskriminaci toto nepovažuji z důvodu nutnosti respektovat kogentní ustanovení zákoníku práce poskytující zaměstnancům právo na spravedlivou odměnu, minimální mzdu a zaručenou mzdu.

V rámci ochrany majetku obchodní korporace by měli být podrobeni kontrolnímu mechanismu i osoby blízké členům kontrolních orgánů ze strany nejvyššího orgánu obchodní korporace. Toto je možno uvažovat jako návrh *de lege ferenda*, který by jen umocnil aktuální trend ochrany obchodních korporací před vyváděním jejich majetku.

Literatura ke kapitole

Monografie a komentáře zákonů

- BĚLOHLÁVEK, Alexander a kol. *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 387.
- HAVEL, Bohumil a kol. *Zákon o obchodních korporacích s aktualizovanou důvodovou zprávou*. Ostrava: Sagit, 2012, s. 52.
- LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). Komentář*. 1. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 175 – 176.
- MELZER, Filip, TÉGL, Petr a kol. *Občanský zákoník – velký komentář*. Svazek I. §1 -117. Praha: Leges, 2013, s. 298 - 305.

Poznámky pod čarou

¹ Kapitola je publikována jako výstup z interního projektu Univerzity Palackého v Olomouci, Právnické fakulty, č. projektu SPP 210015020/16, jehož řešitelem je autor. Obdobné téma bylo také předneseno na mezinárodní vědecké konferenci v Košicích dne 13.06.2015, text odpovídající kapitole byl také předán k zařazení do sborníku z konference, jehož uspořadatelkou (a vydavatelkou sborníku) je Univerzita Pavla Jozefa Šafárika.

² autor kapitoly je odborným asistentem na Katedře soukromého práva a civilního procesu na Právnické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci. Je také patentovým zástupcem (M+D).

³ srov. Pouperová, Olga: *Audiovizuální mediální služby na vyžádání*. In *Právní rozhledy*. 2011, roč. 19, č.10, s.351-256.

⁴ touto problematikou jsem se zabýval v příspěvku Černý, Michal. *Povedla se transpozice elektronické (virtuální) účasti akcionáře na valné hromadě?* In *Acta Iuridica Olomucensis*. 2010, č. 2, str.83-92. ISSN 1801-0288.

⁵ Pozn. autora: Za svou účinnost šlo v České republice o několik desítek novel. Tento příspěvek se nezabývá vývojem obchodního práva na Slovensku a ani slovenskými novelizacemi Obchodního zákoníku.

⁶ Blíže viz. Lochmanová L. In Bělohlávek, A.J. a kolektiv. Komentář k zákonu o obchodních korporacích. Plzeň : Aleš Čeněk, 2013. s.86

⁷ Srov. ust. § 1 nařízení vlády ČSFR č. 63/1992 Sb.

⁸ Pozn. autora: K tomu srov. informaci přímo na titulní stránce Obchodního věstníku na adrese: <http://ov.ihned.cz> [cit.dne 12.6.2015]

⁹ Pozn. autora: To ovšem nebylo na škodu, neboť základním principem byl princip “dohody všech společníků” (např. na změně zakladatelského právního jednání).

¹⁰ Pozn. autora: Dikce ustanovení § 129 odst.1 ObZ doznala v průběhu účinnosti ObZ formulačních změn, neboť formulace byla předmětem odborných diskuzí - zejména pak k otázce povahy 15 denní lhůty

¹¹ Srov. rozhodnutí NS ČR 1 Odon 2/97 (ASPI JUD8043CZ).

¹² K tomu srov. rozhodnutí NS ČR 29 Odo 155/2001 (ASPI JUD38973CZ).

¹³ K tomu srov. rozhodnutí NS ČR 29 Odo 783/2003 (ASPI JUD26950CZ).

¹⁴ K tomu srov. rozhodnutí NS ČR 29 Odo 1429/2006 (ASPI JUD151384CZ).

¹⁵ Pozn. autora: Ovšem dikce ust. § 40 odst.3 druhé věty zák. č. 40/1964 Sb. nebyla zdařilá, neboť umožňovala, aby elektronicky učiněný právní úkon “mohl být podepsán elektronickým podpisem podle zvláštního zákona”, přitom ale pro zachování písemné formy musel být právní úkon podepsán nebo podpis mohl nahrazen mechanickými prostředky v případě, kdy to bylo obvyklé.

¹⁶ Od účinnosti zákona č. 420/2009 Sb.

¹⁷ Pozn. autora: U oznámení se v určité době nevyžadovalo podepsání svolavatelem, neboť oznámení byla publikována neadresně - k tomu viz. v těle příspěvku.

¹⁸ Pozn. autora: Toto odlišování mezi zveřejněním a uveřejněním zůstalo konečně zachováno až do současnosti.

¹⁹ <http://www.mkcr.cz/scripts/modules/catalogue/list.php?catalogueID=1&lid=1>

²⁰ Pozn. autora: Informace prověřena ke dni 11.6.2015.

²¹ Pozn. autora: Tato povinnost vyplynula pro Českou republiku ze směrnice 2007/36/ES o výkonu některých práv akcionářů ve společnostech s kótovanými akciemi. Pozn. autora: Česká republika nad rámec směrnice tuto možnost teoreticky zajišťovala a dodnes zajišťuje akciové společnosti bez ohledu na to, zda-li akcie společnosti byly či nebyly přijaty k obchodování na veřejném trhu/burze (kótovány).

²² Pozn. autora: Pro úplnost je nutno dodat, že v případě jednočlenné akciové společnosti se nekonala valná hromada, ale její působnost vykonával jediný akcionář, který rozhodoval písemnými rozhodnutími, resp. rozhodnutími ve formě

notářského zápisu (povinně v těch případech, kdy by o rozhodnutí valné hromady musel být pořízen notářský zápis).

²³ ust. § 239 odst.2 věta druhá ObZ. Pozn. autora: Tento odstavec byl v průběhu účinnosti ObZ několikrát novelizován, klíčová druhá věta však zůstala nezměněna.

²⁴ účinnost zákona č. 370/2000 Sb.

²⁵ Pozn. autora: Jde např. o zvláštní zákony - o přeměnách, o nabídkách převzetí, o evropské společnosti, o evropské družstevní společnosti, o evropském hospodářském zájmovém sdružení, nařízení o statutu evropské společnosti, nařízení o statutu evropské družstevní společnosti, nařízení o statutu evropského hospodářského zájmového sdružení

²⁶ Pozn. autora: Navíc má společnost povinnost zaslat pozvánku všem akcionářům, kteří vlastní akcie na jméno nebo zaknihované akcie, a to na adresu uvedenou v seznamu akcionářů.

²⁷ Lasák, J: In Lasák/Pokorná/Čáp/Doležil a kolektiv. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář. I.díl.* Praha : Wolters Kluwer, 2014. ISBN 978-80-7478-326, s.121-122.

²⁸ Lasák, J: In Lasák / Pokorná / Čáp / Doležil a kolektiv. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář. I.díl.* Praha : Wolters Kluwer, 2014. ISBN 978-80-7478-326, s.123.

²⁹ Havel, B. In Štenglová / Havel / Cileček / Kuhn / Šuk. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář.* Praha : C.H.Beck, 2013. ISBN 978-80-7400-480-3. s. 20.

³⁰ Šivara, R. K § 7 odst.2 ZOK. Dostupný on-line na adrese: www.obczan.cz (příspěvek ze dne 11.03.2014) [cit.dne 11.06.2015]

³¹ překlad autora, v originálu “INTERNET- The term ‘Internet’ means the international computer network of both Federal and non-Federal interoperable packet switched data networks”, dostupný on-line na adrese: <http://transition.fcc.gov/Reports/tcom1996.pdf> [cit.dne 2.8.2015]

³² Jiné americké předpisy mohou obsahovat definice mírně odlišné - např. “The term “Internet” means the international computer network of interoperable packet switched data networks.” - viz. US Code - Title 31 - Subtitle IV - Chapter 53 - Subchapter IV - § 5362. Odstavec 5. Dostupný on-line na adrese: <https://www.law.cornell.edu/uscode/text/31/5362> [cit.dne 2.8.2015].

³³ Podle Nolo's Plain-English Law Dictionary je *"Domain Name"* - *"A combination of letters and numbers that identifies a specific computer or website on the Internet."* Dostupný on-line na adrese: https://www.law.cornell.edu/wex/domain_name [cit.dne 2.8.2015]. V překladu autora je tedy doménovým jménem *"kombinace písmen a číslis, které identifikují specifický počítač nebo internetovou stránku (webseite) na síti Internet"*.

³⁴ Pozn. autora: Což ostatně přiznal i předkladatel zákona - Vláda ČR. K tomu srov. Vláda ČR I. Obecná část. Důvodová zpráva k zákonu č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti a o změně některých zákonů. [Systém ASPI] PSP - Poslanecká sněmovna Parlamentu [cit. 2015-7-22] ASPI_ID LIT24370CZ. Dostupné v Systému ASPI. ISSN: 2336-517X.

³⁵ Pozn. autora: Byť tato možnost nepřináší úplnou jistotu seznámení se s pravou identitou všech ostatních společníků - ať již v důsledku např. úmrtí společníci, nebo nově také ve spojení obchodního podílu ve společnosti s ručením omezeným s kmenovým listem společnosti.

³⁶ Čáp, Z. In Lasák/Pokorná/Čáp/Doležil a kolektiv. Zákon o obchodních korporacích. Komentář. II.díl. Praha : Wolters Kluwer, 2014, s.2569

³⁷ Cileček, F. In Štenglová/Havel/Cileček/Kuhn/Šuk. Zákon o obchodních korporacích. Komentář. Praha : C.H.Beck, 2013, s.867

³⁸ Marchal, S.A. In Bělohlávek, A.J. a kolektiv. *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2013., s. 2376

³⁹ ibid

⁴⁰ Marchal, S.A. In Bělohlávek, A.J. a kolektiv. *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2013., s. 2376

⁴¹ např. King, J. *Svolání na Internetu (k § 636 ZOK)*. Dostupný on-line na adrese www.obczan.cz (příspěvek z 23.11.2014) [cit.dne 11.06.2015]

⁴² Pozn. autora: Pokud ovšem je zařízení vybavené takovým operačním systémem či dalším doplňkovým softwarem, že je vůbec technicky schopné soubor tohoto formátu zobrazit.

⁴³ Lasák, J. In Lasák / Pokorná / Čáp / Doležil a kolektiv. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář. I.díl.* Praha : Wolters Kluwer, 2014, s.123 - 124

⁴⁴ Lasák, J. In Lasák / Pokorná / Čáp / Doležil a kolektiv. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář. I.díl.* Praha : Wolters Kluwer, 2014, s.123

⁴⁵ Lasák, J. In Lasák / Pokorná / Čáp / Doležil a kolektiv. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář. I.díl.* Praha : Wolters Kluwer, 2014, s.124.

⁴⁶ Dalšími komentáři rozumím: 1) Štenglová / Havel / Cileček / Kuhn / Šuk. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář.* Praha : C.H.Beck, 2013. ISBN 978-80-7400-480-3. 2) Bělohlávek, A.J. a kolektiv. *Komentář k zákonu o obchodních korporacích.* Plzeň : Aleš Čeněk, 2013. ISBN 978-80-7380-451-0.

⁴⁷ Blíže viz. Anonymus: Portable document format. In https://cs.wikipedia.org/wiki/Portable_Document_Format [citováno dne 11.06.2015]

⁴⁸ Pozn. autora: Tuto premisu nelze brát doslova, neboť technické zařízení je pouze pomůcka a v zásadě vždy funguje na základě operačního systému (zvláštní počítačový program),

většinou v kombinaci s dalším obslužným počítačovým programem. Možnost volného použití pak může být fakticky dána např. tím, že producent formátu vyvine a bezúplatně poskytne veřejnosti obslužný software k otevření souboru, nebo ještě dále i dovolí jeho použití v nezávislých programech třetích stran - jako se tomu stalo u formátu pdf společnosti Adobe Systems Incorporated.

⁴⁹ Pozn. autora: Některými aspekty přiklání užití licencovaného formátu veřejnou mocí adresátům právních norem jsem se zabýval již dříve - např. Černý, M.: Elektronizace civilního procesu aneb o hledání spravedlivých pravidel pro elektronickou komunikaci v soudním systému, In Hrušáková. M. (ed.): Pocta Petru Hlavsovi, sborník příspěvků z konference, uspořádané dne 13.3.2009 Právnickou fakultou Univerzity Palackého v Olomouci u příležitosti 70.narozenin Doc. JUDr. Petra Hlavsy, CSc., Olomouc : Univerzita Palackého v Olomouci / Iuridicum Olomoucense, 2009. S. 45-54.

⁵⁰ Havel, B. In Štenglová/Havel/Cileček/Kuhn/Šuk. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. Praha : C.H.Beck, 2013, s.19.

⁵¹ Pozn. autora: Doménovými jmény (včetně důvodů pro jejich zavedení) se autor zabýval např. v Černý, M.: *Historický vývoj doménového jména a některé současné právní problémy*. In Bejček, J. (ed.) *Historie obchodněprávních institutů, sborník příspěvků z*

konference. Brno : Masarykova univerzita, 2009. ISBN 978-80-210-4960-4. S. 251-265.

⁵² Holejšovský upozorňuje, že zcela nevhodně je mezi těmito skutečnostmi v ustanovení § 25 odst.1 písm. i) ZVeřRej zařazena také prokura, resp. údaje týkající se prokuristy, ačkoliv prokuru může udělit pouze podnikatel a tudíž může být zapsána jen v obchodním rejstříku, nikoliv v žádném z dalších veřejných rejstříků. Blíže viz. Holejšovský J., In Lavický P. a kol.: *Občanský zákoník I. Obecná část (§1 - 654)*. Praha : C.H.Beck, 2014, s. 625. S jeho názorem se zcela ztotožňuji.

⁵³ Listina základních práv a svobod byla vyhlášena usnesením předsednictva České národní rady č.2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky

⁵⁴ Nejvyšší soud, 29 Cdo 1953/2013, [SR 5/2014 str. 181]: *Rejstříkový soud při zápisu sídla právnické osoby je oprávněn v rámci přezkumné činnosti soudu v řízení ve věcech obchodního rejstříku zkoumat předložené listiny. Rejstříkovému soudu se ukládá zkoumat i to, zda připojené listiny skutečně osvědčují existenci zapisované skutečnosti. Nestačí pouhé zjištění, že listiny připojeny byly, ale soud zkoumá i jejich obsah.*

⁵⁵ Pozn. autora: Komentáři k ZVeřRej zde mám na mysli publikace: 1) Hampel, P. - Walder, I.: *Zákon o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob. Komentář*. Praha : Wolters Kluwer, 2014, ISBN 978-80-7478-506-1. 2) Havel/Štenglová/Dědič/Jindřich a kol. *Zákon o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob, komentář*. Praha : C.H.Beck, 2015. ISBN 978-80-7400-285-4.

⁵⁶ Havel, B. In Havel/Štenglová/Dědič/Jindřich a kol. *Zákon o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob, komentář*. Praha : C.H.Beck, 2015, s. 47-48.

⁵⁷ Hampel, P. In Hampel, P. - Walder, I. *Zákon o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob. Komentář*. Praha : Wolters Kluwer, 2014, s.90.

⁵⁸ ibid. Doplnující poznámka autora - tato citace je uvedena přesně, a to včetně překlepu - chyby ve slovech “z účetních závěrky”, která je obsažena v citované publikaci.

⁵⁹ včetně akciové společnosti jednočlenné, jak ostatně i uvádí Lasák, J.: In Lasák/Pokorná/Čáp/Doležil a kolektiv. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář. I.díl*. Praha : Wolters Kluwer, 2014, s.121

⁶⁰ Pozn. autora: Na jiném místě tohoto příspěvku také uvádím, na které evropské společnosti a evropské družstevní společnosti se vztahu tento příkaz a na základě kterých ustanovení dalších právních předpisů - srov. poznámky pod čarou u podkapitoly 7.5.

⁶¹ Pozn. autora: Ty ostatně může zřídit i jakýkoliv jiný podnikatel a obecně i jakákoliv jiná osoba, ledaže by zákon pro některé osoby obsahoval výslovný zákaz.

⁶² Definice a účel “identifikátoru datové schránky” je upravena v ustanovení § 21 zák. č. 300/2008 Sb. takto: *“K identifikaci datové schránky slouží identifikátor. Identifikátor není zaměnitelný s žádným jiným identifikátorem využívaným orgány veřejné moci. Způsob tvorby identifikátoru stanoví ministerstvo vyhláškou.”*

⁶³ Hampel, P. In Hampel, P. - Walder, I. *Zákon o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob. Komentář*. Praha : Wolters Kluwer, 2014, s.90.

⁶⁴ prvním z nich byla u českého Úřadu průmyslového vlastnictví přihláška ochranné známky č. spisu 113694 ve znění www.gsm.cz (kombinovaná) nebo přihláška ochranné známky č. spisu 114783 ve znění “WWW CENTRUM” (slovní). Rovněž byla zamítnuta přihláška slovní ochranné známky č. spisu 116095 ve znění www.patentmarket.cz Oproti tomu však

došlo k zápisu ochranné známky ve znění “<http://www.mediatel.cz>”, a to jako slovní ochranné známky (č. spisu 114757

⁶⁵ přičemž zkoumána by měla být stránka vizuální, zvuková, popř. i sémantická

⁶⁶ k tomu již shora uváděné rozhodnutí Nejvyššího soudu 29 Cdo 1953/2013, [SR 5/2014 str. 181]: *Rejstříkový soud při zápisu sídla právnické osoby je oprávněn v rámci přezkumné činnosti soudu v řízení ve věcech obchodního rejstříku zkoumat předložené listiny. Rejstříkovému soudu se ukládá zkoumat i to, zda připojené listiny skutečně osvědčují existenci zapisované skutečnosti. Nestací pouhé zjištění, že listiny připojeny byly, ale soud zkoumá i jejich obsah.*

⁶⁷ Lasák, J. In Lasák/Pokorná/Čáp/Doležil a kolektiv. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář. I.díl.* Praha : Wolters Kluwer, 2014, s.123 - 124

⁶⁸ viz. *Pravidla registrace doménových jmen v ccTLD .cz*, která vydalo sdružení CZ.NIC, z.s.p.o. s účinností od 1.3.2015, dostupná na adrese: http://www.nic.cz/files/nic/doc/Pravidla_registrace_CZ_Pravidla_ADR_20150301.pdf [cit.dne 28.7.2015]

⁶⁹ pravidla jsou dostupná zde: <https://www.sk-nic.sk/kontakty/pravidla.1.6.2015.jsp> [cit.dne 11.6.2015]

⁷⁰ viz. např. nabídka společnosti ZONER, s.r.o. na stránkách <https://www.slovaknet.sk/clanok/domeny-sk/> [cit.dne 28.7.2015]

⁷¹ pravidla dostupná na adrese http://www.eurid.eu/files/docs/reg_pol_CS.pdf . V české jazykové verzi se užívá slovo “držitel domény”, v anglickém jazykovém znění pak “Registrant” (srov. http://www.eurid.eu/files/docs/trm_con_EN.pdf), stejně tak je termín “Registrant” i ve slovenském jazykovém znění (srov. http://www.eurid.eu/files/docs/trm_con_SK.pdf) - [cit.dne 28.7.2015 - všechna jazyková znění]

⁷² Pozn. autora: Tato práva podle § 264-268 ZOK, zejm. pak z § 266 a 267 ZOK má i akcionář, který není kvalifikovaným akcionářem

⁷³ Šuk, P. In Štenglová/Havel/Cileček/Kuhn/Šuk. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. Praha : C.H.Beck, 2013. ISBN 978-80-7400-480-3, s.622

⁷⁴ Blíže viz.: David, L.: In Lavický P. a kol.: *Občanský zákoník I. Obecná část* (§1 - 654). Praha : C.H.Beck, 2014, .s.1235

⁷⁵ Tento příkaz se však týká také evropských společností a evropských družstevních společností, pokud mají svá sídla na území České republiky. Protože zvláštní zákony upravující tyto právní formy - tedy zákon č. 627/2004 Sb., o evropské společnosti, a dále zákon č.307/2006 Sb., o evropské družstevní společnosti, neobsahují žádnou odlišnou úpravu ohledně internetových stránek, pak se podle čl. 9 odst. 1 písm. c) odr. ii) nařízení Rady (ES) č. 2157/2001 použijí národní právní předpisy upravující akciové společnosti. Podle čl. 1 odst.1 nařízení 1435/2003 pak lze na území Společenství (dnes EU) založit družstvo ve formě evropské družstevní společnosti. Proto také § 1 odst. 3 ZOK evropskou družstevní společnost prohlašuje za družstvo.

⁷⁶ Na Internetu on-line dostupný na adrese: [www.informatizacia.sk/ext/dok-vynos a.../5110c](http://www.informatizacia.sk/ext/dok-vynos_a.../5110c) [cit.dne 28.7.2015]

⁷⁷ autor kapitoly je studentem doktorského studijního programu na Právnické fakultě Masarykovy univerzity.

⁷⁸ Clayton Act byl přijat jako doplněk Sherman Act v roce 1914. Blíže viz kapitola historie kontroly fúzí v USA

⁷⁹ Obecně bylo do Evropy soutěží právo implementováno prostřednictvím Římských smluv v roce 1958, kdy vstoupily v platnost články 85 a 86 (dnešní články 101 a 102 TFEU), které zakazovaly protisoutěžní dohody a jednání ve shodě a zneužívání dominantního postavení. V roce 1962 pak bylo přijato nařízení 17/62 a započala snaha EK podpořená ze strany Evropského soudního dvora snaha o vytvoření základních pilířů soutěžního práva v rámci ES (dnešní EU).

⁸⁰ Rozhodnutí EK ze dne 9. 12. 1971 - *Europemballage* [1972] OJ L7/25; *Europemballage and Continental Can v European Commission* (6/72) [1973], E.C.R. 215.

⁸¹ Nařízení rady (EEC) číslo 4064/89 ze dne 21. 12. 1989 o kontrole spojování podniků, Úřední věstník L 395 30/12/1989

⁸² V roce 1992 bylo dle Výroční zprávy Ministerstva pro hospodářskou soutěž z roku 1992 schváleno 25 fúzí podléhajících kontrole dle ZOHS63.

⁸³ Zákon č. 63/1991 Sb. O ochraně hospodářské soutěže.

⁸⁴ Blíže viz Lipton, Martin. "Merger Waves in the 19th, 20th and 21st Centuries." *The Davies Lecture, Osgoode Hall Law School, York University* 14 (2006).

⁸⁵ Americké soudy v tehdejší době odmítaly možnost aplikace Sherman Act na spojení společností, pokud neomezovalo obchod.

⁸⁶ Např. v oblasti železniční přepravy či tabákovém průmyslu.

⁸⁷ Zde lze spatřovat, že za protizákonné mohly být považovány fúze, které i jen potenciálně mohly mít negativní dopad na soutěž. Z toho dále plyne, že nebylo nutné prokazovat jednoznačně, že fúze značně sníží úroveň soutěže, ale stačí „pouze“ prokázat s rozumnou pravděpodobností, že k tomu může dojít (rule of reason). Díky textaci Clayton Act nebyly dle něj postižitelná spojení vertikální či konglomerátní. Vedle toho Clayton Act zamezil dosavadnímu zneužívání Sherman Act v oblasti pracovního práva ve vztahu ke stávkám a jednání odborů, kdy jednoznačně vyňal společné vyjednávání se zaměstnavateli z působnosti antitrustového práva.

⁸⁸ Poznámky k projevu - Debra A. Valentine, THE EVOLUTION OF U.S. MERGER LAW, Srpen 13, 1996.

Dostupné z: <http://www.ftc.gov/speeches/other/dvperumerg.shtm>.

⁸⁹ V této době existovalo v USA vysoké napětí mezi snahou chránit soutěž jako prostředek k dosažení alokační efektivity, nízkých cen a vysoké kvality a ochranou podnikání malých a středních, byť méně efektivních, podniků. Z dnešního více ekonomického pohledu by bylo zřejmě možno říci, že přehnaná ochrana malých a středních podniků není principiálně slučitelná s ochranou hospodářské soutěže, jejímž dnešním středobodem je blahobyt spotřebitelů, resp. společenský blahobyt.

⁹⁰ Brown Shoe v. United States, 370 U.S. 294 (1962). Jednalo se o spojení třetího a osmého největšího retailového prodejce obuvi, kdy jejich spojení by vznikla entita dosahující kolem 5 procent na relevantních trzích. Tato fúze byla zakázána. Je třeba si uvědomit, že argument, že i odchod malého soutěžitele může způsobit snížení úrovně soutěže na trhu, má pádný ekonomický protiargument, a to, že větší podnik je schopen generovat úspory z rozsahu a lépe konkurovat ostatním, což má tendenci vést ke snižování cen a zvyšování kvality.

⁹¹ United States v. Von's Grocery Co., 384 U.S. 270, 301, 86 S.Ct. 1478, 16 L.Ed.2d 555 (1966).

⁹² United States v. Philadelphia National Bank ET Al., 374 U.S. 321, No. 83. (1963). Blíže viz Pekarek, Edward, Huth, Michela, Bank Merger Reform Takes an Extended Philadelphia National Bank Holiday. Fordham Journal of Corporate and Financial Law, Vol. 13, No. 4, 2008. Dostupné z SSRN: <http://ssrn.com/abstract=1145887>

⁹³ Počet společností provozujících obchody se smíšeným zbožím klesl v Los Angeles mezi lety 1950-1961 z 5365 na 3818.

⁹⁴ Fúze, která byla tímto rozhodnutím zakázána, se týkala spojení, kdy nově vzniklá entita měla dosahovat 7,5 procent na trhu, kde 4 největší společnosti měly 24,4 procenta a 8 největších společností 40,9 procent. Celkový počet obchodů se smíšeným zbožím v Los Angeles v dané době byl v řádech tisíců.

⁹⁵ Blíže o pohledu Chicagské školy např. Posner, Richard A. "The Chicago school of antitrust analysis." *University of Pennsylvania Law Review* 127.4 (1979): 925-948.

⁹⁶ 1968 Merger guidelines.

⁹⁷ SCP paradigma znamená, že se trh posuzuje z hlediska struktury-jednání-výkonu.

⁹⁸ United States v. General Dynamics Corp., 415 U.S. 486 (1974).

⁹⁹ Toto vnímání značně odpovídá v dnešní době používanému pojmu společenský blahobyt.

¹⁰⁰ The Hart–Scott–Rodino Antitrust Improvements Act z roku 1976.

¹⁰¹ 1982 Merger guidelines.

¹⁰² Fox, Eleanor M. "Introduction: The 1982 Merger Guidelines: When Economists are Kings?." *California Law Review* 71.2 (1983): 281-302.

¹⁰³ Tržní síla bývá zpravidla definována jako schopnost soutěžitele zvednout a udržet ceny nad soutěžní úrovní nebo udržet výši produkce, kvalitu výrobků a služeb či míru inovace pod soutěžní úrovní po delší než nevýznamnou dobu.

¹⁰⁴ Jedná se o situaci, kdy se soutěžitelé na trhu nemusí explicitně domlouvat k tomu, aby dosáhly určité míry srozumění ohledně toho, že pokud budou soutěžit méně agresivně, budou z toho profitovat.

¹⁰⁵ SHAPIRO, Carl, The 2010 Horizontal Merger Guidelines: From Hedgehog to Fox in Forty Years (September 10, 2010). Dostupné z SSRN: <http://ssrn.com/abstract=1675210> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.1675210>.

¹⁰⁶ Blíže k těmto nástrojům např. NEJEZCHLEB, Kamil, Zuzana HAJNÁ a Josef BEJČEK. *Ekonomické metody v soutěžním právu*. 1. vyd. Brno: Masarykova Univerzita v Brně, 2014. 299 s. 504. ISBN 978-80-210-7701-0.

¹⁰⁷ Viz Poznámky k projevu Debra A. Valentine, THE EVOLUTION OF U.S. MERGER LAW, Srpen 13, 1996. Dostupné z: <http://www.ftc.gov/speeches/other/dvperumerg.shtm>, kde je uvedeno, že v období mezi léty 1985 – 1986 míry přezkumu fúzí klesla o více než dvě třetiny oproti letům 1979-1980.

¹⁰⁸ 1992 Horizontal merger guidelines.

¹⁰⁹ Zejména zavedly dodnes používaný SSNIP test. Blíže o tomto nástroji např. NEJEZCHLEB, Kamil a Zuzana HAJNÁ. Stanovení relevantního trhu pomocí kvantitativních metod. Antitrust revue soutěžního práva, Česká republika: Sdružení KAIROS, 2014, roč. 2014, č. 1, s. 5-18. ISSN 1805-2428.

¹¹⁰ Dosavadní pokyny se v podstatě výhradně zaobíraly koordinovanými efekty.

¹¹¹ Blíže k teorii her - MYERSON, Roger B. *Game theory: analysis of conflict*. Harvard university press, 2013.

¹¹² 1997 Horizontal Merger Guidelines.

¹¹³ DOJ & FTC Commentary on the Horizontal Merger Guidelines (2006), *available at* [http:// www.ftc.gov/opa/2006/03/mergercom.shtm](http://www.ftc.gov/opa/2006/03/mergercom.shtm)

¹¹⁴ Za zmínku stojí, že přímo v tomto komentáři byl vyjádřen názor, že stávající Pokyny pro posuzování fúzí z roku 1992 není třeba měnit. Již tři roky na to došlo k posunu a byly přijaty Pokyny pro posuzování fúzí 2010.

¹¹⁵ Podrobněji k testu UPP např. viz FARRELL, Joseph & SHAPIRO, Carl. *UPP and Critical Loss Analysis: Response* (Working Paper, Feb. 2010). Dostupné z:<http://faculty.haas.berkeley.edu/shapiro/uppcritical.pdf>

¹¹⁶ Podrobněji k simulačním modelům fúzí např. viz BUDZINSKI, Oliver - RUHMER, Isabel. Merger Simulation in Competition Policy: A Survey. *Journal of Competition Law and Economics*. 2010. 6: 277- 319.

¹¹⁷ Smlouva o založení Evropského společenství uhlí a oceli, uzavřená dne 18. dubna 1951 v Paříži.

¹¹⁸ V průběhu dané doby bylo přijato Nařízení 17, na základě kterého byly vytvářeny základy soutěžního práva v ES, přičemž značný důraz byl v dané době kladen zejména na vertikální omezení a integrační funkci.

¹¹⁹ H. W. de Jong. *Concentration in the Common Market: a Comment on a Memorandum of the EEC Commission*. (1966–67) 4 CML Rev. 166.

¹²⁰ Rozhodnutí EK ze dne 9. 12. 1971 - *Europemballage* [1972] OJ L7/25; *Europemballage and Continental Can v European Commission* (6/72) [1973], E.C.R. 215.

¹²¹ Commission Proposal for a Regulation of the Council on the control of concentrations between undertakings, OJ 1973 C92/1.

¹²² Nařízení rady (EEC) číslo 4064/89 ze dne 21. 12. 1989 o kontrole spojování podniků, Úřední věstník L 395 30/12/1989.

¹²³ V průběhu této doby proběhly pokusy o vytvoření nařízení, jež by balancovalo mezi ochranou hospodářské soutěže a politických zájmů, které, ač bylo vytvořeno několik specifických návrhů, však nebyly úspěšné.

¹²⁴ Joined Cases 142 and 156/84 *BAT and Reynolds v Commission* [1987] ECR 4487.

¹²⁵ Dle ECM1989 měla komunitární rozměr taková fúze, kdy celkový celosvětový obrat spojujících se soutěžitelů přesahuje 5 miliard ECU (dnes EUR) a celkový obrat každého z nejméně dvou spojujících se podniků v rámci celého Společenství přesahoval 250 milionů ECU, pokud však žádný z dotčených podniků nedosáhl v jednom a též členském státě více než dvou třetin svého celkového obratu v rámci celého Společenství.

¹²⁶ Článek 2 MCR1989.

¹²⁷ Viz úvodní prohlášení v MCR1989.

¹²⁸ Velkým zastáncem a propagátorem této myšlenky byl tehdejší komisař pro hospodářskou soutěž Sir Lean Brittan Q.C.

¹²⁹ Rozhodnutí EK číslo IV/M053 ze dne 2. 10. 1991 - Aerospatiale-Alenia/de Havilland.

¹³⁰ Důvodem byla obava ze vzniku monopolistické situace na relevantním trhu.

¹³¹ Proti byl zejména tehdejší komisař pro průmyslovou politiku společenství.

¹³² Jedná se např. o rozhodnutí EK číslo IV/M.2014 ze dne 30. 9.1992 (1993 O.J. L7/13 ve věci fúze DuPont/ICI týkající se trhu vláken využívaných k výrobě koberců či rozhodnutí EK číslo IV/M.190 ze dne 22.7.1992(1992 O.J. L356/1) ve věci fúze Nestlé/Perrier týkající se trhu balených minerálních vod.

¹³³ Rozhodnutí EK číslo IV/M.190 ze dne 22.7.1992(1992 O.J. L356/1). EK nařídila značné divestice, aby zabránila vytvoření společné dominance na trhu dodávek balených minerálních vod ve Francii.

¹³⁴ Nařízení rady (EC) číslo 1310/97 ze dne 30.6.1997 doplňující Nařízení rady (EEC) číslo 4064/89 o kontrole spojování podniků

¹³⁵ Blíže k plně funkčním joint ventures viz Commission Notice on the concept of full-function joint ventures under Council Regulation (EEC) No 4064/89 on the control of concentrations between undertakings. OJ C 66 of 2.3.1998.

¹³⁶ Sdělení Komise o definici relevantního trhu pro účely práva hospodářské soutěže Společenství. *Úřední věstník* C 372 , 09/12/1997 S. 0005 – 0013

¹³⁷ Rozhodnutí EK číslo IV/M.877 ze dne 30.7.1997 (1997 O.J. L336/16). V tomto rozhodnutí EK požadovala splnění závazků, protože měla obavu z toho, že Boeing díky fúzi značně posílí svoje pozici na relevantním trhu, zatím co DOJ posoudila s fúzí jako bezpečnou, bez nutnosti přijímat závazky.

¹³⁸ XXXIst Report on Competition Policy (2001), para. 252.

¹³⁹ Rozhodnutí T-3310/01 *Schneider Electric v Commission* [2002] ECR II-4071; Rozhodnutí T-5/02 *Tetra Lavel v Commission* [2002] ECR II-4381, Rozhodnutí T-342/99 *Airtours v Commission* [2002] ECR II-2585.

¹⁴⁰ Za úplný počátek ekonomického přístup lze zřejmě považovat již přijetí Pokynu pro posuzování vertikálních dohod v roce 2000, které říkaly, že ochrana soutěže je primárním cílem soutěžního práva ES, protože zvyšuje spotřebitelský blahobyt a zajišťuje alokační efektivitu. Tím jasně stanovili, že ekonomický dopad v podobě spotřebitelského blahobytu a efektivní alokace zdrojů je primárním cílem soutěžní politiky ES.

¹⁴¹ Monti, M. *EU Competition Policy*, In the same vein: *EU Competition Policy after May 2004. (Projev)*. Fordham annual conference on international antitrust law and policy, New York, 24. 10. 2003.

¹⁴² Nařízení Rady (ES) č. 1/2003 ze dne 16. prosince 2002, o provádění pravidel hospodářské soutěže stanovených v

článcích 81 a 82 Smlouvy, *Úřední věstník* L 001, 04/01/2003 S. 0001 – 0025

¹⁴³ Nařízení rady (ES) číslo 139/2004 ze dne 20. 1. 2004, o kontrole spojování podniků (Nařízení ES o spojování), *Úřední věstník* L 024, 29/01/2004 S.

¹⁴⁴ Nařízení rady (ES) číslo 802/2004 ze dne 7. 4. 2004 doplňující Nařízení rady (ES) číslo 139/2004 o kontrole spojování podniků, 2004 O.J. (L 133) 1.

¹⁴⁵ Články 2.2 a 2.3 MCR.

¹⁴⁶ European Commission, “Merger review package in a nutshell”, (2004) *Competition Policy Newsletter Special Edition*, p. 2.

¹⁴⁷ Pokyny pro posuzování horizontálních spojování podle nařízení Rady o kontrole spojování podniků (2004/C 31/03) *Úřední věstník* C 031 , 05/02/2004 S. 0005 – 0018.

¹⁴⁸ Pokyny pro posuzování nehorizontálních spojování podle nařízení Rady o kontrole spojování podniků (2008/C 265/07) *Úřední věstník* C 265 , 18/10/2008 S. 0006 – 0025

¹⁴⁹ Blíže k procesnímu postupu EK v oblasti fúzí např. WHISH, Richard - BAILEY, David. *Competition law*. Oxford University Press, 2012.

¹⁵⁰ Rozhodnutí EK číslo M.5529 ze dne 21. 1. 2010 ve věci Oracle/Sun Microsystems.

¹⁵¹ Blíže např. viz FOTIS, Panagiotis N.; POLEMIS, Michael L. The Use of Economic Tools in Merger Analysis: Lessons from US and EU Experience. *European Competition Journal*, 2011, 7.2: 323-347.

¹⁵² Tento trend není v dané době vnímán pozitivně ze strany všech komentátorů a odborníků, neboť panují obavy ze snižování jistoty pro podniky a z praktické nemožnosti soudního přezkumu rozhodnutí založených na ekonometrických analýzách, dané nekompetencí soudců v oblasti ekonomie a statistiky. Navíc je při použití různých modelů a technik, které, byť založeny na pádné ekonomické teorii, dospívají k značně odlišným závěrům. To vše je umocněno díky častému nedostatku potřebných dat pro provedené dostatečně robustních a spolehlivých analýz.

¹⁵³ Rozhodnutí EK M.4439 ze dne 27. 6. 2007 Ryanair/Aer Lingus, odstavce 316 a 468.

¹⁵⁴ Statistiky dostupné z: <http://ec.europa.eu/competition/mergers/statistics.pdf> . Konkrétně se jedná o rozhodnutí EK M.4439 ze dne 27. 6. 2007 Ryanair/Aer Lingus., Rozhodnutí EK M.5830 ze dne 26. 1. 2011 Aegean/Olympic, Rozhodnutí EK M.6166 ze dne 1. 2. 2012 Deutsche BÖRSE/NYSE EURONEXT, Rozhodnutí EK M.6570 ze dne 30. 1. 2013 UPS/TNT EXPRESS a Rozhodnutí EK M.6663 ze dne 30. 1. 2013 Ryanair/Aer Lingus III.

¹⁵⁵ Srovnej články 4, 9 a 22 MCR.

¹⁵⁶ Blíže viz Commission staff working document: Towards more effective EU merger control, SWD(2013) 239 final, Brussels, 25. 6. 2013. Dostupné z: http://ec.europa.eu/competition/consultations/2013_merger_control/merger_control_en.pdf

¹⁵⁷ Zákon č. 63/1991 Sb. O ochraně hospodářské soutěže.

¹⁵⁸ Výroční zpráva ÚOHS z let 1992-1996.

¹⁵⁹ § 8 odst. 3 a 4 ZOHS63, ve znění účinném do 28. 11. 1993. Později, novelou zákona č. 283/1993 Sb., byla v rámci ZOHS63 odpovídající ustanovení přesunuta do §8a odst. 1 a odst. 2.

¹⁶⁰ Srovnej s Důvodovou zprávou k zákonu č. 286/1993 Sb.

¹⁶¹ Zákon č 273/1996 Sb. ze dne 11. října 1996, o působnosti Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁶² Viz § 19 a 20 ZOHS63.

¹⁶³ Výroční zpráva ÚOHS doslova uvádí, že v roce 1999: „... Úřad v mnoha případech využil poznatků z dlouholeté rozhodovací praxe Evropské komise...“.

¹⁶⁴ Výroční zpráva z roku 2001 uvádí, že počet posuzovaných spojení vzrostl oproti roku 2000 z 57 na 140 případů. Výroční zpráva z roku 200 uvádí, že počet posuzovaných spojení vzrostl oproti roku 2001 ze 140 na 204 případů.

¹⁶⁵ Znění zákona však bylo poněkud matoucí, neboť na jedné straně § 16 odst. 2 ZOHS ve znění do 1. 10. 2005 (změny novelou zákona č. 361/2005 Sb.) uváděl „...V případech, kdy

spojení podléhá povolení Úřadu a kdy jím nevznikne nebo nebude posíleno dominantní postavení spojujících se soutěžitelů nebo některého z nich, které by mělo za následek podstatné narušení hospodářské soutěže, Úřad vydá... ..rozhodnutí, kterým spojení povolí.“ a současně §17 odst. 2 říkal „Úřad návrh na povolení spojení zamítne, jestliže spojení by mělo za následek podstatné narušení hospodářské soutěže na relevantním trhu“. Ze znění zmíněných paragrafů je vidět, že na jedné straně ÚOHS měl povolit ta spojení, která nevytvářela, či neposilovala, dominantní postavení, jehož důsledkem by bylo podstatné narušení soutěže, z čehož zřetelně plyne, že pro možnost povolení spojení je rozhodující kritérium posilování dominance a na druhé straně ÚHOS měl zamítnout ta spojení, která měla za následek narušení hospodářské soutěže na trhu, bez nutnosti, že by jimi bylo jakkoliv posilováno dominantní postavení.

¹⁶⁶ Shodně RAUS, David a Robert NERUDA. Zákon o ochraně hospodářské soutěže: komentář a souvisící české i komunitární předpisy. 2. aktualiz. a přeprac. vyd. Praha: Linde, 2006. 671 s. ISBN 807201563X.

¹⁶⁷ Celkem 9 z posuzovaných 204 fúzí bylo povoleno se závazky.

¹⁶⁸ Rozhodnutí ÚOHS č. j. S 31/01-1648/01 ze dne 27. 9 2001 (Hanácká kyselka s.r.o., Karlovarské minerální vody, a. s. a Poděbradka, spol. s r.o.)

¹⁶⁹ V Rozhodnutí ÚOHS č. j. S 97/02-2440/02, ze dne 15. 7. 2002 byla uložena pokuta 100.000 Kč společnosti Lasselsberger Holding International GmbH.

¹⁷⁰ Srovnej výroční zprávy ÚOHS z let 1997-2000 s výročními zprávami ÚOHS z období 2001-2004.

¹⁷¹ V roce 2003 bylo zahájeno 239 správních řízení v oblasti fúzí oproti pouze 134 v roce 2004 a 55 v roce 2005.

¹⁷² Do novely ZOHS č. 340/2004 Sb., bylo notifikační kritérium stanoveno v § 13 písm. a) tak, že notifikovat spojení byli povinni soutěžitelé v případě, kdy celkový celosvětový čistý obrat všech spojovaných soutěžitelů za poslední účetní období byl vyšší než 5 miliard Kč, a to bez jakékoliv podmínky vazby na trhy v ČR.

¹⁷³ Srovnej s Důvodovou zprávou k novele ZOHS č. 361/2005 Sb.

¹⁷⁴ Srovnej § 17 odst. 3. ZOHS.

¹⁷⁵ Viz §16a ZOHS.

¹⁷⁶ NEJEZCHLEB, Kamil, TONAROVÁ Zuzana. MORE ECONOMIC APPROACH IN COMPETITION LAW AND ITS FACTUAL REFLECTION IN COURT PRACTICE. In Masarykova Universita. *Dny práva 2012*. Brno, 2012. 19 s. ISBN 978-80-210-6319-8.

¹⁷⁷ Srovnej § 17 odst. 3 ZOHS a důvod č. 32 k přijetí MCR.

¹⁷⁸ Srovnej § 16 odst. 2 a § 17 odst. 3 ZOHS a čl. 2 bod 2 a 3 MCR.

¹⁷⁹ Rozhodnutí ÚOHS č. j. S 31/01-1648/01 ze dne 27. 9 2001 (Hanácká kyselka s.r.o., Karlovarské minerální vody, a. s. a Poděbradka, spol. s r.o), rozhodnutí ÚOHS č. j. S 57/01-1746/02 ze dne 9. 5. 2002 (Raffinerie Tirtlemontoise S.A. a Südzucker Aktiengesellschaft Mannheim), rozhodnutí ÚOHS č. j. S57/01-366/03 ze dne 6. 2. 2003 (Raffinerie Tirtlemontoise S.A a Südzucker Aktiengesellschaft Mannheim) a rozhodnutí ÚOHS č. j. S 31/04-3206/04 ze dne 30. 9 2004 (Bakeries International Luxembourg S.A. a DELTA PEKÁRNY a.s).

¹⁸⁰ autor kapitoly je studentem doktorského studijního programu na Právnické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci (na Katedře soukromého práva a civilního procesu).

¹⁸¹ § 6 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen „občanský zákoník“ či „OZ“).

¹⁸² Takové smlouvy budou dále v textu označovány jako „klasická smlouva.“

¹⁸³ §1798 a násl. OZ.

¹⁸⁴ Pro účely tohoto článku budu pojmem společenská smlouva rozumět výhradně společenskou smlouvu ve společnosti s ručením omezeným, byť mnohé závěry budou aplikovatelné také na stanovy akciové společnosti.

¹⁸⁵ DĚDIČ, Jan. a kol. *Obchodní zákoník. Komentář*. II. díl. Praha: Polygon, 2002, s. 1700, ŠTENGLOVÁ, Ivana., PLÍVA, Stanislav., TOMSA, Miloš.: *Obchodní zákoník. Komentář*. 9. vydání. Praha: C. H. Beck, 2004, s. 876. Citováno též v Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 21. 8. 2003, sp.zn. 29 Odo 146/2003.

¹⁸⁶ viz HAVEL, Bohumil. *Obchodní korporace ve světle proměn*. Praha: Auditorium. 2010, s. 128., Důvodová zpráva k zákonu č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích, s. 15.

¹⁸⁷ BARTOŠÍKOVÁ, Miroslava, ŠTENGLOVÁ, Ivana. *Společnost s ručením omezeným*. 2. vydání. Praha: 2006, s. 243.

¹⁸⁸ PATĚK, Daniel: Zajištění povinnosti smluvní pokutou ve společenské smlouvě společnosti s ručením omezeným. *Obchodněprávní revue*. 2010 č.4, s. 95.

¹⁸⁹ Tamtéž.

¹⁹⁰ Více k debatě na téma povahy společenské smlouvy též prvorepubliková literatura, např. SEDLÁČEK, Jaromír. *Obligační právo II. Speciální ustanovení o jednotlivých typech smluvních*. Brno: Právník. 1946, s. 148.

¹⁹¹ §199 odst. 3 ZOK

¹⁹² § 201 odst. 4 ZOK

¹⁹³ PATĚK, Daniel: Zajištění povinnosti smluvní pokutou ve společenské smlouvě společnosti s ručením omezeným. *Obchodněprávní revue*. 2010 č.4, s. 95

¹⁹⁴ Je tedy otázkou, do jaké míry je třeba používat přívlastek *sui genesis* v souvislosti se společenskou smlouvou.

¹⁹⁵ V souladu se zásadou *Lex specialis derogat generali*

¹⁹⁶ Např. neúměrné zkrácení (§1793 a násl. OZ) a lichva (§ 1796 OZ) vyžadují vzájemnost plnění. S smluv, kde není dáno vzájemné plnění (např. smlouva darovací) nelze tyto instituty aplikovat.

¹⁹⁷ Výjimkou je snad pouze §211 odst. 1 ZOK. Zde se však nejedná o ochranu slabší strany, jelikož slabší strana je pojem úzce spojen s kontraktačním procesem, ke kterému zde ovšem nedochází. Proto tento případ nepovažuji za institut chránící slabší stranu.

¹⁹⁸ Skrze ručení převodce dle §209 ZOK.

¹⁹⁹ HULMÁK, Milan. a kol. *Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721–2054)*. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 343.

²⁰⁰ Např. otázka, zda se jedná o vztah slabší a silnější strany je vždy záležitostí daných okolností, kdy nelze závěry o povaze daných subjektů předem kategoricky určit, a vztahy vznikající v souvislosti se společenskou smlouvou nebudou výjimkou.

²⁰¹ Dědění či vydržení jako další možné způsoby nabytí podílu v obchodní korporaci zde nebudou analyzovány, jelikož u nich zcela zřejmě chybí podmínka kontraktačního procesu.

²⁰² K diskuzi nad povahou vztahů mezi společníky navzájem a společníky a společnostmi viz DĚDIČ, Jan, PIHERA, Vlastimil. *Teorie kapitálových obchodních společností*. In: HAVEL, Bohumil., PIHERA Vlastimil Eds) *Soukromé právo na cestě. Eseje a jiné texty k jubileu Karla Eliáše*. Praha: Aleš Čeněk, s.r.o. 2010.

²⁰³ Např. již zmínění způsob nabytí vlastnického práva děděním či vydržením.

²⁰⁴ autor kapitoly je interní doktorand na Katedře soukromého práva a civilního procesu Právnické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci, advokát v Prostějově.

²⁰⁵ HAVEL, Bohumil. In HAVEL, Bohumil a kol. *Zákon o obchodních korporacích s aktualizovanou důvodovou zprávou*. Ostrava: Sagit, 2012, s. 52.

²⁰⁶ Srov. DOBROVOLNÁ, Eva. In LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). Komentář*. 1. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 175 – 176.

²⁰⁷ Srov. MELZER, Filip. In MELZER, Filip, TÉGL, Petr a kol. *Občanský zákoník – velký komentář*. Svazek I. §1 -117. Praha: Leges, 2013, s. 298 - 305.

²⁰⁸ tamtéž

²⁰⁹ BĚLOHLÁVEK, Alexander. In BĚLOHLÁVEK, Alexander a kol. *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 391.

²¹⁰ BĚLOHLÁVEK, Alexander. In BĚLOHLÁVEK, Alexander a kol. *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 387.